

Aldous Huxley
Galben de Crome

Aldous Huxley

Galben de Crome

Traducere din limba engleză
și note de Daniela Rogobete

POLIROM
2017

Aldous Huxley, *Crome Yellow*
Copyright © Mrs Laura Huxley, 1921
All rights reserved

© 2017 by Editura Polirom, pentru traducerea în limba română

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53

ISBN ePub: 978-973-46-6892-2

ISBN PDF: 978-973-46-6893-9

ISBN print: 978-973-46-6693-5

Coperta: Carmen Parii

Pe copertă: Eric Ravilious (1903-1942), *Buscot Park, Farringdon, Oxfordshire*, 1938

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright și este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informației, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura eco - un supererou al lumii moderne!

Versiune digitală realizată în colaborare cu Libris.ro

ALDOUS HUXLEY (1894-1963) s-a născut în orașul englez Godalming, comitatul Surrey, într-o familie cu o îndelungată tradiție intelectuală. În 1908 și-a început studiile la Eton College, iar după o întrerupere de doi ani le-a continuat la Balliol College din Oxford. În același an a publicat și prima sa carte, volumul de versuri *Roata în flăcări* (*The Burning Wheel*). Patru ani mai târziu, în 1920, i-a apărut un volum de povestiri, *Limbo*, urmat – la doar un an – de primul său roman, *Galben de Crome* (*Crome Yellow*). *Brave New World* (*Minunata lume nouă*), unul dintre romanele de referință ale secolului trecut, a fost publicat în 1932. În 1937 Huxley s-a mutat în Statele Unite împreună cu soția sa, Maria, și fiul lor, Matthew. A locuit pînă la sfîrșitul vieții în sudul Californiei și în New Mexico, s-a apropiat de filosofia orientală și a scris o vreme scenarii de film. Tot aici a început să experimenteze drogurile psihedelice, relatîndu-și ulterior trăirile în faimosul eseu *The Doors of Perception* (*Porțile percepției. Raiul și iadul*) din 1954. Huxley a publicat de-a lungul vieții numeroase romane, volume de povestiri, eseuri și poezii, scenarii de film și biografii, cărți de filosofie, jurnale de călătorii și cărți pentru copii, fiind considerat unul dintre cei mai reprezentativi și mai influenți scriitori ai secolului XX. În 1959 scriitorul a fost distins cu Premiul pentru Excelență al Academiei Americane de Arte și Litere.

Capitolul I

De-a lungul acestui tronson de cale ferată nu trecuse niciodată vreun expres. Toate trenurile – puținele care treceau – opreau în toate gările. Denis știa pe de rost numele acelor gări. Bole, Tritton, Spavin Delawarr, Knipswich for Timpany, West Bowlby și, într-un sfârșit, Camlet-on-the-Water. Camlet era gara unde cobora întotdeauna, lăsând trenul să se târască leneș mai departe, numai bunul Dumnezeu știa pînă unde, în inima verde a Angliei.

Acum ieșeau pufăind din West Bowlby. Urma să coboare în gara următoare, slavă Domnului. Denis își luă lucrurile din plasa de bagaje și le îngrămădi pe locul din colțul din fața lui. O operațiune inutilă. Dar trebuie să-ți faci de lucru. Când termină, se lăsă să cadă înapoi pe banchetă și închise ochii. Era foarte cald.

Vai, ce mai călătorie! Erau două ore pierdute din viață, două ore în care ar fi putut face atît de multe, atît de multe – de pildă, să scrie poezia perfectă sau să citească o carte înălțătoare. În schimb... stomacul i se întoarse pe dos din cauza mirosului tapiteriei prăfuite de care se rezema.

Două ore. O sută douăzeci de minute. Puteai să faci orice în răstimpul ăsta. Orice. Nimic. Deh, avusese la dispoziție sute de

ore și ce făcuse cu ele? Le irosise, prăpădise minutele acelea prețioase, de parcă rezervorul lui ar fi fost fără sfârșit. Denis gemu în sinea lui, se osîndi pe sine și toate isprăvile lui. Ce drept avea să se bucure de lumina soarelui, să ocupe locurile din colț ale vagoanelor de clasa a treia, să trăiască? Nici unul, nici unul, nici unul.

Îl cuprinseseră tristețea și o mîhnire nostalgică indefinită. Avea douăzeci și trei de ani și, vai!, conștientiza lucrul acesta într-un fel agonizant.

Trenul se opri hurducăind. Ajunsese în cele din urmă la Camlet. Denis sări în picioare, își îndesă pălăria pe ochi, scotoci prin grămada de bagaje, se aplecă pe fereastră, strigă după un hamal, luă cîte o geantă în fiecare mînă, apoi trebui să le lase iarăși jos, ca să poată deschide ușa. Cînd reuși în sfîrșit să ajungă pe peron laolaltă cu bagajele, o luă la fugă pe lîngă tren către vagonul de bagaje.

— O bicicletă, o bicicletă! strigă el la bagajist, cu răsufierea tăiată.

Se simțea un om de acțiune. Bagajistul nu-l băgă în seamă, ci continuă să înmîneze metodic, unul cîte unul, pachetele cu destinația Camlet.

— O bicicletă! repetă Denis. O chestie verde, cu ghidon în cruce, pe numele Stone. S-T-O-N-E.

— Toate la timpul lor, domnule, spuse împăciuitor bagajistul.

Era un om voinic și impunător, cu o barbă de marinar. Ți-l putea imagina acasă, bînd ceai, înconjurat de o familie numeroasă. Probabil că exact cu același ton le vorbea și copiilor săi cînd nu erau cuminți.

— Toate la timpul lor, domnule.

Omul de acțiune dinăuntrul lui Denis se prăbuși dezumflat.

Își lăasă bagajul în urmă și o luă din loc pe bicicletă. Întotdeauna își lua cu el bicicleta atunci când mergea la țară. Ținea de teoria exercițiului fizic. Într-o bună zi te trezeai la ora șase și plecai pedalînd înspre Kenilworth sau Stratford-on-Avon – oriunde. Și, pe o rază de treizeci de kilometri în jur, în cursul vreunei excursii de după-amiază, găseai mereu biserici normande sau conace în stil Tudor pe care le puteai vizita. Dintr-un motiv sau altul, nu ajungeau niciodată să fie vizitate, dar oricum era plăcut să știi că bicicleta era acolo și că într-o bună dimineată chiar te-ai putea trezi la ora șase.

Odată ajuns pe culmea dealului alungit care se înălța de la gara Camlet, simți că îi revine buna dispoziție. Lumea, descoperi el, era frumoasă. Dealurile albastrii din depărtare, grînele care se coceau pe pantele colinei de-a lungul căreia îl purta drumul, linia orizontului, neîntreruptă de copaci, care se tot modifica pe măsura ce el înainta – da, toate erau frumoase. Era copleșit de frumusețea acelor văi adînci, adăpostite între marginile crestei de sub el. Rotunjimi, rotunjimi. Repetă cuvîntul încet, încercînd, pe măsură ce făcea asta, să găsească vreun termen prin care să dea glas admirației sale. Rotunjimi... nu, nu se potrivea. Făcu un gest din mîină, ca și cînd ar fi vrut să smulgă din aer expresia nimerită, și aproape căzu de pe bicicletă. Ce cuvînt putea să descrie linia curbă a acelor văi? Erau la fel de frumoase ca liniile corpului uman, erau trasate cu subtilitate artistică...

*Galbe*¹. Iată un cuvînt bun. Dar era în franceză. *Le galbe évasé de ses hanches*²: puteai citi oare vreun roman franțuzesc în care să nu apară expresia asta? Într-o zi o să pună cap la

cap un dicționar pentru uzul romancierilor. *Galbe, gonflé, goulu; parfum, peau, pervers, potelé, pudeur; vertu, volupté.*³

Dar trebuia neapărat să găsească cuvântul. Rotunjimi, rotunjimi... Acele văioage aduceau cu liniile unei cupe modelate în jurul sînului unei femei. Păreau a fi urmele adînc întipărite ale unui trup divin care se odihniise pe dealurile acelea. Exprimări greoaie – dar prin ele părea să se apropie de ceea ce dorea. Însemnat, îndesat, învăluit – mintea îi rătăcea de-a lungul unor coridoare ce răsunau de ecoul unor asonanțe și aliterații, tot mai departe și mai departe de țintă. Era îndrăgostit de frumusețea cuvintelor.

Devenind iarăși conștient de lumea din jurul său, se trezi pe culmea unui povîrniș. Drumul cobora, abrupt și drept, într-o vale întinsă. Acolo, pe culmea cealaltă, un pic deasupra văii, se afla Crome, destinația sa. Frîină. Această priveliște plăcută a Crome-ului te îndemna să zăbovești. Fațada cu cele trei turnuri proeminente se înălța brusc dintre copacii întunecați ai grădinii. Casa era scăldată din plin în lumina soarelui. Cărămida veche lucea rozaliu. Cît de coaptă și plină era, cît de superbă în savoarea ei! Și, în același timp, cît de austeră! Valea devenea din ce în ce mai abruptă. Bicicleta lui prindea viteză, în ciuda frînelor strînse. Pierdu controlul ghidonului și într-o clipă se năpusti la vale. Cinci minute mai tîrziu trecea de poarta curții celei mari. Ușa de la intrare era deschisă cu ospitalitate. Își lăsa bicicleta sprijinită de zid și intră. Îi va lua prin surprindere.

¹. Contur, profil, rotunjime (fr.).

². Rotunjimea leneșă a soldurilor ei (fr.).

3. Rotunjime, umflat, lacom; parfum, piele, pervers, durduliu, pudoare; virtute, voluptate (fr.).

Capitolul II

Nu luă pe nimeni prin surprindere: nu avea pe cine. Totul era cufundat în tăcere. Denis rătăci dintr-o încăpere pustie într-alta, privind cu plăcere fotografiile familiare, mobila, toate urmele dezordonate de viață care zăceau împrăștiate ici și colo. Îi părea bine că erau cu toții plecați. Era amuzant să rătăcești prin casă ca și când ai fi explorat un Pompei mort, pustiit. Ce fel de viață ar scoate la lumină un excavator din ruinele acestea? Cum ar repopula oare aceste încăperi goale? Galeria cea lungă, cu șirurile ei de primitiviști italieni respectabili și (cu toate că, bineînțeles, nu puteai admite lucrul acesta în public) destul de plictisitori, cu sculpturile chinezești, cu mobila discretă și fără vîrstă. Salonul lambrizat, unde se găseau fotoliile tapițate, oaze de confort printre obiectele de epocă austere, care mortificau trupul. Apoi salonul de dimineață, cu pereții de un galben-lămîie palid, cu scaunele venețiene pictate și mesele rococo, cu oglinzile, cu picturile moderne. Biblioteca răcoroasă, spațioasă și întunecoasă, cu rafturile ticsite de cărți înălțate de la podea pînă în tavan, bogată în manuscrise insolite. Sufrageria englezească, trainică și cu iz de vin de Porto, cu masa cea mare din mahon, cu scaunele și servanta de secol optsprezece,

cu fotografii de secol optsprezece – portrete de familie și picturi cu animale meticuloș realizate. Ce-ai putea reconstitui din toate acestea? Recunoșteați o parte considerabilă din făptura lui Henry Wimbush în galeria cea lungă și în bibliotecă și, poate, ceva din Anne în salonul de dimineață. Și gata. Printre achizițiile a zece generații, cei vii lăsaseră doar câteva urme.

Pe masa din salonul de dimineață își văzu, zăcînd pe masă, propriul volum de versuri. Cît tact! Îl luă și-l deschise. Era ceea ce recenzenții numesc „un volum subțirel“. Citi la împlinire:

...Doar liniștea și întunericul de umbre-ntreg golit,
Lucirile din Luna Park încă mai străjuiesc boltit,
Iar Blackpool, decupat din mohorîta noapte,
Cască un hău aprins, mormînt clocotitor de moarte.

Îl lăsa jos, clătină din cap și oftă. „Ce geniu eram pe atunci!“, gîndi el, ca un ecou al vîrstnicului Swift. Trecuseră aproape șase luni de cînd volumul fusese publicat. Se bucura la gîndul că nu avea să mai scrie niciodată ceva asemănător. Cine l-ar fi putut citi? se întrebă în sinea lui. Poate că Anne. Îi plăcea să creadă asta. Și poate că Anne se recunoscuse într-un final în hamadriada puieților de plop, hamadriada cea zveltă, ale cărei mișcări erau aidoma legănatului unui copac tînăr în bătaia vîntului.

„Femeia care era copac“, așa își intitulase poezia. Îi oferise cartea atunci cînd ieșise de sub tipar, sperînd că poezia aceea îi va spune tot ce el nu îndrăznise să-i spună. Ea nu pomenise niciodată nimic despre asta.

Închise ochii și o văzu în minte într-o pelerină de catifea roșie, întrînd legănat în micul restaurant din Londra unde luau uneori cina împreună – cu trei sferturi de oră întârziere, iar el, așezat la masă, amețit de nerăbdare, iritare și foame. Of, afurisita!

Îi trecu prin minte că, poate, gazda se afla în budoarul ei. Era o posibilitate. O să meargă să vadă. Budoarul doamnei Wimbush se afla în turnul central de deasupra grădinii din față. O mică scară în spirală urca din hol pînă acolo. Denis urcă, bătut la ușa.

— Intră.

Aha, era acolo. Sperase mai degrabă să nu fie. Deschise ușa.

Priscilla Wimbush era întinsă pe sofa. O sugativă i se odihnea pe genunchi, iar ea rodea gînditoare capătul unui creion argintiu.

— Bună, spuse ea, ridicînd privirea. Uitasem că vii.

— Ei bine, mă tem că sînt deja aici, răspunse Denis pe un ton ironic. Îmi pare tare rău.

Doamna Wimbush rîse. Vocea ei, rîsul îi erau grave și masculine. Totul în ființa ei era masculin. Avea o față lată, pătrătoasă, de vîrstă mijlocie, cu un nas mare, proeminent, și niște ochi mici și verzui, iar întreg ansamblul era dominat de o coafură măreață și elaborată, de un portocaliu greu de imaginat. Atunci cînd o privea, Denis se gîndea întotdeauna la Wilkie Bard¹ deghizat în cîntăreață.

Asta am de gînd să fac,
Să cînt la operă,
Să cînt la op-pop-pop-pop-poperă.

Astăzi purta o rochie de mătase mov cu guler înalt și un șirag de perle. Costumația, atât de tipică unei matroane bogate, care amintea atât de mult de familia regală, o făcea să semene mai mult decât oricând cu ceva scos din varieturi.

— Ce-ai mai făcut în toată vremea asta? întrebă ea.

— Păi... zise Denis și ezită, aproape cu voluptate.

Avea în minte o poveste teribil de amuzantă despre Londra și întâmplările de acolo, numai bună de istorisit. Ar fi o plăcere s-o depene.

— Pentru început... spuse el.

Dar întârziase prea mult. Întrebarea doamnei Wimbush fusese ceea ce gramaticienii numesc întrebare retorică: nu cerea nici un răspuns. Era o mică înfloritură în conversație, un gambit în jocul politeții.

— Mă găsești prinsă cu horoscoapele, spuse ea, fără să-și dea seama că-l întrerupsese.

Un pic ofensat, Denis hotărî să-și păstreze povestea pentru niște urechi mai receptive. Se mulțumi, drept răzbunare, să spună „Zău?” pe un ton înghețat.

— Ți-am povestit cum am câștigat anul ăsta patru sute la Grand National?

— Da, răspunse el, încă rece și monosilabic.

Îi povestise asta de cel puțin șase ori.

— Minunat, nu? Totul e scris în astre. În vremurile de demult, când nu aveam astrele să mă ajute, pierdeam mii de lire. Acum...

Se opri o clipă.

— Ei bine, uită-te la cele patru sute de la Grand National. Astea vin de la astre.

Lui Denis i-ar fi plăcut să afle mai multe despre Vremurile de Demult. Dar era prea discret și, mai mult de-atât, prea timid ca să întrebe. Existase un soi de faliment, asta era tot ce știa. Vechea Priscilla – pe vremea aceea nu atît de veche, bineînțeles, și ceva mai sprintărară – pierduse foarte mulți bani, îi risipise cu pumnii și cu pălăria la fiecare cursă de cai din țară. Și pariase, nu glumă. Numărul miilor de lire varia de la o legendă la alta, dar toate indicau o sumă mare. Henry Wimbush a fost nevoit să vîndă cîtiva din primitiviștii lui – un Taddeo da Poggibonsi, un Amico di Taddeo și patru sau cinci sieneze fără nume – unor americani. A fost o adevărată situație de criză. Pentru prima dată în viața lui, Henry pusese piciorul în prag – și cu rezultate bune, din cîte se părea.

Existența veselă și năvalnică a Priscillei ajunsese la un final neașteptat. Acum își petrecea aproape tot timpul la Crome, îngrijindu-și o maladie întru cîtva greșit definită. Drept consolare, își omora timpul cu Noua Gîndire² și cu ocultismul. Pasiunea pentru curse n-o părăsise încă, iar Henry, care în adîncul lui era un ins inimos, îi oferea în fiecare lună cîte patruzeci de lire pentru pariuri. Priscilla își petrecea cea mai mare parte a zilelor consultînd horoscoapele cailor și investea banii în mod științific, așa cum îi dictau astrele. Paria și la fotbal și avea un caiet mare în care nota horoscoapele tuturor fotbaliștilor din toate echipele ligii. Procesul comparării horoscoapelor a două echipe de cîte unsprezece jucători era unul foarte delicat și dificil. Un meci între Spurs și Villa implica un conflict în ceruri atît de vast și de complicat, încît nu era de mirare că mai făcea și ea cîte o greșeală în privința rezultatului.

— Ce păcat că nu crezi în lucrurile astea, Denis! Ce păcat! spuse doamna Wimbush cu vocea ei profundă și clară.

— Nu pot să spun că simt la fel.

— Ei, asta pentru că nu știi cum e să ai credință. Habar n-ai ce amuzantă și palpitantă devine viața atunci când crezi. Tot ce se întâmplă are un sens. Nimic din ceea ce faci nu e lipsit de semnificație. Știi, asta face viața extrem de veselă. Iată-mă la Crome. Plictiseala dracului, ai zice, însă nu, mie nu mi se pare așa. Nu regret cîtuși de puțin Vremurile de Demult. Am astrele...

Luă foaia de hîrtie care stătea peste sugativă.

— Horoscopul lui Inman, explică ea. (M-am gîndit că mi-ar plăcea să-mi încerc puțin norocul la campionatul de biliard din toamna asta.) Am Infinitul de partea mea, flutură ea din mîină. Și apoi mai sînt și lumea de dincolo, și toate spiritele, și aura personală, și doamna Eddy, și să spui că nu ești bolnav, și tainele creștine, și doamna Besant. Totul e splendid. Nu te plictisești nici o clipă. Nu-mi dau seama cum mă descurcam înainte – în Vremurile de Demult. Plăcere? Alergătură de colo colo, asta era tot, doar alergătură de colo colo. Prînz, ceai, cină, teatru, supeu – în fiecare zi. A fost amuzant, bineînțeles, atîta vreme cît a durat. Dar după aceea n-a prea mai rămas mare lucru. Există un pasaj frumos pe tema asta în cartea cea nouă a lui Barbecue-Smith. Unde e?

Se ridică în capul oaselor și se întinse după o carte ce zăcea pe măsuta de la capătul sofalei.

— Apropo, îl cunoști? întrebă ea.

— Pe cine?

— Pe domnul Barbecue-Smith.

Denis îl știa vag. Barbecue-Smith era un nume din ziarele de duminică. Scria despre Mersul Vieții. Poate că tot el era autorul cărțuliei *Ce trebuie să știe o tânără*.

— Nu, nu personal, spuse el.

— L-am invitat aici weekendul viitor.

Întoarse paginile cărții.

— Cred că ăsta-i pasajul la care mă gîndeam. L-am însemnat. Întotdeauna însemnez lucrurile care-mi plac.

Ținînd cartea la aproape o lungime de braț depărtare, pentru că era întru cîțva prezbită, și făcînd niște gesturi sugestive cu mîna liberă, începu să citească încet, dramatic.

— „Ce înseamnă niște haine de blană de mii de lire, ce înseamnă venituri de un sfert de milion?”

Ridică ochii din carte cu o mișcare teatrală a capului. Coafura portocalie încuviință amenințătoare. Denis o privi fascinat. Era oare o chestie naturală și vopsită cu *henna*, se întrebă el, sau vreuna din acele Transformări Totale pe care le vezi prin reclame?

— „Ce înseamnă Tronurile și Sceptrele?”

Transformarea portocalie – da, trebuie să fie o Transformare – se clătină iarăși.

— „Ce înseamnă bucuriile celor Bogați, splendorile celor Puternici, ce înseamnă mîndria celor Mari, ce înseamnă plăcerile extravagante ale Înaltei Societăți?”

Vocea ei, al cărei ton urcase interogativ din frază-n frază, coborî brusc și tună răspunsul:

— „Nu înseamnă nimic. Deșertăciune, abur, puf de păpădie în vînt, iluzie străvezie provocată de febră. Lucrurile care contează se petrec în inimă. Cele văzute sînt dulci, dar cele

nevăzute sînt de o mie de ori mai însemnate. Nevăzutul e cel care contează în Viață.“

Doamna Wimbush lăasă cartea jos.

— Frumos, nu-i așa? spuse ea.

Denis preferă să nu riște vreo opinie, ci mormăi un „Hm“ care nu-l implica cu nimic.

— Ei, asta-i o carte frumoasă, o carte încîntătoare, spuse Priscilla în timp ce lăsa paginile să se întoarcă înapoi, una după alta, sub degetul ei mare. Și uite aici un pasaj despre Lacul cu Lotuși. El compară sufletul cu un lac cu lotuși, știi?

Ridică iarăși cartea și citi:

— „Unul dintre prietenii mei are în grădina lui un lac cu lotuși. Acesta se află într-o mică vîlcea ascunsă între trandafiri și măceși, printre care privighetoarea își revarsă trilurile amoroase cît e vara de lungă. Pe lac lotușii înfloresc, iar păsările văzduhului vin să bea și să se scalde în apele de cristal...“ Vai, asta-mi amintește, exclamă Priscilla, închizînd cartea cu un pocnet și slobozind rîsul ei sănătos și profund, asta-mi amintește de lucrurile care s-au petrecut în piscina noastră de cînd ai fost aici ultima oară. Le-am dat voie oamenilor din sat să vină și să se scalde seara. N-ai idee cîte s-au petrecut.

Se aplecă în față, vorbind într-o șoaptă confidențială. Din cînd în cînd scăpa cîte un hohot de rîs.

— ... baie împreună... i-am văzut de la fereastră... am trimis după un binoclu, ca să fiu sigură... fără nici un dubiu...

Rîsul izbucni din nou. Denis rîse și el. Barbecue-Smith fu aruncat pe podea.

— E timpul să vedem dacă e gata ceaiul, spuse Priscilla.

Se ridică de pe sofa și străbătu încăperea cu pași mari, în foșnetul rochiei lungi de mătase. Denis o urmă, fredonînd ușor pentru sine:

— „Asta am de gînd să fac,
Să cînt la operă, să cînt la operă,
Să cînt la op-pop-pop-pop-poperăăă.“

Și apoi micul fragment rapid de acompaniament de la final: „ră-ră“.

1. William August Smith, cîntăreț britanic de vodevil și musical, popular la începutul secolului al XX-lea și cunoscut pentru cîntecul său „*I Want to Sing in Opera*“.
2. Mișcare filosofică apărută în Statele Unite în secolul al XIX-lea, care susține că Dumnezeu sau Inteligența Infinită se află pretutindeni și, prin urmare, dreapta gîndire are efect vindecător și binefăcător în viața omului.

Capitolul III

Terasa din fața casei era o fîșie lungă și îngustă de gazon, mărginită în partea exterioară de o balustradă grațioasă din piatră. Două căsuțe de vară din cărămidă se ridicau de-o parte și de alta a ei. În fața casei terenul cobora foarte abrupt, iar terasa era deosebit de înaltă. De la balustradă pînă la peluza în pantă de dedesubt era o distanță de vreo zece metri. Văzut de jos, zidul compact al terasei, construit, ca și casa, din cărămidă, avea aspectul aproape amenințător al unei fortărețe – un bastion de castel de la al cărui parapet te uitai în zări îndepărtate, aflate la nivelul ochiului. Mai jos, în planul apropiat, mărginită de pîlcuri dese de arbori de tisă ornamentali, se afla piscina cu margini pietruite. Dincolo de ea se întindea parcul, cu ulmii lui masivi, cu întinderile verzi de iarbă și, la capătul văii, cu luciul rîului îngust. Pe malul îndepărtat al rîului terenul se ridica din nou într-o pantă lungă, împestrițată de ogoare. Dacă te uitai dincolo de vale, în dreapta, vedeai linia unor dealuri albastre, îndepărtate.

Măsuța de ceai fusese așezată la umbra uneia din căsuțele de vară, iar restul grupului era deja adunat în jurul ei cînd Denis și Priscilla își făcură apariția. Henry Wimbush începuse să toarne ceaiul. Era unul din acei bărbați fără vîrstă, mereu

neschimbați, care se apropiau de șaizeci de ani, care ar putea avea și treizeci, care puteau avea orice vîrstă. Denis îl știa dintotdeauna. În toți acești ani chipul lui palid și relativ frumos nu îmbătrînise deloc: era precum melonul de un cenușiu palid pe care-l purta întotdeauna, fie iarnă, fie vară – fără vîrstă, calm, senin și lipsit de expresie.

Alături, dar izolată de el și de restul lumii prin barierele aproape de netrecut ale surzeniei, stătea Jenny Mullion. Avea vreo treizeci de ani, un nas strîmb, un ten roz cu alb și-și purta părul castaniu împletit și răsucit în doi melci laterali care-i acopereau urechile. Ședea izolată în turnul secret al surzeniei ei și privea în jos, către lume, prin niște ochi tăios de pătrunzători. Ce gîndea oare despre bărbați și femei și lucruri? Era ceva ce Denis nu reușise să descopere niciodată. În detașarea ei enigmatică, Jenny părea puțin ciudată. Chiar și acum părea s-o amuze un fel de glumă interioară, pentru că zîmbea pentru sine și ochii ei căprui erau ca niște mărgele rotunde și strălucitoare.

De cealaltă parte a lui Henry, inocența serioasă, selenară, a chipului lui Mary Bracegirdle strălucea roz și copilăros. Avea aproape douăzeci și trei de ani, dar n-ai fi zis asta. Părul scurt, tuns ca al unui paj, îi atîrna ca un clopot de aur elastic pe lîngă obraji. Avea niște ochi mari, ca porțelanul albastru, cu o expresie de sinceritate ingenuă și adesea nedumerită.

Lîngă Mary stătea țeapăn și drept pe scaunul lui un bărbat scund și sfrijit. Ca înfățișare, domnul Scogan semăna cu una din acele păsări-șopîrlă dispărute din era terțiară. Nasul îi semăna cu un cioc, iar ochii negri aveau agerimea sclipitoare a ochiului unui măcăleandru. Dar aspectul lui fizic nu avea nimic moale, grațios sau pufos. Pielea de pe chipul său

maroniu și ridat părea uscată și solzoasă. Mîinile îi erau ca niște labe de crocodil. Mișcările îi erau caracterizate de iuțeala înnebunitor de bruscă și cumva mecanică a unei șopîrle. Vorba îi era rară, domoală și seacă. Coleg de școală cu Henry Wimbush și de-un leat cu el, domnul Scogan părea mult mai în vîrstă și, în același timp, mult mai vital, într-un fel tineresc, decît aristocratul distins cu fața ca un melon gri.

Poate că domnul Scogan arăta ca un saurian dispărut, dar Gombauld era întru totul și eminentamente uman. În istoriile naturale de modă veche de prin anii treizeci ar fi putut figura în vreo gravură reprezentîndu-l pe *Homo sapiens* – o onoare care la vremea respectivă îi revenea de obicei lordului Byron. Ce-i drept, cu ceva mai mult păr și mai puțin guler, Gombauld ar fi fost întru totul byronian – chiar mai mult decît byronian, pentru că era de origine provensală și arăta ca un tînăr corsar de treizeci de ani, cu părul negru, dinți strălucitori și ochi mari, negri și luminoși. Denis îl privi cu invidie. Era gelos pe talentul lui: și-ar fi dorit ca versurile sale să fi fost la fel de bune ca picturile lui Gombauld! Mai mult de-atît, în acel moment îl invidia pe Gombauld pentru înfățișarea lui, pentru vitalitate, pentru purtarea degajată. Ar fi oare surprinzător ca Anne să-l placă? Să-l placă? ...Ar putea fi vorba chiar de ceva mai rău, reflectă Denis cu amărăciune în timp ce străbătea alături de Priscilla terasa lungă și înverzită.

Între Gombauld și domnul Scogan, un șezlong foarte coborît îi întîmpină întors cu spatele pe noii sosiți, care înaintau spre măsuta de ceai. Gombauld stătea aplecat deasupra lui, cu chipul foarte mobil și vioi: zîmbea, rîdea, făcea gesturi rapide cu mîinile. Din adîncurile șezlongului se ridica sunetul unui rîs molatic, leneș. Denis tresări auzindu-l.

Rîsul acela... cît de bine îl cunoștea! Cîte emoții îi trezea! Grăbi pasul.

Anne stătea mai degrabă întinsă decît așezată în șezlongul ei scund. Trupul ei lung și zvelt se odihnea într-o atitudine plină de grație apatică și indolentă. Chipul ei, încadrat de un păr castaniu-deschis, avea o regularitate plăcută, aproape ca de păpușă. Și, ce-i drept, erau momente cînd părea a fi chiar o păpușă, cînd chipul ei oval, cu ochi de un albastru palid și gene lungi, nu exprima nimic, nu era decît o mască leneșă de ceară. Era nepoata lui Henry Wimbush, iar atitudinea aceea de melon era o moștenire de familie a neamului Wimbush, se transmitea în familie și se manifesta la reprezentantele acesteia sub forma unui chip inexpressiv de păpușă. Dar peste masca aceasta de păpușă, ca o melodie veselă care dansează pe fundalul sonor monoton al unui bas, apărea cealaltă moștenire a Annei – rîsul fugar, amuzamentul ușor ironic și expresiile schimbătoare ale multor stări de spirit. Acum, cînd Denis cobora privirea spre ea, zîmbea cu zîmbetu-i de pisică, așa cum îl numea el, fără nici un motiv anume. Ținea gura strînsă și de fiecare parte a ei i se formaseră pe obraji două riduri mici. O bună dispoziție infinită, ușor malițioasă, stătea la pîndă în acele riduri mici, în cutele din jurul ochilor pe jumătate închiși, în ochii care îi străluceau și îi rîdeau printre pleoapele mijite.

Odată ce salaturile protocolare au fost rostite, Denis găsi un scaun liber între Gombauld și Jenny și se așeză.

— Cum o mai duci, Jenny? îi strigă el.

Jenny dădu din cap și zîmbi într-o tăcere misterioasă, ca și cînd subiectul sănătății ei ar fi fost un secret ce nu putea fi divulgat în public.

— Ce s-a mai întâmplat prin Londra de când am plecat? întrebă Anne din adîncul scaunului ei.

Venise momentul: povestea aceea teribil de amuzantă aștepta să fie depănată.

— Păi, spuse Denis, zîmbind fericit, pentru început...

— Ți-a povestit Priscilla despre cea mai mare descoperire a noastră în materie de obiecte de epocă?

Henry Wimbush se aplecă în față. Subiectul cel mai promițător al lui Denis fusese înăbușit în fașă.

— Pentru început, rosti Denis disperat, a fost baletul...

— Săptămîna trecută, continuă blînd și imperturbabil domnul Wimbush, am scos la lumină cincizeci de metri de conducte din lemn de stejar: niște trunchiuri obișnuite de copac scobite pe mijloc. Foarte, foarte interesant. Fie că au fost îngropate de călugări în secolul al cincisprezecelea sau au...

Denis ascultă posomorît.

— Extraordinar! spuse el cînd domnul Wimbush termină. De-a dreptul extraordinar!

Mai luă o felie de prăjitură. Acum nici măcar nu mai voia să-și spună istorioara despre Londra. Era dezamăgit.

De o bucată de vreme ochii albaștri și gravi ai lui Mary stăteau ațintiți asupra lui.

— Ce-ai mai scris în ultima vreme? îl întrebă ea. Ar fi plăcut să purtăm o mică discuție literară.

— Păi, versuri și proză, spuse Denis. Doar versuri și proză.

— Proză?

Domnul Scogan accentuă alarmat cuvîntul.

— Ai scris proză?

— Da.

— Nu cumva un roman?

— Ba da.

— Bietul meu Denis! exclamă domnul Scogan. Despre ce? Denis se simți cumva stînjedit.

— Păi, despre lucruri obișnuite, știți cum e.

— Normal, mormăi domnul Scogan. Îți voi descrie subiectul. Micul Percy, personajul principal, nu era niciodată bun la sport, dar era întotdeauna isteț. Studiază, cum se întîmplă de obicei, la școala publică, apoi la universitate, și vine la Londra, unde trăiește printre artiști. Este împovărat de melancolie. Poartă pe umerii lui toată greutatea universului. Scrie un roman de o profunzime amețitoare. Se scaldă delicat în Amor, iar la sfîrșitul cărții dispare în Viitorul luminos.

Denis se făcu stacojiu. Domnul Scogan îi descrisese cu o acuratețe înspăimîntătoare planul romanului lui. Făcu efortul de a rîde.

— Greșiți întru totul, spuse el. Romanul meu nu e cîtuși de puțin așa.

Era o minciună eroică. Din fericire, se gîndi el, avea doar două capitole scrise. Le va rupe chiar în seara asta, cînd va despacheta.

Domnul Scogan nu dădu nici o atenție tăgăduirii sale, ci continuă:

— De ce oare voi, tinerii, continuați să scrieți despre lucruri care sînt atît de profund neinteresante, precum mentalitatea adolescenților și a artiștilor? Antropologilor profesioniști li s-ar putea părea interesant să mai lase uneori la o parte credințele aborigenilor australieni și să observe preocupările filosofice ale unui student. Dar nu te aștepta ca un adult obișnuit, așa ca mine, să fie prea mișcat de povestea necazurilor spirituale ale acestuia. Și, la urma urmei, chiar și

în Anglia, ba chiar și în Germania și Rusia, sînt mai mulți adulți decît adolescenți. Cît despre artist, el este preocupat de probleme care sînt într-atît de diferite de cele ale adultului obișnuit – probleme de estetică pură, cu care cei ca mine nu se prea confruntă –, încît pentru cititorul obișnuit o descriere a proceselor lui mentale este la fel de plictisitoare ca o problemă de matematică. O carte serioasă despre artiști priviți ca artiști este de necitit, iar o carte despre artiști priviți ca amanți, soți, dipsomani, eroi și așa mai departe nu merită să mai fie scrisă o dată. În literatură Jean-Christophe este artistul tipic, la fel cum profesorul Radium din *Comic Cuts* este omul de știință tipic.

— Îmi pare rău să aflu că sînt chiar atît de neinteresant, spuse Gombauld.

— Nicidecum, dragul meu Gombauld, se grăbi să explice domnul Scogan. Ca amant sau ca dipsoman, n-am nici o îndoială că ești un specimen fascinant. Dar în postura de combinator de forme trebuie să recunoști sincer că ești un plicticos.

— Nu sînt deloc de acord cu dumneata, exclamă Mary.

Întotdeauna i se tăia cumva răsufarea atunci cînd vorbea, iar discursul ei era întretăiat de mici gîfîieli.

— Am cunoscut foarte mulți artiști și mentalitatea lor mi s-a părut întotdeauna foarte interesantă. Mai ales la Paris. Tschuplitski, de pildă... în primăvara asta am văzut la Paris multe lucrări de-ale lui Tschuplitski...

— Ei, păi atunci dumneata ești o excepție, Mary, ești o excepție, spuse domnul Scogan. Dumneata ești o *femme supérieure*.

O boare de plăcere preschimbă chipul lui Mary într-o lună
plină.

Capitolul IV

A doua zi Denis se trezi și descoperi că soarele strălucea și cerul era senin. Hotărî să se îmbrace în pantaloni de stofă – pantaloni albi de stofă și jachetă neagră, cu o cămașă de mătase și cravata lui nouă, de culoarea piersicii. Și ce pantofi? Albul era alegerea evidentă, dar ideea de piele neagră îi surîdea destul de tare. Mai zăbovi în pat cîteva minute, gîndindu-se la problema aceasta.

Înainte de a coborî – pielea neagră fiind alegerea lui finală –, se privi critic în oglindă. Părul i-ar fi putut fi mai auriu, se gîndi el. Așa cum era acum, galbenul lui avea o nuanță verzuie. Dar fruntea îi era frumoasă. Fruntea compensa în înălțime acolo unde bărbia pierdea în proeminență. Nasul ar fi putut să fie mai lung, dar mergea și așa. Ochii ar fi putut să fie albaștri și nu verzi. Dar haina era foarte bine croită și, fiind discret căptușită, îl făcea să pară mai robust decît era de fapt. Picioarele, în pantalonii cei albi, îi erau lungi și elegante. Coborî satisfăcut scările. Majoritatea celor din grup luaseră deja micul dejun. El se trezi singur cu Jenny.

— Sper că ai dormit bine, îi zise el.

— Da, nu-i așa că-i plăcut? răspunse Jenny, dînd repede de două ori din cap. Dar săptămîna trecută am avut niște furtuni îngrozitoare.

Liniile paralele, cugetă Denis, se întîlnesc doar la infinit. El ar putea vorbi la nesfîrșit despre somnul odihnitor care șterge orice grijă, iar ea, pînă-n veacul vecilor despre meteorologie. Oare se poate stabili vreodată o legătură cu cineva? Cu toții sîntem linii drepte, paralele. Doar că Jenny era un pic mai paralelă decît restul.

— Sînt foarte îngrijorătoare furtunile astea, spuse el, servindu-se cu niște *porridge*. Nu crezi? Sau nu te mai poate speria nimic?

— Ba da. Întotdeauna mă duc la culcare cînd e furtună. Ești mult mai în siguranță cînd stai întins.

— De ce?

— Pentru că, îi răspunse Jenny, făcînd un gest descriptiv, fulgerul lovește de sus în jos, nu pe orizontală. Cînd ești întins, ești în afara bății lui.

— Foarte ingenios.

— E adevărat.

Urmă un moment de tăcere. Denis își termină *porridge*-ul și luă niște șuncă. În lipsa unei replici mai bune și pentru că, dintr-un motiv oarecare, vorbele absurde ale domnului Scogan nu-i mai ieșeau din minte, se întoarse spre Jenny și o întrebă:

— Te consideri o *femme supérieure*?

Trebui să repete întrebarea de cîteva ori pînă ca Jenny să înțeleagă.

— Nu, spuse ea ușor indignată cînd în sfîrșit auzi ce-i spunea Denis. Sigur că nu. A sugerat cineva că așa fi?

— Nu, spuse Denis. Domnul Scogan i-a zis lui Mary cum că ar fi.

— Chiar așa? coborî Jenny vocea. Să-ți spun ce cred despre omul ăla? Cred că e ușor sinistru.

După ce rosti sentința aceasta, intră în turnul de fildeș al surzeniei ei și închise ușa. Denis nu reuși s-o facă să mai zică ceva, nu reuși s-o facă nici măcar să-l asculte. Îi zîmbea doar, zîmbea și din când în când mai dădea aprobator din cap.

Denis ieși pe terasă ca să-și fumeze pipa de după micul dejun și să citească ziarul de dimineață. O oră mai târziu, când coborî și Anne, îl găsi tot citind. Acum ajunsese la știrile de la curtea regală și la anunțurile despre viitoarele nunți. Se ridică să o întâmpine pe când ea se apropia prin iarbă ca o hamadriadă în muselină albă.

— Hei, Denis, ce drăgălaș ești în pantalonii tăi albi! exclamă ea.

Denis fu luat cu totul prin surprindere. Nu aveai ce să răspunzi la așa ceva.

— O zici de parcă aș fi o copilă în rochiță nouă, spuse el cu o nuanță de iritare.

— Dar asta e ceea ce simt față de tine, dragă Denis.

— Păi, n-ar trebui.

— Dar nu mă pot abține. Sînt atît de bătrînă față de tine!

— Hai că-mi place, spuse el. Cu patru ani mai mare.

— Și dacă tu arăți nemaipomenit de drăgălaș în pantalonii tăi albi, de ce n-aș spune-o? Și de ce ți i-ai mai pus dacă nu te-ai gîndit că o să arăți drăgălaș în ei?

— Hai să mergem în grădină, spuse Denis.

Îi pierise tot cheful: conversația luase o întorsătură atît de nefericită și neașteptată! Plănuise o introducere foarte

diferită, în care el era cel care deschidea discuția, spunând „Arăți adorabil în dimineața asta“ sau ceva de genul ăsta, iar ea îi răspundea „Chiar așa?“, după care ar fi urmat o tăcere adâncă. Iar acum ea i-o luase înainte cu pantalonii albi. Era provocator. Mîndria lui era rănită.

Acea parte a grădinii care cobora de la baza terasei către piscină avea o frumusețe ce ținea nu atît de culori, cît mai ales de forme. Era la fel de frumoasă în lumina lunii ca și în bătaia soarelui. Argintiul apei, umbrele întunecate ale tisei și cele ale ilicei rămîneau, la orice oră și în orice anotimp, trăsăturile dominante ale peisajului. Era un decor în alb și negru. Pentru culori exista grădina de flori, ce se întindea pe o latură a piscinei, separată de ea printr-un uriaș zid babilonian de tisă. Treceai printr-un tunel tăiat în gardul viu, deschideai o porțiță dintr-un zid și te trezeai, în mod surprinzător și neașteptat, în lumea culorilor. Florile de iulie străluceau și scînteiau în soare. Între pereții înalți de cărămidă, grădina era ca un imens rezervor de căldură, parfum și culoare.

Denis ținu deschisă porțița de fier pentru tovarășa lui.

— E ca și cum am trece dintr-o mănăstire într-un palat oriental, spuse el și inspiră adînc aerul cald, înmiresmat de parfumul florilor. „În salve parfumate slobozesc...“¹ Cum era mai departe?

„Bine ochit, pușcași! O, cît de minunat
Și-n plin a voastre focuri egale ca putere bat,
Cu pocnete-ascuțite, însă prea fine pentru auzul nostru
omenesc,
Dar care, deopotrivă, și văzul, și mirosul ademenesc...“²

— Ai prostul obicei de a cita, spuse Anne. Din moment ce niciodată nu ştii contextul sau autorul, mi se pare umilitor.

Denis îşi ceru scuze.

— E o greşeală care vine din educaţie. Lucrurile par oarecum mai reale şi mai vii atunci când ne referim la ele prin fraze gata făcute de altcineva. Şi apoi există o mulţime de nume şi vorbe drăguţe: monofizit, Iamblicus, Pomponazzi. Le scoţi din pălărie triumfător şi, prin simpla magie a sunetului lor, ai şi pus punctul pe „i“ în discuţie. Cu asta te alegi din educaţia înaltă.

— Poate că tu regreti educaţia primită, spuse Anne. Pe mine, una, mă ruşinează lipsa ei. Priveşte florile-soarelui de colo! Nu-i aşa că-s minunate?

— Chipuri întunecate şi coroane aurii – sînt regi în Etiopia. Şi îmi place felul în care piţigoii se agaţă de flori şi le culeg seminţele, în timp ce alte păsări stupide, ce rîcîie ţărîna după mîncare, se uită cu invidie în sus de pe pămînt. Chiar se uită în sus cu invidie? Mă tem că asta e tot o înfloritură literară. Iarăşi educaţia. Revenim mereu la chestia asta.

Tăcu.

Anne se așezase pe o bancă aflată la umbra unui măr bătrîn.

— Ascult, zise ea.

El nu se așeză, ci se plimbă de colo colo prin fața băncii, gesticulînd ușor în timp ce vorbea.

— Cărți, spuse el. Cărți. Citești atît de multe şi vezi atît de puţini oameni şi atît de puţin din lume. Cărţi mari şi groase despre univers şi minte şi etică. Nici n-ai idee cît de multe sînt. Probabil că în ultimii cinci ani am citit vreo douăzeci sau

treizeci de tone de astfel de cărți. Douăzeci de tone de raționamente. Împovărat cu toate astea, ești aruncat în lume.

Continua să se plimbe încolo și-ncolo. Ridica vocea, o cobora, tăcea o clipă, apoi începea iar să vorbească. Își mișca mâinile, uneori flutura brațele. Anne îl privea și îl asculta tăcută, de parcă ar fi asistat la o prelegere. Era băiat bun, iar astăzi arăta încântător... încântător!

Intri în lume, îi explică Denis, cu idei fixe despre orice. Cineva avea o filosofie și încerca să-și croiască viața pe măsura ei. Ar fi trebuit mai întâi să trăiască și apoi să-și croiască filosofia pe măsura vieții... Viața, faptele, lucrurile erau oribil de complicate. Ideile, chiar și cele mai dificile, erau înșelător de simple. În lumea ideilor totul era clar, în viață totul era obscur, încâlcit. Era oare de mirare că sîntem triști, oribil de nefericiți? Denis se opri în fața băncii și atunci când puse această ultimă întrebare, întinse brațele și rămase o clipă într-o postură de răstignit, apoi le lăsă să-i cadă pe lîngă corp.

— Bietul meu Denis!

Anne era mișcată. E drept că era prea plin de patos, cum stătea acolo, în fața ei, în pantalonii lui albi de stofă.

— Dar oare suferă cineva din pricina acestor lucruri? Pare ceva foarte neobișnuit.

— Ești precum Scogan, strigă cu amărăciune Denis. Mă privești ca pe un specimen bun pentru antropologi. Ei bine, presupun că asta și sînt.

— Nu, nu, protestă și-și strînse fusta pe lîngă ea cu un gest care arăta că voia ca el să se așeze alături.

El se așeză.

— De ce nu iei pur și simplu lucrurile așa cum sînt? întrebă ea. E mult mai simplu.

— Bineînțeles că este, răspunse Denis. Dar e o lecție pe care trebuie să o înveți treptat. Mai întâi trebuie să scăpăm de cele douăzeci de tone de raționamente.

— Întotdeauna am luat lucrurile așa cum sînt, spuse Anne. Pare ceva atît de evident! Ne plac lucrurile frumoase, le evităm pe cele neplăcute. Nu mai e nimic de adăugat aici.

— Nimic – pentru tine. Dar, pe de altă parte, tu te-ai născut păgîină. Eu încerc din greu să devin astfel. Nu pot să iau nimic de-a gata, nu mă pot bucura de nimic din ce-mi iese-n cale. Frumusețe, plăcere, artă, femei... trebuie să inventez o scuză, o justificare pentru tot ce-i plăcut. Altminteri nu mă pot bucura de nimic cu conștiința ușoară. Inventez o povestioară despre frumusețe și mă prefac că are ceva de-a face cu adevărul și cu binele. Trebuie să spun că arta este procesul prin care reconstruim realitatea divină din haos. Plăcerea este una din căile mistice spre uniunea cu infinitul – extazele băuturii, ale dansului, ale dragostei. Cît despre femei, mă tot asigur la nesfîrșit că ele sînt calea cea largă spre divinitate. Și cînd te gîndești că abia ce-am început să percep prostia cuprinsă în toate astea! Mi se pare incredibil că cineva ar putea să scape de grozăviile astea.

— Pentru mine e încă și mai incredibil că le-a căzut cineva victimă, spuse Anne. Mi-ar plăcea să mă văd crezînd în faptul că bărbații sînt calea cea largă spre divinitate.

Malițiozitatea amuzată a zîmbetului ei făcu să-i răsară două cute de-o parte și de alta a gurii. Printre pleoapele pe jumătate închise, ochii îi străluceau de rîs.

— Ce-ți trebuie ție, Denis, este o nevastă tînă și durdulie, un venit fix și o slujbușoară plăcută, dar regulată.

„Ce-mi trebuie mie ești tu.“ Asta ar fi trebuit să-i răspundă, asta își dorea pățimaș să spună. Nu era în stare s-o facă. Dorința i se lupta cu timiditatea. „Ce-mi trebuie mie ești tu.“ În mintea lui striga aceste cuvinte, dar de pe buze nu-i ieșea nici un sunet. O privi deznădăjduit. Nu vedea ea oare ce se petrecea înăuntrul lui? Nu înțelegea? „Ce-mi trebuie mie ești tu.“ O s-o spună, o s-o spună... o s-o spună.

— Cred că voi merge să mă scald, spuse Anne. E atât de cald!

Ratase momentul.

1. Citat din poemul „*To His Coy Mistress*“ al lui Andrew Marvell (1621-1678), poet metafizic și om politic englez.
2. Citat din Andrew Marvell, *Upon Appleton House*.

Capitolul V

Domnul Wimbush îi luase cu el ca să le arate priveriștile de la ferma domeniului, iar acum stăteau toți șase – Henry Wimbush, domnul Scogan, Denis, Gombauld, Anne și Mary – lângă zidul scund al crescătoriei de porci și se uitau într-una din cocini.

— Asta-i o scroafă pe cinste, spuse Henry Wimbush. A avut paisprezece purcei.

— Paisprezece? repetă neîncrezătoare Mary.

Întoarse ochii ei albaștri și mirați către domnul Wimbush, apoi îi lăsă să cadă asupra grămezii fremătînde de *élan vital* care fermenta în cocină.

O scroafă imensă se odihnea, trîntită pe o parte în mijlocul țarcului. Burta ei rotundă și neagră, împodobită cu două șiruri de țîțe, se lăsa pradă asaltului unei armate de purcei negri-maronii. Sugeau de la mama lor cu o lăcomie frenetică. Din cînd în cînd scroafa cea bătrînă se agita neliniștită sau scotea cîte un geamăt mic de durere. Un purceluș, pipernicitul, slăbănogul ciurdei, nu-și putuse asigura și el un loc la ospăț. Guițînd strident, alerga de colo colo, încerca să se strecoare printre frații lui mai puternici sau chiar să se cațăre peste

spinările lor mici, negre și îngrămădite laolaltă, întoarse spre rezervorul matern.

— Chiar *sînt* paisprezece, spuse Mary. Aveți perfectă dreptate. I-am numărat. E extraordinar.

— Scroafa de alături, continuă domnul Wimbush, nu s-a descurcat la fel de bine. N-a produs decît un lot de cinci. O să-i mai dau o șansă. Dacă nici data viitoare nu se descurcă mai bine, o s-o îngraș și o s-o tai. Uite și vierul, arătă el spre o cocină mai îndepărtată. Un animal pe cinste, nu-i așa? Dar i-a cam secăt vлага. Și el va trebui să dispară.

— E atît de crud! exclamă Anne.

— Dar și atît de practic, atît de remarcabil de realist! spuse domnul Scogan. În ferma aceasta avem modelul unui guvernămînt paternalist sănătos. Fă-i să se înmulțească, pune-i la muncă și, cînd le-a trecut vremea de muncă și de procreare, sacrifică-i.

— Munca la fermă pare să fie dominată în principal de indecență și cruzime, rosti Anne.

Denis începu să scarpine cu vîrful de metal al bastonului spinarea lungă și țepoasă a vierului. Animalul se mișcă puțin, parcă pentru a se așeza mai bine în raza instrumentului care trezea în el niște senzații atît de plăcute, apoi rămase complet nemișcat, grohăindu-și molatic mulțumirea. Noroiul încheșat de ani de zile i se desprindea de pe șolduri în cruste gri, prăfoase.

— Cît e de plăcut să-i faci cuiva un bine, spuse Denis. Cred că îmi place să-l scarpin pe porcul ăsta tot atît de mult pe cît îi place și lui să fie scărpinat. Dacă am putea fi întotdeauna buni, cu tot atît de puțină bătaie de cap...

O poartă se izbi cu zgomot. Se auzi sunetul unor pași grei.

— 'Neața, Rowley! spuse Henry Wimbush.

— 'Neața, domnule! răspunse bătrînul Rowley.

Era cel mai venerabil muncitor de la fermă – un bărbat înalt, solid, cu spatele încă drept, cu favoriți cărunți și un profil demn, ascuțit. Grav, cu gesturi greoaie, întru totul respectabil, Rowley avea aerul unui important om de stat englez de pe la mijlocul secolului al nouăsprezecelea. Se opri la marginea grupului și, pentru un moment, rămaseră cu toții uitîndu-se la porci, într-o tăcere spartă doar de cîte un grohăit sau de pleoscăiala vreunei copite ascuțite în noroi. În cele din urmă Rowley se întoarse încet, meditativ și nobil, așa cum se purta în orice împrejurare, și i se adresă lui Henry Wimbush.

— Priviți-i, domnule, spuse el, fluturînd din mîină înspre porcii care se tăvăleau în mocirlă. Pe bună dreptate li se spune porci.

— Pe bună dreptate, chiar așa, încuviință domnul Wimbush.

— Mă simt rușinat în fața omului acelaia, spuse domnul Scogan în timp ce Rowley se îndepărta cu pași apăsăți, încet și demn. Cîta înțelepciune, ce cuget luminat, ce simț al valorilor! „Pe bună dreptate li se spune porci.“ Da. Iar eu mi-aș dori să spun, cu la fel de multă înțelepciune, „Pe bună dreptate ni se spune oameni“.

Merseră mai departe, spre adăposturile vacilor și grajdurile cailor de trăsură. Cinci gîște albe, ieșite la aer în această dimineață frumoasă – ca și ei, de altfel –, îi întîmpinară pe drum. Ezitară, gîgîiră, apoi, transformîndu-și gîturile ridicate în niște șerpi rigizi, orizontali, se împrăștiară în dezordine, sîsîind înfricoșător. Niște viței roșcați tropăiau în bălegarul și noroiul unei curți spațioase. Într-un alt ȧarc se afla

un taur masiv ca o locomotivă. Era un taur foarte calm, iar fața lui purta întipărită pe ea o expresie de prostie melancolică. Îi privea pe vizitatori cu ochii lui căprui-roșiatici, rumega meditativ amintirile tangibile ale unei mese anterioare, înghițea și regurgita, apoi mesteca iarăși. Coada îi biciuia sălbatic dintr-o parte într-alta: părea să nu aibă nimic de-a face cu masivitatea lui impasibilă. Între coarnele lui scurte creștea un triunghi de cârlionți roșii, scurți și deși.

— Splendid animal, spuse Henry Wimbush. Vită cu pedigree. Dar cam îmbătrânește, ca și vierul.

— Îngrașă-l și sacrifică-l, rosti domnul Scogan, pronunțând cuvintele cu o precizie delicată, de fată bătrână.

— Nu le-ați putea da animalelor o mică vacanță, în care să nu mai nască pui? întrebă Anne. Îmi pare rău de bieteale făpturi.

Domnul Wimbush clătină din cap.

— Eu, personal, spuse el, prefer să văd paisprezece purcei crescând acolo unde înainte creștea doar unul. Spectacolul unei vieți atît de proaspete este înviorător.

— Mă bucur să vă aud spunînd asta, interveni călduros Gombauld. Multă viață, asta vrem. Îmi place pululația. Toate ar trebui să se-nmulțească și să crească cît de mult pot.

Gombauld devenea liric. Toată lumea ar trebui să aibă copii – Anne ar trebui să aibă, Mary ar trebui să aibă... mulți, cît mai mulți. Accentuă ideea lovind ușor taurul cu bastonul peste coaste. Domnul Scogan ar trebui să-și lase inteligența moștenire unor Scogani micuți, iar Denis, unor Deniși micuți. Taurul întoarse capul ca să vadă ce se petrece, privi cîteva secunde bastonul care îl lovea, apoi se întoarse iar, satisfăcut, pare-se, că nu se întîmpla nimic. Sterilitatea e ceva odios,

nefiresc, un păcat împotriva vieții. Viață, viață, tot mai multă viață. Coastele taurului placid răsunau sub lovituri.

Stînd cu spatele sprijinit de pompa fermei, puțin mai departe, Denis îi examina pe cei din grup. Gombauld, înflăcărat și vivace, se afla în centru. Ceilalți îl înconjurau și ascultau: Henry Wimbush calm și politicos sub melonul lui gri, Mary cu buzele întredeschise și ochii strălucindu-i de indignarea unei persoane convinse de importanța planningului familial. Anne privea totul zîmbind, cu ochii pe jumătate închiși, iar lîngă ea stătea domnul Scogan, foarte drept, foarte țeapăn, într-o atitudine de rigiditate metalică ce contrasta cu grația aceea fluidă a ei, care pînă și în repaos sugera o mișcare calmă.

Gombauld încetă să mai vorbească, iar Mary, îmbujorată și înfuriată, deschise gura ca să-l contrazică. Dar se mișcă prea încet. Înainte să poată rosti vreun cuvînt, vocea domoală a domnului Scogan declamase frazele introductive ale unui discurs. Mary nu mai avea nici o șansă să poată strecura vreun cuvînt și, vrînd-nevrînd, trebui să se resemneze.

— Pînă și elocvența dumitale, dragul meu Gombauld, spuse domnul Scogan, pînă și elocvența dumitale se dovedește, probabil, inadecvată reconvertirii lumii la credința în deliciile procreării. Odată cu gramofonul, cinematograful și pistolul automat, zeița Științei Aplicate a mai oferit lumii un alt dar, chiar mai prețios decît acestea: mijlocul de a separa dragostea de procreare. Pentru cei care-și doresc asta, Eros este acum un zeu întru totul liber. Tovărășia lui deplorabilă cu Lucina¹ poate fi ruptă oricînd. În decursul următoarelor secole, cine știe?, lumea ar putea asista la o separare și mai drastică. Eu o aștept cu nerăbdare și optimism. Acolo unde marii Erasmus,

Darwin și domnișoara Anna Seward, Lebăda din Lichfield, au experimentat – și, în ciuda fervorii lor științifice, au eșuat – descendenții noștri vor experimenta și vor reuși. O generație impersonală va lua locul sistemului hidos al Naturii. În vaste incubatoare de stat, șiruri peste șiruri de sticle gravide vor furniza lumii populația de care are nevoie. Sistemul familial va dispărea, societatea, lovită chiar la temelia ei, va trebui să-și găsească noi fundamente, iar Eros, liber în mod sublim și iresponsabil, va zburătăci precum un fluture vesel, din floare-n floare, într-o lume însorită.

— Sună minunat, spuse Anne.

— Așa sună întotdeauna viitorul îndepărtat.

Ochii de porțelan albastru ai lui Mary, mai serioși și mai mirați ca niciodată, erau fixați asupra domnului Scogan.

— Sticle? spuse ea. Chiar credeți așa ceva? Sticle...

1. Zeiță romană a nașterilor (n.r.).

Capitolul VI

Domnul Barbecue-Smith sosi sîmbătă după-amiază, la ora ceaiului. Era un bărbat scund și corpolent, cu un cap foarte mare și fără gît. Pe la începutul vîrstei mijlocii fusese mîhnit de lipsa gîtului, dar se consolase citind în *Louis Lambert* al lui Balzac că toți oamenii mari ai lumii au fost însemnați cu aceeași caracteristică fizică, și asta dintr-un motiv simplu și evident: măreția nu este nici mai mult, nici mai puțin decît funcționarea armonioasă a facultăților capului și inimii. Cu cît gîtul e mai scurt, cu atît aceste două organe se apropie mai tare unul de altul, *argal*¹... A fost convingător.

Domnul Barbecue-Smith aparținea vechii școli de jurnaliști. Arbora un cap leonin, cu o coamă grizonant-negricioasă, cu un păr ciudat de neatrăgător, pieptănat pe spate, deasupra unei frunți late, dar nicidecum înalte. Și, cumva, părea întotdeauna ușor, foarte ușor murdar. În zilele tinereții se numise cu veselie boem. Acum nu se mai numea așa. Acum era profesor, un fel de profet. Unele din cărțile sale de relaxare și iluminare spirituală ajunseseră la tiraje de o sută douăzeci de mii de exemplare.

Priscilla îl primi cu toate semnele considerației. Cum acesta nu mai fusese niciodată la Crome, îl plimbă prin toată casa.

Domnul Barbecue-Smith era plin de admirație.

— Atît de stranie, atît de veche, repeta el neconținut.

Avea o voce plină, destul de mieroasă.

Priscilla îi laudă ultima carte.

— Splendidă, așa mi s-a părut, spuse ea în stilul ei emfatic și voios.

— Sînt fericit la gîndul că vi s-a părut relaxantă, replică domnul Barbecue-Smith.

— Oho, nespuse de mult! Iar fragmentul despre lacul cu lotuși... mi s-a părut superb.

— Știam c-o să vă placă. Mi-a venit în minte, știți dumneavoastră, de dincolo.

Bărbatul flutură din mîină, indicînd lumea astrală.

Ieșiră în grădină, la ceai. Domnul Barbecue-Smith fu prezentat cum se cuvine.

— Și domnul Stone este scriitor, spuse Priscilla atunci cînd îl prezentă pe Denis.

— Ca să vezi! zîmbi binevoitor domnul Barbecue-Smith și se uită în sus, spre Denis, cu o expresie de condescendență olimpiantă. Și ce anume scrieți?

Denis era furios și, de parcă lucrurile nu stăteau îndeajuns de rău, simți că roșește violent. Oare Priscilla nu avea simțul măsurii? Îi punea în aceeași categorie – pe Barbecue-Smith și pe el. Amîndoi erau scriitori, amîndoi foloseau stilou și cerneală. La întrebarea domnului Barbecue-Smith, răspunse:

— Ei, nu mare lucru, mai nimic.

Apoi își mută privirea.

— Domnul Stone este unul dintre tinerii noștri poeți.

Era vocea lui Anne. Se încruntă la ea, iar ea îi zîmbi exasperant.

— Excelent, excelent, spuse domnul Barbecue-Smith și-i strînse încurajator brațul lui Denis. Vocația bardului este una nobilă.

Imediat după ce s-a servit ceaiul, domnul Barbecue-Smith se scuză și plecă. Avea ceva de scris înainte de cină. Priscilla îl înțelese. Profetul se retrase în încăperea lui.

Domnul Barbecue-Smith coborî în salon la opt fără zece. Era binedispus și, în timp ce cobora scările, zîmbea pentru sine și-și freca una de alta mâinile lui mari și albe. În salon cineva cînta relaxat și haotic la pian. Poate vreuna dintre tinerele doamne. Dar nu, era doar Denis, care se ridică grăbit și puțin stîmjenit cînd el intră în încăpere.

— Continuă, te rog, continuă, spuse domnul Barbecue-Smith. Îmi place foarte mult muzica.

— Atunci chiar că n-aș putea să continui, răspunse Denis. Eu fac doar zgomot.

Urmă un moment de tăcere. Domnul Barbecue-Smith stătea cu spatele la cămin, încălzindu-se cu amintirea ultimelor focuri din iarnă. Nu-și putea controla satisfacția interioară și continua să zîmbească pentru sine. În cele din urmă se întoarse către Denis.

— Dumneata scrii, nu-i așa? îl întrebă el.

— Păi, da... un pic, știți dumneavoastră.

— Cîte cuvinte crezi că poți să scrii într-o oră?

— Nu cred că le-am numărat vreodată.

— O, dar trebuie, trebuie! E foarte important.

Denis își puse memoria la încercare.

— Atunci cînd sînt în formă, spuse el, cred că scriu o recenzie de o mie două sute de cuvinte în aproximativ patru ore. Dar uneori îmi ia mult mai mult.

Domnul Barbecue-Smith dădu din cap.

— Da, maximum trei sute de cuvinte pe oră.

Se plimbă pînă în mijlocul încăperii, se întoarse pe călcîie și-l privi din nou pe Denis.

— Ia ghicește cîte cuvinte am scris în seara aceasta între orele cinci și șapte și jumătate.

— N-aș putea zice.

— Ei, hai, trebuie să ghicești! Între cinci și șapte și jumătate. Sînt două ore și jumătate.

— O mie două sute de cuvinte, îndrăzni Denis.

— Nu, nu, nu.

Chipul fălcos al domnului Barbecue-Smith strălucea de bucurie.

— Mai încearcă.

— O mie cinci sute.

— Nu.

— Mă dau bătut, spuse Denis.

Descoperi că nu reușea să-și stîrnească prea mult interesul față de scrisul domnului Barbecue-Smith.

— Ei bine, am să-ți spun. Trei mii opt sute.

Denis deschise larg ochii.

— Probabil că faceți tare multe într-o zi, spuse el.

Domnul Barbecue-Smith adoptă dintr-odată un ton extrem de confidențial. Își trase un taburet lîngă fotoliul lui Denis, se așeză și începu să vorbească blînd și rapid.

— Ascultă-mă, spuse el, așezîndu-și mîna peste mîneca lui Denis. Vrei să-ți câștigi traiul de pe urma scrisului. Ești tînăr, ești lipsit de experiență. Lasă-mă să-ți dau un mic sfat înțelept.

Ce urma să facă omul acesta? se întrebă Denis în sinea lui. Se va oferi oare să-l prezinte editorului ziarului *John o'*

London's Weekly sau îi va spune unde poate să-și vîndă articolele ușurele pe șapte guinee? Domnul Barbecue-Smith îl bătă ușor pe braț de cîteva ori și continuă.

— Secretul scrisului, spuse el, șoptind la urechea tînărului, secretul scrisului este Inspirația.

Denis îl privi uluit.

— Inspirația... repetă domnul Barbecue-Smith.

— Vă referiți la spontaneitatea păsărilor cîntătoare?

Domnul Barbecue-Smith încuviință din cap.

— Ei, atunci sînt întru totul de acord cu dumneavoastră, spuse Denis. Dar dacă nu ai inspirație?

— Tocmai asta era întrebarea pe care o așteptam, răspunse domnul Barbecue-Smith. Mă întrebi ce ar trebui să facă cineva dacă nu are inspirație. Eu îți răspund: tu ai inspirație. Toată lumea are inspirație. Problema e doar să o faci să se declanșeze.

Ceasul bătă ora opt. Nu se vedea nici urmă de ceilalți oaspeți. La Crome toată lumea întîrzia. Domnul Barbecue-Smith continuă.

— Iată care este secretul meu, spuse el. Ți-l ofer gratis. (Denis scoase un murmur îndatoritor de mulțumire și făcu o grimasă.) Te voi ajuta să-ți găsești inspirația, pentru că nu-mi place să văd un tînăr cumsecade și serios ca dumneata istovindu-și vitalitatea și irosindu-și cei mai buni ani din viață făcînd o muncă intelectuală epuizantă, care ar putea fi complet eliminată de inspirație. Am trecut prin asta eu însumi, așa că știu ce înseamnă. Pînă la vîrsta de treizeci și opt de ani am fost scriitor, ca tine – un scriitor fără inspirație. Tot ce scriam scoteam anevoie din mine doar prin muncă asiduă. Ei bine, în zilele acelea nu eram niciodată în stare să scriu mai

mult de șase sute cincizeci de cuvinte pe oră și, în plus, adesea nu vindeam ceea ce scriam.

Oftă.

— Noi, artiștii, adăugă el ca o paranteză la cele spuse, noi, intelectualii, nu sîntem prea apreciați în Anglia.

Denis se întrebă dacă exista vreo metodă – bineînțeles, politicoasă – prin care să se poată disocia de acel „noi“ al domnului Barbecue-Smith. Nu exista nici una și, în afară de asta, acum era prea tîrziu, pentru că domnul Barbecue-Smith își reluă iarăși ideea centrală a discursului.

— La treizeci și opt de ani eram un ziarist necunoscut, sărac, zbuciumat, obosit, istovit de muncă. Acum, la cincizeci...

Se opri modest și făcu un gest micuț, mișcîndu-și mîinile grăsuțe prin aer, depărtîndu-le una de cealaltă și întinzîndu-și degetele, ca pentru a demonstra ceva. Se arăta pe sine. Denis se gîndi la reclama de la laptele Nestlé – la cele două pisici pe un zid, sub lună, una neagră și slabă, cealaltă albă, lucioasă și grasă. Înainte de Inspirație și după.

— Inspirația a schimbat radical totul, spuse solemn domnul Barbecue-Smith. A venit destul de brusc – ca o rouă blîndă din ceruri.

Ridică mîna, apoi o lăasă să-i cadă înapoi pe genunchi, pentru a arăta cum cade roua.

— S-a întîmplat într-o seară. Scriam prima carte despre Mersul Vieții – *Eroisme mărunte*. Probabil că ai citit-o. A fost o alinare – cel puțin așa sper și așa cred –, o alinare pentru mii de oameni. Eram pe la mijlocul celui de-al doilea capitol și mă blocasem. Oboseala, extenuarea... scrisesem doar o sută de cuvinte într-o oră și nu mai puteam înainta. Stăteam, rodeam

capătul stiloului și priveam lampa electrică atârnată deasupra mesei mele, un pic deasupra și în fața mea.

Indică poziția lămpii cu o grijă elaborată.

— Te-ai uitat vreodată fix la o lumină puternică pentru mult timp? întrebă el, întorcându-se spre Denis.

Denis nu credea să fi făcut așa ceva.

— Te poți hipnotiza în felul ăsta, continuă domnul Barbecue-Smith.

Gongul sună dinspre hol într-un crescendo înfricoșător. Încă nu se zărea nici urmă de ceilalți. Lui Denis îi era groaznic de foame.

— Asta mi s-a întâmplat, spuse domnul Barbecue-Smith. Am fost hipnotizat. Mi-am pierdut cunoștința uite-așa, pocni el din degete. Când mi-am revenit, am descoperit că trecuse de miezul nopții și scrisesem patru mii de cuvinte. Patru mii, repetă el, deschizând larg gura când rosti „a“-ul din „patru“. Îmi venise inspirația.

— Ce lucru extraordinar, spuse Denis.

— La început mi-a fost frică. Nu mi se părea ceva normal. Simțeam cumva că acolo ceva nu era tocmai în regulă, că nu era tocmai corect, așa zice, să produci o creație literară în mod inconștient. În plus, mi-era teamă că scrisesem aiureli.

— Și scriseși aiureli? întrebă Denis.

— Bineînțeles că nu, răspunse domnul Barbecue-Smith cu o urmă de iritare. Sigur că nu. Era ceva admirabil. Aveam doar câteva greșeli de ortografie și scăpări, așa cum se întâmplă în general la dicteul automat. Însă stilul, gândirea, toate lucrurile esențiale erau admirabile. După asta inspirația m-a vizitat în mod regulat. Așa am scris, de la un capăt la altul, *Eroisme*

mărunte. A fost un mare succes și la fel a fost tot ce am scris de atunci încolo.

Se aplecă și-l împunse pe Denis cu un deget.

— Acesta este secretul meu, spuse el, și tot așa ai putea scrie și dumneata dacă ai încerca: fără efort, fluent, bine.

— Dar cum? întrebă Denis, încercînd să nu arate cît de profund jignit se simțise la acel „bine“ din final.

— Cultivîndu-ți inspirația, intrînd în legătură cu subconștientul dumitale. Ai citit vreodată cărticica mea *Conducte către infinit*?

Denis fu nevoit să mărturisească faptul că aceea era tocmai una din puținele, poate chiar singura dintre cărțile domnului Barbecue-Smith pe care nu o citise.

— Nu contează, nu contează, spuse domnul Barbecue-Smith. E doar o cărticică despre legătura subconștientului cu infinitul. Intră în legătură cu subconștientul și intri în legătură cu infinitul. Cu inspirația, de fapt. Mă urmărești?

— Cu luare-aminte, cu luare-aminte, spuse Denis. Dar nu credeți că universul vă trimite uneori niște mesaje foarte irelevante?

— Nu-l las să facă asta, replică domnul Barbecue-Smith. Îl canalizez. Îl direcționez în jos prin conducte care pun în mișcare turbinele minții mele conștiente.

— Precum Niagara, sugeră Denis.

În mod straniu, unele dintre remarcile domnului Barbecue-Smith sunau ca niște citate – citate din propriile cărți, fără îndoială.

— Chiar așa. Precum Niagara. Și uite-așa procedez eu.

Se aplecă în față și, ridicînd degetul arătător, punctă ideile pe măsură ce le enunța, bătînd, într-un fel, ritmul propriului

discurs.

— Înainte să intru în transă, mă concentrez pe subiectul pentru care vreau să fiu inspirat. Hai să spunem că scriu despre eroismele mărunte. Înainte de a intra în transă, timp de zece minute nu mă gîndesc la nimic altceva decît la orfanii care au grijă de frăţiorii şi surioarele lor, la munci grele făcute temeinic şi cu răbdare, şi îmi fixez mintea asupra unor adevăruri filosofice precum purificarea, înălţarea sufletului prin suferinţă, transformarea alchimică a răului plumbuit în bine aurit. (Denis agăţă iarăşi ghirlanda ghilimelelor de rigoare.) Apoi mă pierd. Două sau trei ore mai târziu, mă trezesc iarăşi şi descopăr că inspiraţia şi-a făcut treaba. Mii de cuvinte liniştitoare, de cuvinte înălţătoare, sînt aşternute înaintea mea. Le dactilografiez frumos la maşina mea de scris şi sînt numai bune de tipar.

— Totul sună minunat de simplu, spuse Denis.

— Chiar aşa şi este. Toate lucrurile măreţe, splendide şi divine din viaţă sînt minunat de simple. (Iarăşi ghilimele.) Atunci cînd trebuie să-mi scriu aforismele, continuă domnul Barbecue-Smith, îmi pregătesc transa răsfoind paginile oricărui dicţionar de citate sau ale calendarului Shakespeare – oricare mi-e mai la îndemînă. Ele stabilesc tonul general, ca să zic aşa. Ele mă asigură că universul se va pogori, revărsîndu-se nu într-un şuvoi continuu, ci în picături aforistice. Ai prins ideea?

Denis încuviinţă tăcut. Domnul Barbecue-Smith vîrî mîna în buzunar şi scoase un carneţel.

— Am conceput cîteva azi în tren, spuse el, întorcînd paginile. Am intrat în transă într-un colţ al vagonului. Trenul

mi se pare un loc foarte propice pentru o treabă de calitate. Iată-le.

Își dresă vocea și citi:

— *Drumul de munte poate fi abrupt, dar acolo sus aerul este curat și doar din vîrf ai parte de priveliște.*

Lucrurile care contează cu adevărat se întîmplă în inimă.

E curios cum infinitul se repetă uneori, gîndi Denis.

— *Să vezi înseamnă să crezi. Da, dar și să crezi e totuna cu să vezi. Dacă cred în Dumnezeu, îl văd pe Dumnezeu chiar și în lucrurile care par să fie rele.*

Domnul Barbecue-Smith ridică privirea din carnețel.

— Ultima, spuse el, este deosebit de subtilă și frumoasă, nu ți se pare? Fără inspirație n-aș fi putut s-o zic niciodată atît de bine.

Reciti apoftegma mai rar și cu o intonație mai solemnă.

— Direct din infinit, comentă el gînditor, apoi își îndreptă atenția spre următorul aforism: *Flacăra unei lumînări dă lumină, dar și arde.*

Cute de nedumerire apărură pe fruntea domnului Barbecue-Smith.

— Nu prea știu exact ce înseamnă asta, spuse el. Este foarte concisă. Se poate aplica, bineînțeles, educației superioare, care aduce lumina, dar incită clasa de jos la nemulțumire și revoluție. Da, presupun că asta este. Dar e minimalistă, minimalistă.

Își frecă meditativ bărbia. Gongul bătu din nou zgomotos, pîrînd a implora: cina se răcea. Îl trezi pe domnul Barbecue-Smith din meditație. Acesta se întoarse spre Denis:

— Acum înțelegi de ce te sfătuiesc să-ți cultivi inspirația. Lasă-ți subconștientul să lucreze în locul tău. Pornește Niagara

infinitului.

Pe scări se auzi un zgomot de pași. Domnul Barbecue-Smith se ridică, își așează mîna preț de o clipă pe umărul lui Denis și spuse:

— Ajunge pentru acum. Mai e și altă dată. Și ține minte: mă bazez în mod absolut pe discreția dumitale în legătură cu subiectul acesta. Sînt lucruri intime, sacre, pe care nu vrei să ți le știe toată lumea.

— Bineînțeles, spuse Denis. Înțeleg perfect.

1. Formă derivată din latinescul *ergo* (așadar) ce sugerează că explicația anterioară este ridicolă.

Capitolul VII

La Crome toate paturile erau piese de mobilier vechi, moștenite. Paturi uriașe, ca niște vapoare cu patru catarge, cu pânzele strânse, făcute din țesături lucitoare și colorate. Paturi sculptate și furniruite, paturi pictate și poleite. Paturi din alun și stejar, paturi din lemn de esențe exotice. Paturi din toate perioadele și modele, începînd din timpul lui *sir* Ferdinando, cel care construise casa, pînă în epoca tizului său de la sfîrșitul secolului al optsprezecelea, ultimul vlăstar al familiei – dar toate grandioase, magnifice.

Cel mai frumos dintre toate era patul lui Anne. *Sir* Julius, fiul lui *sir* Ferdinando, îl comandase la Veneția în timpul primei perioade de lăuzie a soției lui. Veneția din acel *seicento* timpuriu își folosise toată arta sa extravagantă pentru producerea lui. Cadrul patului era ca un sarcofag masiv și pătrat. Pe panourile de lemn erau sculptate în relief buchete de trandafiri, iar printre trandafiri erau împrăștiați micuți *putti* gingași. Pe fondul negru al panourilor, sculpturile în relief apăreau poleite și lustruite. Trandafiri aurii se ondulau, urcînd în spirale de-a lungul celor patru stîlpi, iar heruvimii, așezați în vîrfurile fiecărei coloane, susțineau greutatea unui baldachin din lemn încărcat cu aceleași flori sculptate.

Anne citea în pat. Pe măsuta de lângă ea erau așezate două lumânări. În lumina lor puternică, chipul, brațul și umărul ei gol căpătau nuanțe calde și, cumva, dobândeau o textură ca de piersică. Ici și colo, pe baldachinul de deasupra ei, printre umbre adânci, străluceau puternic petale aurite, sculptate, iar lumina aceea blândă care cădea peste lambriul sculptat al patului se răsfrângea neastîmpărată printre trandafirii cu model complicat, zăbovind într-o mîngîiere generoasă peste obrajii rotunzi, peste burticile cu gropițe și peste fundulețele încordate, absurd de mici, ale amorașilor tolăniți.

Se auzi o bătaie discretă în ușă. Anne ridică privirea.

— Intră, intră.

O față rotundă și copilăroasă sub coama de păr auriu ca un clopot lucios se ivi prin deschizătura ușii. Apoi apărură o și mai copilăroasă pijama mov.

Era Mary.

— M-am gîndit să trec o clipă ca să-ți zic noapte bună, spuse ea și se așeză pe marginea patului.

Anne închise cartea.

— Ce drăguț din partea ta.

— Ce citești? zise Mary și se uită la carte. Destul de mediocră, nu?

Tonul cu care pronunță cuvîntul „mediocră“ sugera un dispreț aproape infinit. În Londra era obișnuită să se alăture numai oamenilor de prim rang, cărora le plăceau lucruri de prim rang, și ea știa că pe lume există foarte, foarte puține lucruri de prim rang, iar acestea sunt, în cea mai mare parte, franțuzești.

— Ei bine, mă tem că mie-mi place, spuse Anne.

Nu mai era nimic de adăugat. Tăcerea care se lăsă fu una destul de stîmjenitoare. Mary se juca încurcată cu nasturele de jos al bluzei de pijama. Lăsîndu-se pe spate peste mormanul de perne îngrămădite, Anne aștepta și se întreba ce mai avea să urmeze.

— Mi-e atît de-al naibii de groază de reprimări, spuse Mary într-un final, începînd să vorbească brusc și surprinzător.

Pronunță cuvintele cu răsuflarea întretăiată și trebui să tragă aer în piept aproape înainte să-și termine propoziția.

— Ce motive ai avea să fii deprimată?

— Am spus reprimări, nu deprimări.

— A, reprimări, înțeleg, spuse Anne. Dar ce fel de reprimări?

Mary se văzu nevoită să explice.

— Ale instinctelor sexuale firești... începu ea pe un ton didactic.

Dar Anne i-o reteză:

— Da, da. Perfect. Înțeleg. Reprimări. Fete bătrîne și tot tacîmul. Dar ce-i cu ele?

— Păi, tocmai asta e, spuse Mary. Mi-e teamă de ele. Întotdeauna e riscant să-ți reprimi instinctele. Încep să descopăr în mine simptome precum cele despre care citim în cărți. Visez în mod constant că mă prăbușesc în fîntîni și uneori chiar că urc niște scări. E foarte îngrijorător. Simptomele sînt mult prea clare.

— Zău?

— Dacă nu ești atentă, poți deveni nimfomană. Habar n-ai cît de grave sînt reprimările astea dacă nu scapi de ele la timp.

— Sună extrem de oribil, zise Anne. Dar nu văd cum te-aș putea ajuta eu.

— M-am gândit că mi-ar face plăcere să discut despre toate astea cu tine.

— Ei, sigur, o fac cu mare bucurie, dragă Mary.

Mary tuși și trase adânc aer în piept.

— Presupun, începu ea sentențios, presupun că putem pleca de la premiza că o tânără inteligentă de douăzeci și trei de ani, care trăiește în sînul societății civilizate a secolului douăzeci, nu are prejudecăți.

— Ei bine, eu mărturisesc că mai am cîteva.

— Dar nu în privința reprimărilor.

— Nu, asta-i adevărat, nu prea multe în privința reprimărilor.

— Sau, mai bine zis, în privința eliberării de reprimări.

— Exact.

— Așadar, acesta-i postulatul nostru fundamental, spuse Mary.

În fiecare trăsătură a chipului ei rotund și tânăr era întipărită solemnitătea, care îi radia din ochii mari și albaștri.

— Ajungem apoi la beneficiile dobîndirii experienței. Sper că sîntem de acord asupra unui fapt: cunoașterea e dezirabilă, iar ignoranța nu.

Cuminte ca unul dintre acei discipoli ascultători de la care Socrate putea obține orice răspuns voia, Anne consimți la această afirmație.

— Și mai sîntem de acord, sper, că instituția căsătoriei este așa cum este.

— Este.

— Bun! spuse Mary. Și reprimările fiind așa cum sînt...

— Exact.

— De aici pare așadar să rezulte o singură concluzie.

— Dar știam asta dinainte să începi! exclamă Anne.

— Da, dar acum este lucru dovedit, spuse Mary. Trebuie să judecăm lucrurile logic. Întrebarea care se pune acum...

— Dar de unde și pînă unde apare întrebarea asta? Ai ajuns la singura concluzie posibilă – pe cale logică, ceea ce e mai mult decît aș fi putut face eu. Nu mai rămîne decît să împărtășești informația cuiva care-ți place – cuiva care-ți place destul de mult, cuiva de care ești îndrăgostită, dacă îmi permiți să mă exprim atît de direct.

— Păi, tocmai aici intervine întrebarea, exclamă Mary. Nu sînt îndrăgostită de nimeni.

— În cazul acesta, dac-aș fi în locul tău, aș aștepta pînă aș fi.

— Numai că nu pot continua să visez noapte de noapte că alunec și cad în fîntîni. E prea periculos.

— Ei bine, dacă e într-adevăr *prea* periculos, atunci bineînțeles că trebuie să faci ceva în privința asta. Trebuie să-ți găsești pe cineva.

— Dar pe cine?

O încruntare gînditoare încreți sprîncenele lui Mary.

— Trebuie să fie cineva inteligent, cineva cu preocupări intelectuale pe care să le pot împărtăși. Și trebuie să fie cineva care să respecte cum se cuvine femeile, cineva pregătit să vorbească serios despre munca și ideile lui, despre munca și ideile mele. Vezi bine că nu-i deloc ușor să găsești persoana potrivită.

— Ei bine, spuse Anne, în momentul acesta există în casă trei bărbați inteligenți și fără obligații. Pentru început îl avem pe domnul Scogan, dar poate că dînsul aduce prea mult cu o

antichitate veritabilă. Apoi mai sînt Gombauld și Denis. Putem spune că alegerea se limitează la ultimii doi?

Mary dădu aprobator din cap.

— Cred că ar fi mai bine, spuse ea, apoi ezită, cu un aer oarecum stînjnit.

— Ce este?

— Mă întrebam, spuse Mary cu un gîfîit, dacă sînt într-adevăr fără obligații. Mă gîndeam că poate tu... poate că tu...

— Foarte drăguț din partea ta că te-ai gîndit la mine, dragă Mary, replică Anne cu un zîmbet mic, ca de pisică. Dar, în ceea ce mă privește, amîndoi sînt întru totul fără obligații.

— Sînt foarte încîntată să aud asta, zise Mary, pîrînd ușurată. Acum ne confruntăm cu întrebarea: care dintre ei doi?

— Nu pot să ofer nici un sfat. Asta ține strict de gusturile tale.

— Nu-i ceva legat de gusturile mele, declară Mary, ci de meritele lor. Trebuie să le cumpănim și să le analizăm cu grijă și fără părtinire.

— Tu singură trebuie să cumpănești, spuse Anne.

Umbra unui zîmbet încă îi mai zăbovea în colțurile gurii și în jurul ochilor pe jumătate închiși.

— Nu-mi asum riscul de a te sfătui greșit.

— Gombauld are mai mult talent, începu Mary, dar e mai puțin civilizat decît Denis.

Felul în care Mary pronunța „civilizat“ îi dădea cuvîntului o semnificație specială, suplimentară. Îl rosti meticolos, din vîrfurile limbii, accentuînd africata de la început. Foarte puțini oameni erau civilizați, iar aceștia, ca și operele de artă de prim rang, erau în cea mai mare parte francezi.

— Civilizația este foarte importantă, nu?

Anne ridică mîna.

— Nu dau sfaturi, spuse ea. Tu trebuie să decizi.

— Familia lui Gombauld, continuă gînditoare Mary, vine din Marsilia. O ereditate destul de riscantă dacă te gîndești la atitudinea latinilor față de femei. Dar, pe de altă parte, mă întreb uneori dacă Denis este cu adevărat serios, dacă nu e mai degrabă un diletant. E foarte greu. Tu ce crezi?

— Nu te ascult, răspunse Anne. Refuz să-mi asum orice responsabilitate.

Mary oftă.

— Păi, zise ea, atunci cred c-ar fi mai bine să merg la culcare și să mă gîndesc la toate astea.

— Cu grijă și fără părtinire, spuse Anne.

Mary se întoarse în prag.

— Noapte bună, zise ea și se întrebă în sinea ei în clipa cînd rosti aceste cuvinte de ce Anne zîmbea în felul acela curios.

Probabil că nu-i nimic, se gîndi ea. Anne zîmbea adesea fără vreun motiv anume. Probabil era doar un obicei.

— Sper să nu mai visez și azi că mă prăbușesc în fîntîni, adăugă ea.

— Scările sînt și mai rele, comentă Anne.

Mary dădu din cap.

— Da, scările sînt mult mai periculoase.

Capitolul VIII

Micul dejun de duminică dimineața se servea cu o oră mai târziu decât în zilele lucrătoare, iar Priscilla, care de obicei nu-și făcea apariția în public mai devreme de prînz, îl onoră cu prezența sa. Îmbrăcată în mătase neagră, cu o cruce din rubin și cu obișnuitul șirag de perle în jurul gâtului, se așează în capul mesei. Un ziar enorm de duminică o ascundea cu totul de restul lumii, lăsînd să i se vadă doar vîrful coafurii.

— Văd că cei de la Surrey au cîștigat, rosti ea cu gura plină. Cu patru puncte. Soarele e în Leu, asta explică totul!

— Splendid joc, crichetul, remarcă vioi domnul Barbecue-Smith, fără a se adresa cuiva anume. Atît de profund englezesc.

Jenny, care era așezată lîngă el, se trezi brusc, tresărind.

— Ce? zise ea. Ce?

— Extrem de englezesc, repetă domnul Barbecue-Smith.

Jenny îl privi surprinsă.

— Englezoaică? Bineînțeles că sînt englezoaică.

El începu să-i explice, în timp ce doamna Wimbush își strînse ziarul și dădu la iveală o față pătrată, pudrată cu mov, în mijlocul acelor splendori portocalii.

— Văd că tocmai începe o serie nouă de articole despre lumea cealaltă, îi spuse ea domnului Barbecue-Smith. Cel de aici se numește „Tărîmul verii și Gheena“.

— Tărîmul verii, repetă domnul Barbecue-Smith, închizînd ochii. Tărîmul verii. Un nume frumos. Frumos... frumos.

Mary se așezase pe scaunul de lîngă Denis. După o noapte de deliberări intense, îl alesese pe el. Poate că Denis avea mai puțin talent decît Gombauld, poate că îi lipsea puțin seriozitatea, dar era cumva o alegere mai sigură.

— Scrii multe poezii aici, la țară? îl întrebă ea cu o seriozitate luminoasă.

— Deloc, răspunse scurt Denis. Nu mi-am adus mașina de scris.

— Vrei să zici că nu poți scrie fără mașina de scris?

Denis clătină din cap. Nu-i plăcea deloc să vorbească la micul dejun și, în plus, voia să audă ce spunea domnul Scogan la capătul celălalt al mesei.

— Planul meu de abordare a bisericii, spunea domnul Scogan, este sublim de simplu. În momentul actual membrii clerului anglican poartă gulerele invers. Eu i-aș obliga să poarte totul invers, nu numai gulerele, ci toate hainele, întoarse cu gura la spate... haina, vestonul, pantalonii, ghetetele, astfel încît orice cleric să arate lumii o fațadă netedă, neîntreruptă de vreo capsă, vreun nasture sau vreo dantelă. Impunerea unui astfel de veșmînt ar reprezenta o metodă de descurajare totală a celor care vor să intre în slujba bisericii. În același timp, ar pune enorm în evidență lucrul asupra căruia arhiepiscopul Laud insista mereu, „frumusețea sfințeniei“, la acei cîțiva incorigibili care nu ar putea fi descurajați.

— Se pare că în iad, spuse Priscilla, citind din ziarul ei de duminică, toți copiii se distrează jupuind mieii de vii.

— Ei, dragă doamnă, acesta nu e decît un simbol, exclamă domnul Barbecue-Smith. Un simbol material al unui adevăr spi-hritual. Mieii sugerează...

— Apoi mai sînt și uniformele militare, continuă domnul Scogan. Cînd stacojiul și griul au fost părăsite în favoarea kakiului, au fost unii care s-au temut pentru viitorul războiului. Dar apoi, descoperind cît de elegantă era noua tunică, cît de strîns și de voluptuos se mula ea pe talie, cu clapetele laterale ale buzunarelor amplificînd lățimea șoldurilor, cînd și-au dat seama de posibilitățile extraordinare ale bretelelor și ale cizmelor înalte, le-a venit inima la loc. Abolește aceste rafinamente militare, impune o uniformă standard din pînză de sac și de cort și vei descoperi foarte curînd că...

— Vine cineva cu mine la biserică în dimineața asta? întrebă Henry Wimbush.

Nimeni nu răspunse. El își mai îndulci searbăda invitație:

— Eu citesc din Evanghelie, știți asta. Și mai e și domnul Bodiham. Uneori predicile lui merită ascultate.

— Mulțumesc, mulțumesc, spuse domnul Barbecue-Smith. Eu, unul, prefer să mă închin în biserica infinită a Naturii. Cum zicea Shakespeare al nostru? „Predici în cărți, pietre-n pîraie repezi.”¹

Flutură delicat din mîină înspre fereastră și, chiar în timp ce făcea asta, deveni vag, dar supărător de insistent, conștient de faptul că totuși citatul nu-i ieșise tocmai bine. Ceva acolo... ce putea fi? Predicile? Pietrele? Cărțile?

1. Citat aproximativ din W. Shakespeare, *Cum vă place*, actul II, scena 1. Forma corectă ar fi (aproximativ) „Cărți în pîraie repezi, predici în pietre“ (n.r.).

Capitolul IX

Domnul Bodiham stătea în cabinetul lui din casa parohială. Ferestrele gotice de secol nouăsprezece, înguste și ascuțite, lăsau lumina să pătrundă cu zgîrcenie. În ciuda vremii superbe de iulie, încăperea era întunecată. Rafturile cafenii și lăcuite ale bibliotecii se întindeau de-a lungul pereților, încărcate cu șiruri peste șiruri de tomuri teologice groase și grele, din cele pe care anticarii le vindeau în general la kilogram. Polița căminului și spațiul de deasupra ei, o structură înaltă de stâlpi fusiformi și rafturi mici, erau și ele toate cafenii și lăcuite. Biroul era cafeniu și lăcuit. Tot așa erau și scaunele și ușa. Un covor roșu-cafeniu cu modele acoperea podeaua. În încăpere totul era cafeniu și se simțea un ciudat miros cafeniu.

În mijlocul acestei penumbre cafenii domnul Bodiham stătea la birou. El era Omul cu Masca de Fier: un chip cenușiu, metalic, cu pomeți de fier și o frunte îngustă de fier. Riduri de fier, adânci și imobile, îi brăzdau perpendicular obraji. Nasul îi semăna cu ciocul de fier al unei păsări răpitoare zvelte și delicate. Avea ochi căprui, adânciți în niște orbite de fier, iar pielea din jurul lor era înnegrită, ca și cum ar fi fost carbonizată. Un păr des și sîrmos îi acoperea căpățîna. Fusesse

negru, acum încărunga. Avea urechi foarte mici și delicate. Fălcile, bărbia și buza de sus îi erau întunecate, întunecate ca fierul, acolo unde se bărbierise. Vocea, atunci când vorbea și mai ales atunci când ridica tonul la predică, era aspră, ca scîrțitul balamalelor de fier ale unei uși rar folosite.

Era aproape douăsprezece și jumătate. Tocmai se întorsese de la biserică, răgușit și obosit de predică. Predica plin de furie și pasiune – un om de fier care lovea cu îmblăciul sufletele enoriașilor săi. Însă sufletele credincioșilor din Crome erau făcute din cauciuc natural, din cauciuc solid. Îmblăciul ricoșa. Cei din Crome erau obișnuiți cu domnul Bodiam. Îmblăciul pocnea zdravăn cauciucul și, cel mai adesea, cauciucul acela dormea.

În dimineața asta predicase, așa cum o mai făcuse adesea și înainte, despre natura lui Dumnezeu. Încercase să-i facă să-L înțeleagă pe Dumnezeu, să priceapă cât de înfricoșător este să-I cazi în mînă. Dumnezeu... ei aveau în minte ceva blînd și iertător. Erau orbi în fața faptelor și mai mult de-atît: erau orbi în fața Bibliei. Pasagerii de pe Titanic cîntau „Mai aproape de Tine, Doamne“ în timp ce vaporul se scufunda. Și-au dat oare seama atunci când cîntau de cine cereau să fie mai aproape? Un foc alb al dreptății, un foc furios...

Cînd predica Savonarola, bărbații suspinau și gemeau tare. Nimic nu întrerupea tăcerea politicosă cu care cei din Crome îl ascultau pe domnul Bodiam – doar cîte o tuse sporadică și, uneori, sunetul vreunei respirații îngreunate. Pe banca din față stătea domnul Wimbush, calm, bine-crescut, frumos îmbrăcat. Erau momente cînd domnul Bodiam voia să sară de la amvon și să-l zgîlție, să-l trezească la viață, momente cînd i-ar fi plăcut să-și bată și să-și omoare toți enoriașii.

Ședea abătut la birou. Dincolo de ferestrele gotice pământul era cald și încântător de liniștit. Totul era așa cum fusese dintotdeauna. Și totuși, și totuși... Trecuseră deja aproape patru ani de când ținuse predica aceea ce pornea de la Matei 24, 7: „Că neam peste neam se va ridica, și împărăție peste împărăție, și va fi foamete, și ciumă, și cutremur mare pe alocuri“¹. Trecuseră aproape patru ani. Pusese să i se tipărească predica. Era esențial, era teribil de important ca toată lumea să știe ce avea el de spus. Un exemplar al broșurii zăcea pe biroul lui – opt pagini mici și cenușii, tipărite cu niște caractere care se tociseră precum colții unui câine bătrîn din cauza mușcăturii repetate a presei de tipărit. Îl deschise și începu să-l citească încă o dată:

„«Că neam peste neam se va ridica, și împărăție peste împărăție, și va fi foamete, și ciumă, și cutremur mare pe alocuri».

Nouăsprezece secole s-au scurs de când Domnul a rostit aceste cuvinte și nici măcar unul dintre ele nu a trecut fără războaie, molime, foamete și cutremure. Împărății mărețe s-au prăbușit în ruine, bolile au decimat jumătate din populația globului, au avut loc cataclisme naturale îngrozitoare, în care mii de oameni au fost nimiciți de inundații, foc și vijelii. Din cînd în cînd, pe parcursul acestor nouăsprezece secole, astfel de lucruri s-au întîmplat, însă ele nu l-au adus pe Cristos înapoi pe pământ. Ele au fost «semne ale vremurilor» în aceeași măsură în care au fost semne ale mîniei lui Dumnezeu împotriva răutății cronice a omenirii, dar nu au fost semne ale vremurilor legate de a Doua Venire.

Dacă toți creștinii cu capul pe umeri privesc războiul actual ca pe un semn autentic al apropiatei reveniri a

Domnului, asta se întâmplă nu numai pentru că, accidental, acest război este unul mare, care implică viețile a milioane de oameni, nu numai pentru că foametea cuprinde în ghearele ei fiecare țară a Europei, nu numai pentru că molima de orice fel, de la sifilis pînă la tifos, dă iama printre națiunile războinice. Nu, nu acestea sînt rațiunile pentru care privim acest război ca pe un adevărat Semn al Vremurilor, ci pentru că în originea lui și în felul în care evoluează apar anumite caracteristici care par să-l lege, dincolo de orice îndoială, de prezicerile profeției creștine asupra celei de-a Doua Veniri a Domnului.

Permiteți-mi să enumăr caracteristicile acestui război, care sugerează în mod clar că este un semn ce prevestește apropierea iminentă a celei de-a Doua Veniri. Domnul ne spune că «Această Evanghelie a Împărăției va fi propovăduită în toată lumea ca să slujească de mărturie tuturor neamurile; și atunci va veni sfîrșitul». Chiar dacă ar fi o prea mare îndrăzneală să hotărîm noi ce nivel de încreștinare va fi considerat necesar de Dumnezeu, putem cel puțin spera că un secol de muncă misionară neobosită a adus îndeplinirea, măcar într-o oarecare măsură, a acestei condiții. E drept că locuitorii din ce în ce mai numeroși ai lumii rămîn surzi la cuvîntul adevăratei credințe, dar asta nu umbrește faptul că Evanghelia a fost propovăduită «ca mărturie» tuturor necredincioșilor, de la papistași pînă la zuluși. Răspunderea pentru răspîndirea continuă a minciunilor necredincioșilor le revine nu predicatorilor, ci aceloră cărora ei li se adresează.

Pe lîngă asta, este unanim recunoscut faptul că «secarea apelor mărețului fluviu Eufрат», menționată în al șaisprezecelea capitol al Apocalipsei, se referă la decăderea și

pieirea puterii turcești și reprezintă un semn al apropierii iminente a sfârșitului lumii așa cum o știm noi. Cucerirea Ierusalimului și victoriile din Mesopotamia reprezintă pași mari în vederea distrugerii Imperiului Otoman, deși trebuie să recunoaștem că episodul Gallipoli a dovedit că turcii mai au încă un «corn însemnat» al puterii. În plan istoric această secătuire a puterii otomane durează de secole. Ultimii doi ani au marcat o accelerare a acestui proces și, fără îndoială, secătuirea totală nu este prea departe.

Urmînd îndeaproape cuvintele referitoare la secarea Eufratului, vine și profetia legată de Armaghedon, acel război al neamurilor de care a Doua Venire trebuie să fie strîns legată. Odată început, războiul neamurilor poate lua sfîrșit doar prin întoarcerea lui Cristos, iar venirea Lui va fi bruscă și neașteptată, ca a unui hoț în miez de noapte.

Haideți să analizăm faptele. În istorie, așa cum spune Evanghelia după Ioan, războiul neamurilor este imediat precedat de secarea Eufratului – sau de prăbușirea puterii turcești. Chiar și numai acest fapt ar fi de ajuns ca să legăm conflictul actual de Armaghedonul din Apocalipsă și, prin urmare, de apropierea iminentă a celei de-a Doua Veniri. Dar se mai pot aduce și alte dovezi, de o natură încă mai temeinică și mai convingătoare.

Armaghedonul este declanșat de activitățile a trei spirite ale răului, aidoma unor broaște rîioase, care ies din gura Balaurului, a Fiarei și a Profetului Mincinos. Dacă am putea identifica aceste trei puteri ale răului, s-ar face multă lumină în privința acestei probleme.

Balaurul, Fiara și Profetul Mincinos pot fi cu toții identificați în istorie. Satana, care nu poate acționa decît prin

intermediul omului, s-a folosit de aceste trei puteri în lungul război dus împotriva lui Cristos, care a umplut nouăsprezece secole de conflicte religioase. Balaurul, cum s-a stabilit destul de clar, este Roma păgână, iar spiritul care îi iese din gură este spiritul Necredinței. Fiara, simbolizată alternativ de o Femeie, este fără îndoială puterea papală, iar papistășia este spiritul pe care aceasta îl scuipă. Există o singură putere care corespunde descrierii Profetului Mincinos, a lupului în blană de oaie, a agentului diavolului, care lucrează sub înfățișarea Mielului, iar acea putere este așa numita «Societate a lui Isus». Spiritul care țîșnește din gura Profetului Mincinos este spiritul Moralității Mincinoase.

Putem deci presupune că cele trei spirite ale răului sînt Necredința, Papistășia și Moralitatea Mincinoasă. Oare aceste trei influențe să fi fost adevărata cauză a conflictului actual? Răspunsul este clar.

Spiritul Necredinței este însuși spiritul criticii germane. Înalta Critică, așa cum este ea numită în bătaie de joc, neagă posibilitatea miracolelor, a prezicerilor și a adevăratei înduhovniciri și încearcă să explice Biblia ca pe o evoluție naturală. În ultimii optzeci de ani, încet, dar sigur, spiritul Necredinței le fură germanilor Biblia și credința, așa încît Germania este astăzi o națiune de necredincioși. Astfel Înalta Critică a făcut posibil războiul, pentru că oricărei alte națiuni creștine i-ar fi absolut imposibil să pornească un război așa cum o face Germania.

Ajungem apoi la spiritul Papistășiei, a cărei influență asupra izbucnirii acestui război a fost aproape la fel de mare ca și cea a Necredinței, deși poate că nu la fel de evidentă la o primă privire. De la războiul franco-prusac, în Franța puterea

papală a scăzut treptat, în timp ce în Germania ea s-a întărit treptat. Franța este astăzi un stat antipapal, în vreme ce Germania are o minoritate romano-catolică puternică. Două state controlate de papalitate, Germania și Austria, sînt în război cu șase state antipapale – Anglia, Franța, Italia, Rusia, Serbia și Portugalia. Belgia este, bineînțeles, un stat eminamente papal și e aproape cert că prezența în tabăra Aliatilor a unui element atît de ostil în esența lui a contat mult în zădărnicierea cauzei juste și este răspunzătoare pentru insuccesul nostru. Faptul că spiritul Papistășiei se află în spatele războiului se vede destul de clar din gruparea puterilor inamice, în timp ce revolta din părțile romano-catolice ale Irlandei nu face decît să confirme o concluzie deja evidentă pentru orice minte nepărtinitoare.

Spiritul Moralității Mincinoase a jucat un rol la fel de mare în acest război ca și cel jucat de celelalte două spirite. Incidentul Peticului de Hîrtie² este cel mai recent și mai evident exemplu al aderării Germaniei la această moralitate, esențialmente necreștină și iezuită. Țelul urmărit este impunerea Germaniei ca putere mondială și pentru atingerea acestui țel orice mijloace sînt justificabile. Este principiul autentic al iezuitismului, aplicat politicii internaționale.

Identificarea este acum încheiată. Așa cum a profețit Apocalipsa, cele trei spirite ale răului au apărut în lume exact atunci cînd decăderea puterii otomane se apropia de apogeu și s-au unit pentru a declanșa războiul mondial. Avertismentul «Iată, Eu vin ca un hoț» se referă la perioada actuală – la tine, la mine, la lumea întreagă. Acest război va duce în mod inevitabil la războiul Apocalipsei și doar venirea Domnului îi va pune capăt.

Și atunci când El va veni, ce se va întâmpla? Aceia care viețuiesc întru Cristos, ne spune Sfântul Apostol Ioan, vor fi chemați la ospățul de nuntă a Mielului. Cei care vor fi găsiți luptînd împotriva Lui vor fi chemați la ospățul cel mare al lui Dumnezeu – acel ospăț sinistru la care nu se vor ospăta, ci vor fi dați spre ospăț. «Și», spune Sfântul Apostol Ioan, «am văzut un înger stînd în soare; și el a strigat cu glas puternic, grăindu-le tuturor păsărilor ce zboară-n mijlocul cerului: Veniți și adunați-vă la ospățul cel mare al lui Dumnezeu, ca să mîncăți cărnuri de împărați, și cărnuri de căpetenii, și cărnuri de puternici, și cărnuri de cai și de-ale celor ce șed pe ei și de oameni, și liberi, și robi, și mari, și mici». Toți dușmanii lui Cristos vor fi uciși cu sabia Celui ce stă pe cal «și toate păsările s-au săturat din cărnurile lor». Acesta este ospățul cel mare al lui Dumnezeu.

Poate că va fi în curînd sau poate, după cum măsoară omul trecerea timpului, va veni mult mai tîrziu, dar, că e mai devreme sau mai tîrziu, pînă la urmă Domnul va veni și va elibera lumea de relele de acum. Și vai de cei ce vor fi chemați nu la ospățul de nuntă al Mielului, ci la ospățul cel mare al lui Dumnezeu. Aceia își vor da seama atunci, însă prea tîrziu, că Dumnezeu este un Dumnezeu al Mîniei în aceeași măsură în care este un Dumnezeu al Iertării. Dumnezeu, cel care a trimis urșii să-i devoreze pe batjocoritorii lui Elisei, Dumnezeu, cel care i-a nimicit pe egipteni pentru răutatea lor înverșunată, îi va nimici cu siguranță și pe ei dacă nu se vor grăbi să se pocăiască. Însă poate că este deja prea tîrziu. Cine știe dacă nu cumva mîine, dacă nu cumva chiar în clipa următoare, Cristos nu va veni printre noi pe nesimțite, ca un hoț? Peste puțin timp, cine știe? Poate că îngerul care stă în soare îi cheamă pe

corbi și pe vulturi din ascunzișurile lor dintre stînci ca să se hrănească cu carnea putredă a milioaneilor de necredincioși, pe care mînia lui Dumnezeu i-a nimicit. Fiți gata, așadar: venirea Domnului se apropie. Să fie pentru toți un temei de nădejde, nu un moment așteptat cu groază și frămîntare.“

Domnul Bodiham închise broșurica și se lăsă pe spate în scaun. Argumentația era solidă, era foarte convingătoare, și totuși... Trecuseră patru ani de cînd ținuse predica aceea, patru ani, iar în Anglia era pace, soarele strălucea, oamenii din Crome erau la fel de răi și nepăsători ca întotdeauna – de fapt chiar mai mult de-atît, dacă așa ceva era posibil. Dacă ar fi putut să înțeleagă, dacă i-ar trimite cerul un semn! Dar întrebările lui rămîneau fără răspuns. Așezat pe scaunul cafeniu lăcuit, sub fereastra ruskiniană, ar fi putut urla din toate puterile. Strînse brațele scaunului – strînse și strînse, ca să-și recapete controlul. Încheieturile mîinilor i se albiră. Își mușcă buza. După cîteva secunde reuși să-și alunge încordarea și începu să se mustre pentru nerăbdarea sa răzvrătită.

Patru ani, se gîndi el. La urma urmei, ce însemnau patru ani? În mod inevitabil, va mai trece mult timp pînă ca Apocalipsa să se adeverească, să se împlinească. Episodul din 1914 fusese o încăierare preliminară. Iar în privința faptului că războiul se încheiase... ei bine, asta, bineînțeles, era o iluzie. Încă mai continua, mocnea înăbușit în Silezia, în Irlanda, în Anatolia. Nemulțumirile din Egipt și India pregăteau, poate, terenul pentru un mare măcel al popoarelor necredincioase. Boicotarea Japoniei de către China și rivalitățile dintre acea țară și America în Pacific pot pregăti un nou mare război în Orient. Perspectivele erau promițătoare,

încercă să se convingă domnul Bodiam, adevăratul, singurul Armaghedon ar putea să înceapă în curînd și atunci, ca un hoț în noapte... Numai că, în ciuda tuturor raționamentelor sale liniștitoare, rămase trist și nemulțumit. Acum patru ani fusese atît de încrezător! În acel moment intenția Domnului păruse atît de clară! Și acum? Acum avea dreptate să se mînie. Acum mai și suferea.

Brusc, tăcută ca o fantomă, își făcu apariția doamna Bodiam, care străbătu fără zgomot încăperea. Deasupra rochiei ei negre chipul îi era palid, de un alb opac, ochii îi erau palizi ca apa într-un pahar, iar părul țepos îi era aproape lipsit de culoare. Ținea în mînă un plic mare.

— A venit prin poștă. E pentru tine, rosti ea încetișor.

Plicul nu era lipit. Domnul Bodiam îl rupse mecanic. Conținea o broșură mai groasă decît a lui și cu un aspect mai elegant. „Casa Sheeny, furnizori de veșminte clericale, Birmingham.“ O răsfoi. Catalogul era tipărit cu gust și în stil bisericesc, cu caractere vechi și letrine gotice anluminat. Liniile roșii de pe margini, încrucișate în colțuri în maniera unui chenar de tip Oxford, încadrau fiecare pagină tipărită. Cruciulițe roșii țineau locul punctelor. Domnul Bodiam întoarse paginile.

„Sutană din cea mai bună lînă neagră merinos. Gata de purtat, disponibilă în toate mărimile.

Anterii bisericesti. Începînd de la nouă guinee. Un veșmînt elegant, realizat de reputații noștri croitori ecleziali experimentați.“

Ilustrații discrete înfățișau preoți tineri, unii mai spilcuiți, alții musculoși ca niște rugbiști, iar alții cu chipuri ascetice și

ochi mari, extatici, îmbrăcați în jachete, în sutane, în stihare, în veșminte de seară clericale, în costume negre Norfolk.

„O gamă largă de odăjdii.

Cingători din sfoară.

Rase-fuste Sheeny speciale. Legate cu sfoară împrejurul taliei... Când sînt purtate pe sub un stihar, au un aspect similar cu rasele întregi... Recomandate vara și în climatele toride.“

Cu un gest de oroare și dezgust, domnul Bodiham azvîrli catalogul în coșul de gunoi. Doamna Bodiham îl privi. Ochii ei palizi, opaci, îi reflectară acțiunea fără nici un comentariu.

— Sătenii, spuse ea cu o voce liniștită, sătenii devin tot mai răi pe zi ce trece.

— Ce s-a mai întîmplat de data asta? întrebă domnul Bodiham, simțindu-se dintr-odată foarte ostent.

— O să-ți zic.

Își trase un scaun lăcuit, cafeniu, și se așeză. Părea că în satul Crome se născuseră pentru a doua oară Sodoma și Gomora.³

1. Citatele din Biblie sînt preluate aici din *Biblia sau Sfînta Scriptură*, versiune diortosită după Septuaginta, redactată, adnotată și tipărită de Bartolomeu Valeriu Anania, arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului, mitropolit al Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2009.
2. În august 1914, atunci cînd Germania a invadat Belgia, a cărei neutralitate era stabilită printr-un tratat semnat în 1839 la Londra de marile puteri europene, britanicii au declarat război Imperiului German. Cancelarul german Hollweh ar fi declarat atunci că nu-i vine să creadă că

britanicii și germanii vor lupta unii împotriva altora din cauza unui „petic de hîrtie“ (n.r.).

3. Predica atribuită domnului Bodiam în acest capitol reproduce ideile principale ale unei cuvîntări ținute de reverendul E.H. Horne în 1916, la o întrunire a clerului, și ulterior publicată. Este retipărită azi ca un apendice la o cărtică publicată de Horne la Marshall, Morgan & Scott sub titlul *Semnificația războiului aerian* (nota ed. orig.).

Capitolul X

Denis nu dansa de felul lui, dar cînd ritmurile sincopate de jazz începură să se reverse din pianolă în şuvoaie de melasă și parfum fierbinte, în jeturi de lumini bengaleze, prinse a dansa înăuntrul lui. Particule mici de sînge negru îi săltau și îi pulsau prin artere. Deveni un ghem de mișcare reprimată, un *palais de danse* ambulant. Era foarte inconfortabil, ca simptomele preliminare unei boli. Se așeză pe un scaun de la fereastră, prefăcîndu-se că citește posomorît.

Henry Wimbush apăsa pedalele pianolei cu o răbdare senină, fumînd un trabuc lung înfipt într-un tub de chihlimbar, și elibera muzica săltăreață, de dans. Gombauld și Anne se mișcau înlănțuiți, într-o armonie care-i făcea să pară o singură ființă cu două capete și patru picioare. Domnul Scogan se plimba agale prin încăpere, caraghios de solemn, împreună cu Mary. Jenny era așezată în umbra din spatele pianolei, scriind sau părănd să scrie ceva într-un caiet mare și roșu. Lîngă cămin, așezați în fotolii, Priscilla și domnul Barbecue-Smith discutau lucruri elevate, aparent fără să fie deranjați de zgomotul Nivelului Inferior.

— Optimismul, spunea domnul Barbecue-Smith pe un ton categoric, vorbind printre crîmpeie de *Wild, Wild, Women*,

optimismul este deschiderea sufletului către lumină, este o expansiune înspre și în Dumnezeu, este o auto-unificare spi-hrituală cu Infinitul.

— Cît e de adevărat! oftă Priscilla, clătinînd aprobator din periculoasele splendori ale coafurii sale.

— Pesimismul, pe de altă parte, reprezintă contractarea sufletului înspre întuneric, concentrarea sinelui asupra unui punct din Nivelul Inferior. Este o sclavie spi-hrituală față de faptele banale, de concretețea fenomenelor fizice.

„Mă preschimbă-ntr-un nebun.“ Refrenul se tot repeta în mintea lui Denis. Da, chiar așa, să-i ia dracu'! Un nebun, dar nu îndeajuns de nebun. Asta era problema. Nebun pe dinăuntru, care urlă, se zvîrcolește – da, „zvîrcolește“ era cuvîntul potrivit, se zvîrcolește de dorință. Dar pe dinafară era de-o blîndețe fără speranță, pe dinafară – beee-beee-beee.

Iată-i pe Anne și Gombauld mișcîndu-se împreună ca o singură ființă zveltă. Animalul cu două spinări. Iar el ședea într-un colț, prefăcîndu-se că citește, prefăcîndu-se că nu vrea să danseze, prefăcîndu-se că disprețuiește dansul. De ce? Era iarăși din cauza acelui beee-beee.

De ce se născuse cu un chip diferit? De ce? Gombauld avea un chip de alamă – ca al acelor berbeci metalici din vechime, care loveau zidurile cetăților pînă cînd acestea se prăbușeau. El se născuse cu un altfel de chip – un chip de lînă.

Muzica se opri. Ființa unică și armonioasă se despărți în două. Îmbujorată și rămasă un pic fără suflare, Anne străbătu încăperea cu un mers legănat pînă la pianolă și își lăsă mîna pe umărul domnului Wimbush.

— De data asta un vals, te rog, unchiule Henry, spuse ea.

— Un vals, repetă el și se întoarce spre dulăpiorul unde se țineau sulurile.

Scoase vechiul sul și-l introduse pe cel nou, ca un sclav într-o moară, fără să se plîngă și admirabil de politicoasă. „Ram-tam-tam, ram-tam-tam...” Melodia înainta încet, delicat, ca un vapor care plutește pe o apă netedă și unsuroasă. Creatura cu patru picioare, și mai grațioasă, mai armonioasă în mișcări ca niciodată, aluneca pe podea. Vai, de ce se născuse cu un chip diferit?

— Ce citești?

Ridică surprins privirea. Era Mary. Se desprinsese din compania neplăcută a domnului Scogan, care acum agățase o altă victimă, pe Jenny.

— Ce citești?

— Nu știu, răspunse cu sinceritate Denis.

Se uită la pagina de titlu: cartea se numea *Vademecumul crescătorului de vite*.

— Cred că e un gest foarte înțelept să stai aici și să citești în liniște, spuse Mary, fixîndu-l cu ochii ei de porțelan. Nu știu de ce dansează oamenii. E atît de plictisitor.

Denis nu îi răspunse. Mary îl irita. Auzea vocea gravă a Priscillei din fotoliul de lîngă șemineu.

— Spuneți-mi, domnule Barbecue-Smith... dumneavoastră știți totul despre știință, sînt convinsă de asta...

Din scaunul domnului Barbecue-Smith se auzi un sunet disprețuitor.

— Teoria asta a lui Einstein... Pare să dea peste cap tot universul înstelat. Sînt foarte îngrijorată pentru horoscoapele mele. Vedeți dumneavoastră...

Mary își reînnoi atacul.

— Care dintre poeții contemporani îți place cel mai mult? îl întreabă ea.

Denis era plin de furie. De ce nu putea pacostea asta de fată să-l lase în pace? Voia să asculte muzica aceea groaznică, să-i privească dansînd – vai, cu cîtă grație, de parcă ar fi fost făcuți unul pentru celălalt! – și să-și savureze nefericirea în liniște. Iar ea venea și-l supunea la catehismul acesta absurd! Era ca în chestionarul Mangold: „Care sînt cele trei boli ale grîului? Care dintre poeții contemporani îți place cel mai mult?”

— Tăciune, Mucegai și Mălură, răspunse el cu laconismul omului absolut sigur de ideile lui.

În noaptea aceea lui Denis i-au trebuit cîteva ore bune pînă să reușească să adoarmă. Tristeți vagi, dar chinuitoare, îi năpădiseră mintea. Nu numai Anne îl făcea nefericit: îl amăra gîndul la el însuși, la viitorul lui, viața în general, întregul univers. „Povestea asta cu adolescența e îngrozitor de plictisitoare“, își repeta el din cînd în cînd. Dar faptul că-și știa boala nu-l ajuta să o și vindece.

După ce azvîrli cu picioarele toate așternuturile de pe pat, se ridică și își căută liniștea în creație. Voia să-și închidă în cuvinte nefericirea lui fără nume. O oră mai tîrziu, nouă versuri mai mult sau mai puțin închegate se iveau printre pete și ștersături:

„Nu știu ce este ceea ce-mi doresc
Atunci cînd nopțile de vară sînt negre și tăcute,
Cînd șoaptele vîntului domol pe multe voci grăiesc
Și odihnesc în tihnă pe ramuri adormite.
Tînjesc și nu știu ce-ar fi ce-mi doresc
Și nici un sunet al vieții, nici un hohot

Nu tulbură al timpului întunecat, tăcut parcurs.
Nu știu ce este ceea ce-mi doresc.
Nu știu.“

Le citi cu voce tare, apoi aruncă hîrtia mîzgălită la coșul de gunoi și se întoarce iarăși în pat. În cîteva minute adormi.

Capitolul XI

Domnul Barbecue-Smith plecase. Mașina îl dusesese cu viteză la gară. Un miros slab de ulei ars comemora recenta plecare. Un detașament numeros ieșise în curte ca să-l zorească la drum și acum se înapoiau cu toții pe lângă casă, luînd-o spre terasă și grădină. Mergeau în tăcere. Nimeni nu se încumetase încă să facă vreun comentariu asupra musafirului plecat.

— Ei bine? rosti în cele din urmă Anne, întorcîndu-se către Denis cu sprîncenele ridicate întrebător. Ei bine?

Era momentul să înceapă cineva.

Denis refuză invitația. O transmisese mai departe domnului Scogan.

— Ei bine? spuse el.

Domnul Scogan nu răspunse. Doar repetă întrebarea:

— Ei bine?

Mai rămăsese domnul Henry Wimbush, care trebui să se pronunțe.

— Un adaos agreabil de weekend, rosti el.

Tonul era potrivit pentru un anunț mortuar.

Fără să dea prea multă atenție direcției în care mergeau, o apucaseră pe panta abruptă, mărginită de tisă, care cobora pe sub marginea terasei înspre piscină. Casa se înălța deasupra

lor, impresionant de înaltă, din moment ce înălțimea terasei se adăuga celor mai bine de douăzeci și unu de metri de fațadă din cărămidă. Liniile perpendiculare ale celor trei turnuri se înălțau neîntrerupte spre cer, accentuând impresia de înălțime, pînă ce totul devenea copleșitor. Se opriră la marginea piscinei și se uitară în urmă.

— Cel care a construit casa asta știa meserie, spuse Denis. A fost arhitect?

— Oare? medită cu glas tare Henry Wimbush. Mă îndoiesc. Constructorul acestei case a fost *sir* Ferdinando Lapith, care a prosperat pe vremea reginei Elizabeta. A moștenit domeniul de la tatăl lui, căruia îi fusese dăruit în timpul desființării mănăstirilor, pentru că satul Crome a fost inițial o mănăstire de călugări, iar piscina aceasta – iazul lor cu pești. *Sir* Ferdinando nu s-a mulțumit doar să adapteze clădirile monahale propriilor lui nevoi, ci, folosindu-le ca pe niște cariere de piatră pentru hambarele, grajdurile și dependințele lui, și-a construit o casă nouă, măreață, din cărămidă – casa pe care o vedeți acum.

Flutură mîna în direcția casei și tăcu. Sever impunător, aproape amenințător, Crome se contura deasupra lor.

— Lucrul prin care se face remarcant Crome, spuse domnul Scogan, profitînd de ocazia de a vorbi, este faptul că reprezintă în mod evident și agresiv o operă de artă. Nu face nici un compromis cu natura, ci o înfruntă și se revoltă împotriva ei. Nu seamănă deloc cu turnul lui Shelley din *Epipsychidion*, care, dacă-mi amintesc bine,

„Nu pare acum a fi o operă de artă omenească,
Ci, ca și cînd titani s-ar fi oprit s-o făurească,

Din al pământului adînc prinzîndu-și formă și crescînd,
Din munte și din piatră fremătînd,
'Nălțîndu-se din grote neștiute, ușoară și semeată.“

Nu, nu, nimic din aiurelile astea nu se potrivește la Crome. Faptul că bojdeucile țăranilor arată ca și cînd ar fi crescut din pămîntul de care locuitorii lor sînt legați este adevărat, fără îndoială – și nimerit. Dar casa unui om inteligent, civilizat și rafinat n-ar trebui niciodată să pară că a țîșnit din tină. Ar trebui să fie mai degrabă expresia îndepărtării sale semețe de viața naturii colbuite. E ceva valabil încă de pe vremea lui William Morris, un fapt pe care noi, cei din Anglia, nu am fost capabili să-l înțelegem. Oamenii civilizați și rafinați se jucau solemn de-a țăranii. De aici bizareriile, artele și meseriile, arhitectura peisagistică și tot restul. În suburbiile orașelor noastre poți vedea, multiplicat în șiruri nesfîrșite, imitații elaborate de ciudate și replici adaptate ale cocioabelor țărănești. Sărăcia, ignoranța și o gamă limitată de materiale au produs cocioaba, care în anumite locuri are, fără îndoială, farmecul ei „titanic“, cum ar veni. Noi ne folosim acum averea, cunoștințele tehnologice, gama bogată de materiale în scopul construirii a milioane de imitații de cocioabe în locuri complet nepotrivite. Ar putea oare prostia să meargă mai departe de-atît?

Henry Wimbush reluă firul discuției întrerupte.

— Tot ce spui, dragul meu Scogan, începu el, e cu siguranță foarte corect, foarte adevărat. Dar mă îndoiesc profund că *sir* Ferdinando ți-ar fi împărtășit ideile despre arhitectură sau că a avut măcar cît de cît habar de arhitectură. Cînd a construit această casă, *sir* Ferdinando a fost de fapt preocupat de un

singur gînd: plasarea adecvată a privatelor dumsale. Igiena a fost marea preocupare a vieții sale. În 1573 chiar a publicat o cărtică pe acest subiect – acum extrem de rară –, intitulată *Cîteva sfaturi private* date de *Unul dintre cei mai onorabili consilieri privați ai Majestății Sale, F.L., Cavaler*, în care întreaga problemă este tratată cu multă înțelepciune și eleganță. Principiul lui călăuzitor în aranjarea instalației sanitare a unei case era să asigure maximum de distanță între privată și sistemul de canalizare. Astfel s-a ajuns, inevitabil, ca privatele să fie plasate la etajele superioare ale casei, fiind conectate prin niște puțuri verticale la alte fose sau canale săpate în pămînt. Nu trebuie să credem că pe *sir* Ferdinando nu-l interesau decît considerațiile materiale și cele pur sanitare: pentru amplasarea privatelor lui într-o poziție elevată avea și motive spirituale excelente. Pentru că, după cum argumentează el în cel de-al treilea capitol al *Sfaturilor private*, necesitățile naturale sînt atît de josnice și de grosolane, încît atunci cînd le dăm curs, tindem să uităm că sîntem cele mai nobile creaturi din univers. Pentru a contracara asemenea efecte degradante, el ne sfătuia ca în fiecare casă privată să fie încăperea cea mai apropiată de rai, că ar trebui să fie bine dotată cu ferestre cu o perspectivă generoasă și nobilă, iar pereții încăperii ar trebui îmbrăcați în șiruri de rafturi de bibliotecă ticsite cu roadele cele mai de seamă ale înțelepciunii omenești, cum ar fi *Pildele* lui Solomon, *Consolările filosofiei* de Boethius, maximele lui Epictet și Marcus Aurelius, *Enchiridionul* lui Erasmus și toate celelalte opere, antice sau moderne, care stau mărturie nobleții sufletului omenesc. În Crome a reușit să-și pună în practică teoriile. A plasat cîte o privată în vîrfurile fiecăruia

dintre cele trei turnuri semețe. De la ele cobora câte un puț pe toată lungimea casei, adică mai bine de douăzeci și unu de metri, trecînd prin pivnițe și ajungînd la o serie de conducte de apă curgătoare, săpate în pămînt la nivelul bazei terasei înălțate. Aceste conducte se goleau în rîu, la cîteva sute de metri mai jos de iazul cu pești. Lungimea totală a puțurilor, din vîrfurile turnurilor pînă la conductele subterane, era de treizeci și șapte de metri. Secolul al optsprezecelea, cu pasiunea lui pentru modernizare, a șters cu totul aceste monumente de ingeniozitate sanitară. De n-ar fi fost tradiția și descrierea lor amănunțită, lăsată de *sir* Ferdinando, nici nu am fi știut că aceste nobile private au existat vreodată. Am putea chiar presupune că *sir* Ferdinando a construit casa după acest model straniu și splendid din motive pur estetice.

Contemplarea splendorilor trecutului trezea întotdeauna în Henry Wimbush un anumit entuziasm. Sub melonul cenușiu, chipul i se transfigura și strălucea în timp ce vorbea. Gîndul la aceste private din vremurile de demult îl mișca la culme. Încetă să mai vorbească. Lumina de pe chipul lui păli treptat și deveni încă o dată o replică a pălăriei grave și politicoase care îl umbrea. Urmă o tăcere prelungă: aceleași gînduri de o melancolie molcomă păreau să fi pus stăpînire pe mintea fiecăruia dintre ei. Veșnicie, vremelnicie... *sir* Ferdinando și privatele lui dispăruseră demult, Crome încă dăinuia. Cît de puternic strălucea soarele și cît de inevitabilă era moartea! Tainice erau căile Domnului, încă și mai tainice cele ale omului...

— Ne unge pe suflet, exclamă în cele din urmă domnul Scogan, să ascultăm povești despre acești aristocrați englezi nemaipomeniți. Să ai o teorie asupra privatelor și să

construiești o casă imensă și splendidă doar ca s-o pui în practică... e ceva măreț, sublim! Îmi place să mi-i imaginez pe toți: niște milorzi excentrici care se plimbă prin Europa în trăsură greoaie, în căutare de misiuni extraordinare. Unul merge la Veneția ca să cumpere laringele lui La Bianchi. Bineînțeles, nu-l va obține pînă cînd aceasta nu va muri, dar nu contează, el este dispus să aștepte. Are acasă, conservată în recipiente de sticlă, o colecție de laringe aparținînd unor cîntărețe de operă faimoase. Și instrumente ale unor virtuozii recunoscuți – le vînează și pe acelea. Va încerca să-l mituiască pe Paganini ca să-l facă să se despartă de micuța sa Guarneri, deși nu prea are șanse de succes, Paganini nu-și va vinde vioara, dar poate își va sacrifica vreuna dintre chitare. Alții pleacă în cruciade – unul ca să moară jălnic printre sălbaticii greci, altul, cu pălăria lui albă, ca să-i conducă pe italieni la luptă împotriva opresorilor lor. Alții nu au nici o treabă, doar își vîntură excentricitățile pe continent. Acasă și le cultivă în voie și cu mare atenție. Beckford construiește turnuri, Portland sapă gropi în pămînt, Cavendish, milionarul, trăiește într-un staul, nu se hrănește decît cu carne de oaie și se amuză – vai, doar pentru propria-i delectare! – anticipînd cu o jumătate de secol descoperirile electricității. Excentrici glorioși! Fiecare epocă este însuflețită de prezența lor. Într-o bună zi, dragul meu Denis, încheie domnul Scogan, îndreptînd o privire pătrunzătoare și vioaie către el, într-o bună zi va trebui să devii biograful lor. „Viețile oamenilor ciudați.“ Ce subiect! Mi-ar plăcea să mă ocup eu de el.

Domnul Scogan se opri, ridică încă o dată privirea spre casa impunătoare, apoi murmură cuvîntul „excentricitate“ de două sau de trei ori.

— Excentricitate... Este justificarea tuturor aristocrațiilor. Justifică existența claselor trîndave și a averilor moștenite, justifică privilegiile și donațiile și toate celelalte nedreptăți de felul acesta. Dacă vrei să faci ceva rezonabil pe lumea asta, trebuie să ai o clasă de oameni care să fie în siguranță, feriți de opinia publică, feriți de sărăcie, indolenți și care să nu fie nevoiți să-și irosească timpul cu rutina imbecilă cunoscută sub numele de Muncă Cinstită. Trebuie să ai o clasă de oameni care să gîndească și, în niște limite evidente, să facă ce au ei chef. Trebuie să ai o clasă în care oamenii cu excentricități să și le poată exercita și unde excentricitatea să fie în general tolerată și acceptată. Asta e important la o aristocrație. Nu numai că este excentrică prin ea însăși – adesea în chip măreț –, dar și tolerează, ba chiar încurajează excentricitatea altora. Excentricitățile artistului și ale gînditorului de modă nouă nu-i inspiră teama, scîrba și dezgustul pe care burghezia le simte instinctiv în prezența lor. Este un soi de rezervație a pieilor roșii creată în mijlocul unei hoarde vaste de albi sărmani – și, pe deasupra, și colonialiști. Între aceste granițe sălbaticii se distrează – adesea, trebuie s-o recunoaștem, un pic cam grosolan, un pic prea extravagant –, iar atunci cînd dincolo de graniță se nasc spirite înrudite, ea le oferă un fel de refugiu împotriva albilor sărmani, *en bons bourgeois*, înnebuniți de tot ce e sălbatic sau ieșit din comun. După revoluția socială nu vor mai exista rezervații, pieile roșii se vor fi înecat în întinsa mare a albilor sărmani. Și atunci? Vor mai suporta să te vadă continuînd să scrii vilanele, bunul meu Denis? Iar ție, nefericitele Henry, oare ți se va mai permite să trăiești în casa aceasta cu private splendide și să-ți continui incursiunile în minele inutilei cunoașteri? Oare Anne...

— Iar dumitale, spuse Anne, întrerupându-l, oare ți se va mai permite să continui să vorbești?

— Poți fi sigură că nu, răspunse domnul Scogan. Și că voi avea de făcut o Muncă Cinstită.

Capitolul XII

„Tăciune, Mucegai și Mălură...” Mary era nedumerită și mîhnită. Poate că auzul îi jucase o festă. Poate că Denis rostise „Squire, Binyon și Shanks” sau „Childe, Blunden și Earp” sau chiar „Abercrombie, Drinkwater și Rabindranath Tagore”. Poate. Însă, pe de altă parte, auzul nu-i jucase niciodată vreo festă. „Tăciune, Mucegai și Mălură...” Impresia era puternică și de neșters. „Tăciune, Mucegai și Mălură...” Se văzu silită să tragă șovăielnic concluzia că Denis pronunțase într-adevăr acele cuvinte puțin probabile. Îi respinsese în mod deliberat încercarea de a lansa o conversație serioasă. Era oribil. Un bărbat care nu voia să discute serios cu o femeie doar pentru că era femeie... oho, imposibil! Egerie sau nimic. Poate că Gombauld ar fi mai potrivit. Ce-i drept, moștenirea lui meridională era puțin neliniștitoare, dar cel puțin era un muncitor serios și ea putea să se asocieze într-o cîtva cu munca lui. Iar Denis? La urma urmelor, ce era Denis? Un diletant, un amator...

Gombauld ocupase, pe post de atelier de pictură, un mic grînar nefolosit, izolat undeva într-o curticică înverzită, dincolo de fermă. Era o clădire pătrată din cărămidă, cu un acoperiș ascuțit și ferestre mici, plasate la înălțime pe fiecare

perete. O scară cu patru trepte urca pînă la uşă, pentru că grînarul era înălţat de la pămînt şi în afara razei de acţiune a şobolanilor, pe patru ciuperci masive din piatră cenuşie. Înăuntru stăruia un miros vag de praf şi pînze de păianjen, iar raza îngustă de soare care cădea pieziş la orice oră din zi printr-una din ferestrele mici era întotdeauna însufleţită de fire de praf argintii. Aici lucra Gombauld, cu un soi de ferocitate concentrată, timp de şase sau chiar şapte ore în fiecare zi. Era în căutarea a ceva nou, ceva nemaipomenit, asta dacă reuşea să-l şi găsească.

În ultimii opt ani, dintre care aproape jumătate fuseseră iroşiţi în procesul cîştigării războiului, îşi croise harnic un parcurs propriu prin cubism. Acum ieşise la lumină pe partea cealaltă. Începuse prin a picta o natură formalizată, apoi, încetul cu încetul, se înălţase de la natură spre lumea formelor pure, ca într-un final să nu mai picteze decît propriile gînduri, exteriorizate în formele geometrice abstracte concepute de minte. Întreg procesul i se păruse anevoios şi înălţător. Şi apoi, dintr-odată, n-a mai fost mulţumit, s-a simţit apăsător, captiv între nişte limite intolerabil de înguste. A fost umilit să descopere cît de puţine, grosolane şi neinteresante erau formele pe care le putea inventa: invenţiile naturii erau nenumărate, infinit mai subtile şi mai elaborate. O terminase cu cubismul. Ieşise la lumină pe partea cealaltă. Dar disciplina cubistă îl ferise să cadă în excesele adorării naturii. A luat din natură formele bogate, subtile, elaborate, dar ţelul lui a fost dintotdeauna acela de a le combina într-un întreg care să aibă simplitatea emoţionantă şi formalismul unei idei, de a combina realismul uimitor cu simplitatea uimitoare. Îl bîntuia amintirea realizărilor

tulburătoare ale lui Caravaggio. Forme ale unei realități însuflețite, vii, țîșneau din întuneric, împletindu-se în compoziții la fel de luminos de simple și unice ca o idee matematică. Se gîndi la *Chemarea lui Matei*, la *Răstignirea lui Petru*, la *Cîntăreții din lăută*, la *Magdalena*. El deținea secretul, țăranul acela uimitor deținea secretul! Iar acum Gombauld pornise în căutarea lui, într-o căutare asiduă. Da, ar fi ceva nemaipomenit dacă l-ar putea găsi.

De mult timp o idee se frămînta și dospea precum drojdia în mintea lui. Umpluse o mapă cu studii, făcuse o schiță, iar acum ideea prindea contur pe pînză. Un om căzut de pe cal. Uriașul animal, un cal de căruță alb și slăbit, umplea jumătatea de sus a picturii cu trupul lui mare. Capul, îndreptat spre pămînt, îi era în umbră. Trupul osos și imens era cel ce atrăgea privirea, trupul și picioarele, care coborau de-o parte și de alta a imaginii, ca stîlpii unui arc de pod. Pe pămînt, între picioarele animalului impunător, zăcea în racursi silueta unui bărbat, cu capul foarte aproape, în prim-plan, și cu brațele desfăcute larg de-o parte și de alta. O lumină albă, puternică, cobora dintr-un punct aflat în dreapta, tot în prim-plan. Animalul și omul căzut erau puternic luminați. În jurul lor, dincolo de ei și în spatele lor era noapte. Erau singuri în întuneric: un univers numai al lor. Trupul calului umplea partea de sus a picturii. Picioarele, cu copitele lor mari, înghețate în nemișcare înainte de a zdrobi, îl delimitau de fiecare parte. Iar omul zăcea jos, cu chipul în racursi aflat în centru, în punctul focal, și brațele întinse spre marginile imaginii. Sub arcul format de burta calului, printre picioarele lui, ochiul privea într-un întuneric intens. Jos spațiul era

închis de figura omului prosternat. Un șuvoi central de întuneric înconjurat de forme luminoase...

Pictura era mai mult de jumătate terminată. Gombauld lucrase toată dimineața la silueta bărbatului, iar acum se odihnea – era momentul să fumeze o țigară. Împingându-și scaunul în spate pînă atinse peretele, își privi gînditor pînza. Era mulțumit și, în același timp, mîhnit. În sine, rezultatul era bun, o știa. Dar acel ceva pe care-l căuta, acel ceva care ar fi atît de nemaipomenit dacă l-ar putea găsi... îl găsise oare? Îl va găsi oare vreodată?

Trei lovituri ușoare în ușă: cioc, cioc, cioc! Surprins, Gombauld întoarse privirea spre intrare. Niciodată nu-l deranjase cineva atunci cînd lucra: era una dintre regulile nescrise.

— Intră! strigă el.

Ușa, care era întredeschisă, fu dată în lături, dezvăluind, de la talie în sus, silueta lui Mary. Îndrăznise să urce scara doar pînă la jumătate. Dacă el nu o primea, retragerea ar fi fost mai ușoară și mai demnă decît dacă ar fi urcat pînă sus.

— Pot să intru? întrebă ea.

— Sigur.

Mary sări peste cele două trepte rămase și trecu pragul într-o clipă.

— A sosit o scrisoare pentru dumneata cu poșta de după-amiază, spuse ea. M-am gîndit că ar putea fi ceva important, așa că am adus-o.

Ochii, chipul ei copilăros arătau luminos de nevinovate în timp ce-i întindea scrisoarea. Niciodată nu existase vreun pretext mai subțire.

Gombauld privi plicul și-l vârî în buzunar fără să-l deschidă.

— Din fericire, spuse el, nu este absolut deloc important. Oricum, mulțumesc foarte mult.

Urmă un moment de tăcere. Mary se simți ușor stînjenită.

— Pot să arunc o privire la ce pictai? își făcu ea în cele din urmă curaj să întrebe.

Gombauld își fumase țigara doar pînă la jumătate și nu s-ar fi apucat în nici un caz iarăși de lucru pînă nu o termina. Avea să-i ofere cele cinci minute care-l despărteau de capătul amar.

— De-aici o poți vedea cel mai bine, spuse el.

Mary privi pictura o bucată de vreme fără să spună nimic. Ce-i drept, nici nu știa ce să spună: era surprinsă, era nedumerită. Se așteptase la o capodoperă cubistă și se trezea în fața imaginii unui bărbat și a unui cal, pe care nu numai că-i puteai recunoaște ca atare, dar erau chiar agresiv desenați. *Trompe-l'oeil* – nu exista un cuvînt mai potrivit pentru a descrie conturul siluetei în perspectivă de sub picioarele agitate ale calului. Ce putea să gîndească, ce putea să zică? Era complet dezorientată. Putea admira reprezentacionismul la vechii maeștri. Sigur că da. Dar la un modern...? La optsprezece ani poate că ar fi făcut-o. Dar acum, după cinci ani de școală printre cei mai buni critici, reacția ei instinctivă în fața unei opere figurative contemporane era disprețul – un hohot de rîs disprețuitor. Ce puneau oare la cale Gombauld? Se simțise atît de sigură cînd îi admirase opera înainte. Dar acum... nu știa ce să mai creadă. Era foarte dificil, foarte dificil.

— E mult clarobscur, nu-i așa? îndrăzni ea într-un sfîrșit și se felicită în sinea ei că găsisese o formulă critică atît de blajină

și, în același timp, atât de pătrunzătoare.

— Așa este, încuviință Gombauld.

Mary fu încântată: îi accepta critica. Era o discuție serioasă. Își lăsă capul pe-o parte și miji ochii.

— Cred că e foarte frumoasă, continuă ea. Dar este, bineînțeles, puțin cam prea... prea... *trompe-l'oeil* pentru gustul meu.

Îl privi pe Gombauld, care nu-i răspunse nimic, ci continuă să fumeze, privindu-și gânditor pictura în tot acest răstimp. Mary continuă pe nerăsuflăte:

— Când am fost la Paris primăvara asta, am văzut multe picturi de Tschuplitski. Îi admir enorm opera. Desigur, acum este îngrozitor de abstractă – îngrozitor de abstractă și îngrozitor de intelectuală. Aruncă doar câteva linii curbe pe pânză – ceva destul de plat, știi, și pictat în culori primare. Dar ideea este minunată. Devine din ce în ce mai abstract pe zi ce trece. Când eram acolo, renunțase aproape cu totul la a treia dimensiune și se gândea să renunțe și la a doua. În curînd, spunea el, nu va mai exista decît pânza goală. Asta e concluzia logică. Abstracția totală. Pictura e terminată. A terminat cu ea. Când va ajunge la abstracția pură, are de gând să se apuce de arhitectură. Spune că este mai intelectuală decît pictura. Ești de acord? Întrebă ea cu un ultim gîfîit.

Gombauld aruncă mukul țigării și-l strivi sub talpă.

— Tschuplitski a terminat cu pictura, spuse el. Eu am terminat țigara. Dar voi continua să pictez.

Și, înaintînd către ea, își trecu brațul pe după umerii ei și o întoarse pe loc, făcînd-o să se îndepărteze de pictură.

Mary îl privi. Părul îi alunecă pe spate ca un clopot de aur mut. Ochii îi erau senini. Zîmbi. Așadar, venise momentul.

Brațul lui o cuprindea. El se mișcă încet, aproape imperceptibil, iar ea se mișcă odată cu el. Era o îmbrățișare peripatetică.

— Ești de acord cu el? repetă ea.

Poate că momentul sosise, dar ea nu va înceta să fie intelectuală, serioasă.

— Nu știu. Va trebui să mă mai gândesc la asta.

Gombauld își slăbi îmbrățișarea, iar mîna îi alunecă de pe umărul ei.

— Fii atentă când cobori scara, îi spuse el curtenitor.

Mary privi surprinsă în jur. Se aflau în fața ușii deschise. Rămase acolo, uimită, preț de o clipă. Mîna care se odihniase pe umărul ei se făcu simțită mai jos, pe spinare: îi administră trei sau patru lovituri ușoare. Răspunzînd automat la stimulul acela, ea înaintă.

— Fii atentă când cobori scara, îi mai spuse o dată Gombauld.

Era atentă. Ușa se închise în urma ei și se trezi singură în grădinața înverzită. O porni încet către fermă. Era gînditoare.

Capitolul XIII

Henry Wimbush aduse cu el la cină un teanc de hîrtii tipărite, strînse neglijent laolaltă într-o mapă de carton.

— Astăzi, spuse el, arătîndu-l cu o anumită solemnitate, astăzi am terminat de tipărit *Istoria Crome-ului*. În seara asta am ajutat la tipărirea ultimei pagini.

— Acea faimoasă istorie? strigă Anne.

Scrierea și tipărirea acestui *magnum opus* dura de cînd se știa ea. Pe tot parcursul copilăriei ei istoria unchiului Henry fusese un lucru vag și fabulos, despre care auzise adesea, dar pe care nu-l văzuse niciodată.

— Mi-a luat aproape treizeci de ani, spuse domnul Wimbush. Douăzeci și cinci de ani ca s-o scriu și aproape patru ca s-o tipăresc. Iar acum e gata – toată cronica, de la nașterea lui *sir* Ferdinando Lapith pînă la moartea tatălui meu, William Wimbush. Peste trei secole și jumătate: o istorie a Crome-ului, scrisă la Crome și tipărită la Crome, în propria mea tiparniță.

— Vom avea permisiunea de a o citi acum, că e terminată? întrebă Denis.

Domnul Wimbush încuviință.

— Sigur, spuse el. Și sper că nu o veți găsi lipsită de interes, adăugă apoi cu modestie. Arhiva noastră este deosebit de bogată în documente vechi și chiar am o perspectivă cu totul nouă asupra introducerii furcii cu trei dinți.

— Și oamenii? întrebă Gombauld. *Sir* Ferdinando și toți ceilalți... erau amuzanți? Au existat crime sau tragedii în familie?

— Stați să mă gîndesc.

Henry Wimbush își frecă gînditor bărbia.

— Nu-mi vin în minte decît două sinucideri, o moarte violentă, patru sau, poate, cinci inimi frînte și vreo jumătate de duzină de mici pete pe blazon, sub forma unor mezalianțe, seduceri, copii nelegitimi și alte chestii de genul acesta. Nu, pe ansamblu este o poveste monotonă și lipsită de evenimente.

— Cei din neamurile Wimbush și Lapith au fost întotdeauna niște oameni neaventuroși și respectabili, spuse Priscilla, cu o notă de dispreț în voce. Ei, dacă ar fi să scriu eu acum istoria familiei mele! Păi, ar fi o lungă și neîntreruptă pată, de la început pînă la sfîrșit.

Rîse jovial și își turnă încă un pahar de vin.

— Dacă ar trebui s-o scriu pe a mea, remarcă domnul Scogan, ea n-ar exista. După a doua generație, noi, cei din familia Scogan, ne-am pierdut în cețurile antichității.

— După cină, spuse Henry Wimbush, un pic ofensat de comentariul disprețuitor al soției sale asupra stăpînilor de la Crome, vă voi citi un episod din *Istoria* mea care vă va face să recunoașteți că pînă și cei din familia Lapith, în felul lor respectabil, au avut partea lor de tragedii și de aventuri stranii.

— Mă bucur să aud asta, comentă Priscilla.

— Ce te bucuri să auzi? întrebă Jenny, ieșind brusc din lumea ei interioară, ca un cuc mecanic dintr-un orologiu.

Primi o explicație, zîmbi, dădu din cap, gînguri un ultim „Înțeleg“ și intră la loc, trîntind ușița în urma ei.

Se servi cina. Grupul se îndreptă apoi spre salon.

— Așadar, începu domnul Henry Wimbush, trăgîndu-și scaunul mai aproape de lampă.

Își puse ochelarii cu ramă de baga și începu să întoarcă atent paginile cărții sale, legată încă neglijent și pe fragmente. În cele din urmă găsi pasajul.

— Să încep? întrebă, ridicînd privirea.

— Te rog, spuse Priscilla și căscă.

În mijlocul unei tăceri atente, domnul Wimbush tuși ușor în loc de preliminarii și începu să citească:

— „Copilul care era destinat să devină al patrulea baronet cu numele de Lapith s-a născut în anul 1740. A fost un bebeluș foarte mic, nu cîntărea la naștere decît un kilogram trei sute, dar a fost zdravăn și sănătos de la bun început. În onoarea bunicului lui matern, *sir* Hercules Occam din Occamul episcopului, a fost botezat Hercules. Mama lui, ca multe alte mame, a ținut un carnet în care îi nota evoluția de la o lună la alta. A mers la zece luni și, înainte să împlinească doi ani, a învățat să rostească o serie de cuvinte. La trei ani nu cîntărea decît zece kilograme, iar la șase, deși putea să citească și să scrie perfect și dovedea o înclinație remarcabilă pentru muzică, nu era mai mare și mai greu decît un copil bine dezvoltat în vîrstă de doi ani. Între timp mama lui a mai născut doi copii, un băiat și o fată, dintre care unul a murit de difterie la o vîrstă foarte fragedă, iar celălalt a fost răpus de

scarlatină înainte să împlinească cinci ani. Hercules a rămas singurul copil în viață.

La a douăsprezecea aniversare Hercules încă mai avea un metru înălțime. Capul, care era foarte frumos și sugera noblete, îi era prea mare în raport cu trupul, dar altminteri era foarte bine proporționat și, pentru înălțimea lui, era dotat cu multă forță și agilitate. Părinții au consultat toți medicii eminenți ai vremii, sperînd că îl vor face să mai crească. Diferitele tratamente ale acestora au fost respectate întocmai, dar degeaba. Unul recomanda o dietă copioasă pe bază de carne, altul, exerciții fizice, un al treilea a construit un mic cadru metalic modelat după roata folosită de Sfînta Inchiziție, în care tînărul Hercules era întins, în chinuri atroce, timp de o jumătate de oră în fiecare dimineață și seară. În decursul următorilor trei ani Hercules a cîștigat, poate, vreo cinci centimetri. Apoi creșterea lui a încetat cu totul și a rămas pentru tot restul vieții un pigmeu de un metru și vreo zece centimetri. Tatăl, care își făurise cele mai extravagante speranțe legate de fiul său, plănuiu-i în mintea lui o carieră militară egală cu cea a lui Marlborough, a rămas dezamăgit la culme. «Am adus pe lume un avorton», spunea el și prinsese o ciudă atît de mare pe fiul său, încît băiatul abia dacă mai îndrăznea să apară în fața lui. Firea lui, care fusese una senină, devenise, din cauza dezamăgirii, morocănoasă și brutală. Evita orice fel de companie (fiind, așa cum spunea el însuși, rușinat să se arate, ca tată al unui *lusus naturae*, în mijlocul unor ființe umane normale, sănătoase) și s-a apucat de băut, ceea ce l-a dus foarte rapid în mormînt, pentru că tocmai cu un an înainte ca Hercules să-și serbeze majoratul, tatăl lui a fost răpus de apoplexie. Mama lui, a cărei dragoste

pentru băiat crescuse proporțional cu răutatea tatălui, nu i-a supraviețuit nici ea prea mult și, la mai puțin de un an după moartea soțului, a decedat și ea, răpusă de febră tifoidă, după ce a consumat două duzini de stridii.

Astfel, la vârsta de douăzeci și unu de ani, Hercules s-a trezit singur pe lume și stăpîn al unei averi considerabile, care includea domeniul și conacul de la Crome. Frumusețea și inteligența din copilărie i s-au păstrat și la maturitate și, dacă lăsai la o parte statura lui pitică, s-ar fi putut număra printre bărbații cei mai chipeși și mai bine educați ai vremii. Îi citise pe autorii greci și latini, precum și pe modernii cît de cît valoroși care scriseseră în engleză, franceză sau italiană. Avea ureche muzicală și era un interpret destul de bun la vioară, la care obișnuia să cînte ca la un violoncel, așezat pe un scaun, cu instrumentul fixat între picioare. Era deosebit de atras de muzica clavecinului și a clavicordului, dar dimensiunile mici ale mîinilor sale făceau să-i fie imposibil să cînte vreodată la aceste instrumente. Avea un mic flaut ivoriu, făcut anume pentru el, la care, ori de cîte ori era melancolic, obișnuia să cînte vreo melodie simplă, cîmpenească, sau vreo gigă, afirmînd că această muzică rustică avea mai multă putere să curețe și să înalțe spiritele decît lucrările cele mai rafinate ale maeștrilor. Făcea exerciții de creație poetică de la o vîrstă fragedă, dar, deși era conștient de puterile sale creatoare în domeniu, nu avea să publice niciodată vreo pagină din scrierile lui. «Statura mea», spunea el, «răzbate în versurile mele. Dacă publicul le-ar citi, n-ar face-o pentru că sînt poet, ci pentru că sînt pitic». Mai multe manuscrise cu poeziile lui *sir* Hercules au ajuns pînă la noi. Un singur exemplu va fi de ajuns ca să-i ilustreze calitățile de poet.

În zile de demult apuse, când lumea încă tânără era,
Când turmele Avram păștea, iar file de poveste Homer
mai depăna,
Când focul creator Tubal fierarul îmblânzea zorit
Și-n cort Jabal hălăduia, iar Jubal lira mîngîia smerit,
Trup de păcat ros odrasle monstruoase zămisli,
Cu scîrnavi giganți pămîntul, tot mai mic, îl împînzî,
Pînă ce Domnul, pe-a lor stirpe păcătoasă înfuriat,
Dădu frîu liber aprige-i mîinii și cu Potop îi înecă îndat'.
Și iarăși zămisli, Tellus umplu pămîntul, pe lume
aducînd
Și neîndemînaticul Erou, și neînfricat Războinic de-a
pururea luptînd,
Turnuri mărețe, cu putere brută, menite-n vîrf o Tigvă
goală mai mereu să poarte,
Însufletește de-un curaj nesăbuit, aprig, dar plicticos de
moarte.
Ani lungi trecură și Omul, de-acum tot mai sofisticat pe
zi ce trece,
Mai slab în mușchi, dar desfăcut la Minte și cumpănind
la rece,
Rîse în barbă de-ale străbunului vechi arme: paloș, arc,
săgeată ascuțită,
Și învătă să mînuiască altele, precum Creionul și Pana
iscusită.
Pînza cea netedă și albă și fila ce urmează cu slove-a fi
umplută
Fac numele să-i dăinuiască peste vremi, în veșnicie
mută,

Pe zidurile templului semeț al Faimei gravîndu-l de
neșters,
Pentru că Arta tot spori, în vreme ce-Omenirea scăzu în
al ei mers.
Astfel al omului lung drum înspre desăvîrșire noi astăzi
consemnăm,
Gigantul moare, eroul îi ocupă locul, observăm.
Gigant malefic, erou cam Nătărău, inteligent deloc,
De primul ne cutremurăm de groază, de-al doilea ne
cam batem joc.
Omul la urmă-și face loc. În el a Spiritului flacăra curată
Arde tot mai puternic, în formă mărginită și
determinată.
Demult, cînd bravii Eroi în luptă se-nfruntau și lumea
de Giganți era-mpînzită,
Oamenii erau grămezi uriașe de materie diformă și ne-
nduhovnică.
Ostenit de plămădeala unei atare vastități,
Spiritul dormea și mintea amorțită zăcea spartă-n
bucăți.
Învelișul tot mai îngust al zilelor din urmă
Curînd se-ncheagă, Sufletul eliberat de osteneală
zburdă
Și, ca un Far, sloboade raze de gînd strălucitoare.
Însă putem spera ca Providența să păstreze oare
Întipăriți ai omului sfiehnici pași pe drumul de urcare?
Omenirea, în bună înțelegere și-n duh desăvîrșit,
Cumplită rasă a Giganților cumva să-ntreacă-a izbutit?
Piei, gînd urît! Încă purtată de Mîna sfîntă a
Dumnezeirii,

Omenirea se-ndreaptă spre acel Tărîm Promis al
fericirii.

Și vremea va veni (un timp profetic, întrevăd de-acum
Zori depărtați pe-un cer întunecat de scrum)

Cînd fericiții muritori ai vreunui Ev de Aur scăpătat
Vor răsfoi în urmă al istoriei lung manuscris întunecat
Și vor descoperi în prea mult lăudata noastră Omenire

Un trup greoi, o Minte goală, fără de sclipire,
Cum doar Giganții mai aveau, războinici din vechime.

Și vremea va veni cînd sufletul ușor, descătușat
De al materiei greu înveliș, va fi complet eliberat,
Cînd trupul, de-acum ușor și sprinten ca un cerb
frumos,

Pe pajiști înverzite zburda-va grațios.

Ultima zămislire a firii și cea mai delicată,
O Umanitate desăvîrșită va stăpîni lumea toată.

Dar, vai, nu încă! Căci al Giganților neam mult prea
hidos,

Uriiași, deși reduși din fire, calcă-n picioare al lumii chip
frumos,

Mari și respingători, dar mîndri-afar' din cale,
Oamenii cu-atari defecte se laudă pervers, în gura
mare,

Mîndri de burdihanul pe care încă-l mai păstrează,
De hidoșenia-le uriașă, absurd de arogantă și vitează,
Spre tot ce-i mic ei își îndreaptă disprețul lor prostesc
Și, deși monștri, stirpe divină că sînt se amăgesc.

Tristă li-e soarta, o, vai, trist destin, sortii vrăjmași,
Ai unei mult mai mîndre seminții firavi înaintași,
Ce vin ca gloria măreață a omului să prevestească,

Dar ochii îndreptînd spre Rai, ei tot în Iad preferă să trăiască.

De îndată ce a intrat în posesia domeniului, *sir* Hercules a început să-și reorganizeze gospodăria. Asta deoarece, deși nu era cîtuși de puțin rușinat de diformitatea lui – și, ce-i drept, dacă e să judecăm după poemul citat mai sus, se privea pe sine ca fiind în multe privințe superior rasei oamenilor obișnuiți –, găsea totuși stînjenitoare prezența bărbaților și femeilor de statură normală. Dîndu-și seama și că trebuia să renunțe la orice fel de ambiție în lumea largă, s-a hotărît să se retragă cu totul din ea și, la o adică, să creeze la Crome o lume proprie, în care totul să fie pe măsura lui. Ca atare, a dat afară treptat toți vechii servitori ai casei și i-a schimbat, pe măsură ce reușea să găsească înlocuitori potriviți, cu alții de statură pitică. În decursul cîtorva ani a strîns în jurul lui o suită numeroasă de angajați, dintre care nici unul nu era mai înalt de un metru douăzeci, iar cel mai scund avea doar șaptezeci și șase de centimetri. Cîinii tatălui său, cum ar fi prepelicarii, bulldogii, ogarii și o haită de beagle, i-a vîndut sau i-a dat, fiindcă erau prea mari și prea zgomotoși pentru casa lui, înlocuindu-i cu mopși, prepelicari King Charles și orice alte soiuri de cîini cît mai mici. A vîndut și caii tatălui său. Pentru uzul său personal, fie la călărit, fie la trăsură, ținea șase ponei Shetland negri și patru căluți bălțați superbi din rasa New Forest.

După ce și-a aranjat astfel căminul în întregime pe gustul său, nu i-a mai rămas decît să-și găsească o tovarășă pe potrivă cu care să împartă acest paradis. *Sir* Hercules avea o inimă sensibilă și, între șaisprezece și douăzeci de ani, simțise

în repetate rînduri ce este dragostea. Dar aici diformitatea lui fusese o sursă de umilință dintre cele mai amare, pentru că îndrăznise o dată să-și declare dragostea în fața unei tinere care-i plăcea și i se răspunsese cu rîsete. Cînd a insistat, tînăra domniță îl ridicase și îl scuturase ca pe un copil obraznic, spunîndu-i să-și ia tălpășița și să n-o mai bată la cap. Povestea s-a răspîndit repede – de fapt tînăra însăși obișnuia s-o relateze ca pe o anecdotă deosebit de amuzantă –, iar ironiile și batjocura pe care le inspira erau pentru Hercules o sursă de cruntă disperare. Din poeziile scrise în acea perioadă deducem că se gîndea să-și ia viața. Cu timpul, a depășit totuși această umilință, dar, deși s-a mai îndrăgostit adesea, și încă foarte pasional, n-a mai îndrăznit niciodată să le facă avansuri tinerelor de care era atras. După ce a devenit proprietarul domeniului și a descoperit că era în măsură să-și creeze propria lume așa cum o dorea, a înțeles că dac-ar fi să aibă o soție – ceea ce își dorea foarte mult, căci avea o fire afectuoasă și chiar foarte iubitoare –, trebuia să și-o aleagă așa cum își alesese și servitorii: din rasa piticilor. Dar să-și găsească o soție potrivită era, după cum a descoperit el, o problemă destul de dificilă, pentru că nu avea de gînd să se căsătorească cu cineva care nu se distingea prin frumusețe și noblețe autentică. Pe fata pitică a lordului Bemboro a refuzat-o din cauză că, pe lîngă faptul că era pigmee, mai era și cocoșată, în vreme ce o altă domnișoară, o orfană dintr-o familie foarte bună din Hampshire, a fost refuzată pentru că fața ei, la fel ca a multor pitici, era încrețită și respingătoare. Într-un final, cînd aproape că renunțase să mai spere, a aflat dintr-o sursă de încredere că un anume conte Titimalo, un nobil venețian, avea o fiică de o frumusețe deosebită și cu virtuți remarcabile,

care nu măsura decât nouăzeci și doi de centimetri. A pornit imediat spre Veneția și, de cum a ajuns, s-a dus să-l salute pe conte, pe care l-a găsit locuind împreună cu soția și cei cinci copii într-un apartament foarte sărăcăcios dintr-unul din cele mai umile cartiere ale orașului. De fapt contele era într-atît de strîmtorat, încît (după cum se zvonea) chiar în acel moment purta negocieri cu o trupă ambulantă de clovni și acrobați care avusese ghinionul să-și piardă piticul din spectacol, cu gîndul să le-o vîndă pe micuța sa fiică, Filomena. *Sir Hercules* a sosit tocmai la țanc pentru a o salva pe fată de la această soartă nefericită, pentru că a fost atît de fermecat de grația și frumusețea Filomenei, încît, după ce a curtat-o doar trei zile, a formulat o cerere în căsătorie oficială, acceptată cu egală bucurie și de ea, și de tatăl ei, care a văzut în ginerele său englez o sursă grasă și sigură de venituri. După o căsătorie simplă, la care ambasadorul Angliei a fost unul dintre martori, *sir Hercules* și mireasa lui s-au întors în Anglia pe mare și au început, după cum s-a vădit mai apoi, o viață fericită și tihnită.

Crome și gospodăria de pitici de acolo au încîntat-o pe Filomena, care acum se simțea pentru prima dată o femeie liberă, trăind printre semeni de măsura ei, într-o lume prietenoasă. Avea multe gusturi în comun cu *Hercules*, mai ales în domeniul muzicii. Avea o voce frumoasă, surprinzător de puternică pentru cineva atît de mic, și putea atinge La-ul în alto fără efort. Acompaniată de soțul ei la vioara Cremona la care el cînta, după cum am remarcat mai sus, ca la un violoncel, obișnuia să interpreteze ariile cele mai vioaie și mai gingașe din opere și cantate provenite din țara ei de baștină. Au descoperit că, dacă se așezau împreună la clavecin, puteau cînta la patru mîini toată muzica scrisă pentru două mîini de

mărime obișnuită, fapt ce-i stârnea lui *sir* Hercules o plăcere deosebită.

Atunci cînd nu cîntau și nu citeau împreună – cum făceau adesea, fie în engleză, fie în italiană –, își petreceau timpul cu exerciții fizice în aer liber, uneori vîslind într-o bărcuță pe lac, dar cel mai adesea călărind sau plimbîndu-se cu trăsura, ocupații care, fiindcă erau complet noi pentru Filomena, o încîntau în mod deosebit. După ce a devenit o călăreață experimentată, ea și soțul ei plecau adesea la vînătoare în parc, care la acea vreme era mult mai întins decît este acum. Nu vînau nici vulpi, nici iepuri sălbatici, ci iepuri de casă, folosind o haită de aproape treizeci de mopși negri și cafenii, o rasă de cîini care, dacă nu sînt hrăniți excesiv, pot fugări un iepure la fel de bine ca oricare alt cîine de talie mică. Patru grăjdari pitici, îmbrăcați în livrele stacojii și călare pe ponei Exmoor albi, goneau haita, în timp ce stăpînul și stăpîna lor, în haine verzi, îi urmau călare, fie pe poneii Shetland negri, fie pe căluții bălțați New Forest. O scenă a unei astfel de partide de vînătoare – cu cîini, cai, grăjdari și stăpîni – a fost pictată de William Stubbs, a cărui operă *sir* Hercules o admira atît de mult, încît l-a invitat să vină și să stea la conac în vederea realizării acestei picturi, deși Stubbs era un om de statură normală. Stubbs a mai pictat și un portret al lui *sir* Hercules și al soției sale conducînd o caleașcă verde, poleită, trasă de patru ponei Shetland negri. *Sir* Hercules poartă o haină de catifea de culoarea prunei și pantaloni albi. Filomena este îmbrăcată într-o rochie înflorată din muselină și are pe cap o pălărie foarte mare, cu pene roz. Cele două siluete în veșminte vesele ies puternic în evidență pe fondul întunecat al pomilor, dar în stînga picturii copacii se îndepărtează și

dispar, astfel încît cei patru ponei negri se văd pe un cer palid și ciudat de amenințător, care are culoarea maro-aurie a norilor prevestitori de furtună atunci cînd sînt luminați de soare.

Astfel s-au scurs patru ani fericiți. La finalul acestui răstimp Filomena a rămas însărcinată. *Sir* Hercules a fost nespus de bucuros. «Dacă binevoiește Dumnezeu», a scris el în jurnal, «numele de Lapith va fi dus mai departe, iar rasa noastră mai rară și mai delicată se va perpetua de-a lungul generațiilor pînă cînd, la vremea potrivită, lumea va recunoaște superioritatea acestor ființe pe care acum le batjocorește». Cînd soția sa a intrat în travaliu și a adus pe lume un fiu, el a scris un poem. Copilul a fost botezat cu numele de Ferdinando, în memoria constructorului casei.

Pe măsură ce lunile treceau, un anumit sentiment de neliniște a început să cuprindă mințile lui *sir* Hercules și a soției lui. Asta deoarece copilul creștea cu o viteză extraordinară. La un an cîntărea la fel de mult ca Hercules la trei ani. «Ferdinando merge în *crescendo*», scria Filomena în jurnalul ei. «Nu pare ceva normal.» La un an și jumătate copilul era aproape la fel de înalt ca cel mai mic dintre jocheii lor, care era un bărbat de treizeci și șase de ani. Era oare posibil ca lui Ferdinando să-i fie destinat să devină un om de dimensiuni normale, gigantice? Era un gînd pe care nici unul dintre părinți nu îndrăznea să-l rostească cu voce tare, dar asupra căruia, în intimitatea propriilor jurnale, cugetau cu groază și disperare.

La a treia aniversare, Ferdinando era mai înalt decît mama sa și doar cu cîțiva centimetri mai scund decît tatăl său. «Azi am discutat pentru prima dată despre această situație», scria

sir Hercules. «Cumplitul adevăr nu mai poate fi ascuns: Ferdinando nu este unul de-al nostru. Cu această ocazie, la a treia aniversare, o zi în care ar fi trebuit să ne bucurăm de sănătatea și frumusețea copilului nostru, am plîns împreună pe ruina fericirii noastre. Dumnezeu să ne dea puterea de a purta această cruce».

La vîrsta de opt ani Ferdinando era atît de mare și atît de plin de vitalitate, încît părinții săi au hotărît, deși fără nici o tragere de inimă, să-l trimită la școală. A fost expediat la Eton la începutul semestrului al doilea. O liniște profundă s-a pogorît asupra casei. Ferdinando s-a întors în vacanța de vară mai mare și mai puternic ca niciodată. Într-o zi s-a ciocnit de majordom și i-a rupt brațul. «Este dur, nechibzuit și nu ascultă de vorbă bună», scria tatăl său. «Singurul lucru care-l va învăța cum să se poarte este pedeapsa corporală.» Ferdinando, care la vremea aceea era deja cu patruzeci de centimetri mai înalt decît tatăl său, nu a primit nici o pedeapsă corporală.

Într-o altă vacanță de vară, cu vreo trei ani mai tîrziu, Ferdinando s-a întors la Crome însoțit de un ogar foarte mare. Îl cumpărase de la un bătrîn din Windsor, căruia cîinele i se păruse prea costisitor de hrănit. Era un animal sălbatic și nestăpînit. De-abia a intrat în casă, că a și atacat unul din mopșii preferați ai lui *sir* Hercules, l-a prins pe micuț în fălci și l-a smucit pînă cînd l-a lăsat aproape mort. Extrem de supărat de incident, *sir* Hercules a poruncit ca animalul să fie legat cu un lanț în curtea grajdului. Ferdinando a răspuns bosumflat că ogarul îi aparține și că urma să-l țină unde avea el chef. Tatăl său s-a enervat și i-a poruncit să scoată imediat animalul din casă, altminteri riscă o pedeapsă grozavă. Ferdinando a refuzat să se miște din loc. În acel moment mama lui a intrat

în încăperea, iar cîinele a sărit la ea, a trîntit-o la pămînt și, cît ai clipi, a mușcat-o rău de braț și de umăr. E limpede că în clipa următoare ar fi putut să-i muște beregata dacă *sir* Hercules n-ar fi scos sabia și n-ar fi împlîntat-o în inima animalului. Apoi, întorcîndu-se către fiul său, i-a poruncit să părăsească imediat încăperea, fiind nevrednic să rămînă în același loc cu mama sa, pe care aproape că o ucisese. Atît de înfricoșătoare era imaginea lui *sir* Hercules stînd cu un picior pe leșul cîinelui uriaș, cu sabia scoasă și încă plină de sînge, și atît de poruncitoare îi erau vocea, gesturile și expresia feței, încît Ferdinando a ieșit înfricoșat din cameră și în tot restul vacanței s-a comportat absolut exemplar. Mama sa și-a revenit curînd după mușcăturile ogarului, dar efectul acestei aventuri asupra minții ei a fost de neșters. Începînd din acel moment, a trăit copleșită mereu de spaime închipuite.

Cei doi ani pe care Ferdinando i-a petrecut în tradiționalul tur pe continent au însemnat pentru părinții săi o perioadă de răgaz fericit. Dar chiar și acum îi chinuia gîndul la viitor și nu se mai puteau alina cu distracțiile din vremea tinereții lor. Doamna Filomena își pierduse vocea, iar *sir* Hercules devenise prea reumatic pentru a mai cînta la vioară. El, ce-i drept, încă mai călărea în urma mopșilor, dar soția sa se simțea prea bătrînă și, de la episodul cu ogarul, prea tulburată pentru acest gen de sport. Cel mult, ca să-i facă pe plac soțului ei, urmărea vînătoarea de la distanță într-o trăsurică trasă de cei mai siguri și mai vîrstnici ponei Shetland.

Ziua fixată pentru întoarcerea lui Ferdinando se apropia. Filomena, zdruncinată de spaime și presentimente nedeslușite, s-a retras în camera și în patul ei. *Sir* Hercules și-a întîmpinat fiul singur. Un gigant în costum cafeniu de călătorie

a intrat în încăpere. «Bine-ai venit acasă, fiule», a rostit *sir* Hercules, iar vocea i-a tremurat puțin.

«Sper că sînteți bine, domnule.» Ferdinando s-a aplecat să-i strîngă mîna, apoi s-a îndreptat de spinare. Creștetul tatălui său îi ajungea la șold.

Ferdinando nu venise singur. Îl însoțeau doi prieteni de vîrsta lui și fiecare dintre ei își adusese cîte un servitor. De treizeci de ani Crome nu mai fusese pîngărit de prezența atîtor membri ai rasei oamenilor obișnuiți. *Sir* Hercules era îngrozit și indignat, dar legile ospitalității trebuiau respectate. I-a primit pe tineri cu o politețe gravă și i-a trimis pe servitori la bucătărie, poruncind să fie bine tratați.

Vechea masă de oaspeți a familiei a fost scoasă la lumină și ștearsă de praf (*sir* Hercules și soția sa erau obișnuiți să ia cina la o masă scundă, de doar o jumătate de metru). Simon, majordomul cel vîrstnic, care de-abia putea să privească pe deasupra marginii mesei celei mari, a fost ajutat la cină de cei trei servitori aduși de Ferdinando și oaspeții săi.

Sir Hercules a prezidat masa și, cu grația sa obișnuită, a susținut o conversație despre deliciile călătoriilor peste hotare, despre frumusețile artei și naturii care se pot întîlni în alte țări, despre opera din Veneția, despre cîntecul orfanilor din bisericile aceluiași oraș și despre alte subiecte similare. Tinerii nu erau deosebit de atenți la discursurile sale: erau ocupați să urmărească eforturile majordomului de a schimba farfuriile și de a umple periodic paharele. Își înăbușeau rîsul prin accese violente și repetate de tuse sau înec. *Sir* Hercules s-a prefăcut că nu îi observă și a schimbat subiectul discuției, trecînd la vînătoare. Atunci unul dintre tineri a întrebat dacă era adevărat, după cum auzise el, că obișnuia să vîneze iepuri

de casă cu o haită de mopși. *Sir* Hercules a răspuns că era adevărat și a început să descrie vânătoarea în detaliu. Tinerii se prăpădeau de rîs.

Cînd cina a luat sfîrșit, *sir* Hercules a coborît cu greu de pe scaun și, sub pretextul că trebuia să vadă cum se mai simte soția sa, s-a scuzat și le-a urat noapte bună. Hohotele de rîs l-au urmărit în timp ce urca scările. Filomena nu adormise. Rămăsese întinsă pe pat, de unde asculta sunetul rîsul gălăgios și zgomotele apăsate ale unor pași ce călcau ciudat de apăsător pe scări și de-a lungul coridoarelor. *Sir* Hercules și-a tras un scaun lîngă patul ei și a rămas acolo în tăcere vreme îndelungată, ținîndu-și de mîină soția și strîngîndu-i-o ușor cînd și cînd. Cam pe la ora zece au fost speriați de un zgomot puternic. S-a auzit zăngănitul unui pahar spart, un tropăit de picioare, o izbucnire de strigăte și rîsete. Pentru că vacarmul s-a prelungit cîteva minute, *sir* Hercules s-a ridicat în picioare și, în ciuda rugămintelor soției, a dat să meargă și să vadă ce se întîmplă. Scările nu erau luminate, iar *sir* Hercules își croia drum pe bîjbîite, cu mare grijă, coborînd treaptă cu treaptă și zăbovind o clipă la fiecare înainte de a se aventura să facă următorul pas. De aici zgomotul se auzea mai puternic. Strigătele s-au încheat în cuvinte și fraze inteligibile. O rază de lumină se strecura pe sub ușa sufrageriei. *Sir* Hercules a străbătut coridorul în vîrfurile picioarelor, mergînd în direcția aceea. Cum se apropia de ușă, a auzit iar un zgomot puternic, de sticlă spartă și zdrăgănit de metal. Ce făceau oare? Ridicîndu-se pe vîrfuri, a reușit să se uite prin gaura cheii. În mijlocul mesei răvășite, bătrînul Simon, majordomul, atît de amețit de băutură încît de-abia mai putea să-și țină echilibrul, dansa o gigă. Picioarele lui zdrobeau pahare sparte și

alunecau printre ele, iar pantofii îi erau uzi de la vinul vărsat. Cei trei tineri stăteau în jurul lui, izbeau în masă cu mâinile sau cu sticlele goale de vin și îl încurajau cu strigăte și râsete. Cei trei servitori, rezemați de perete, râdeau și ei. Ferdinando aruncă brusc în capul dansatorului o mână de alune, care-l luară prin surprindere pe micuț și-l buimăciră atât de tare, încât acesta se clătină și căzu pe spate, răsturnând o carafă și mai multe pahare. L-au ridicat, i-au dat să bea niște rachiu, l-au bătut pe spinare. Bătrînul zîmbea și sughița. «Mîine», a spus Ferdinando, «vom organiza un balet armonizat al întregii case». «Cu tata Hercules înarmat cu bîta și îmbrăcat în blană de leu», a adăugat unul dintre tovarășii lui și toți au izbucnit în rîs.

Sir Hercules n-a mai vrut să privească și nici să asculte. A traversat din nou holul și a început să urce scările, ridicînd cu greu genunchii la fiecare treaptă înaltă. Sosise sfîrșitul: acum nu mai avea nici un loc pe lume, nici un loc care să-i includă și pe el, și pe Ferdinando.

Soția lui era încă trează. La privirea ei întrebătoare, el a răspuns: «Își bat joc de bătrînul Simon. Mîine va fi rîndul nostru». Au rămas amîndoi tăcuți o bună bucată de vreme.

În cele din urmă Filomena a spus: «Nu vreau să mai apuc ziua de mîine».

«Așa ar fi cel mai bine», a răspuns *sir* Hercules. S-a dus în biroul său și a notat în jurnal o relatare completă și detaliată a evenimentelor din seara aceea. În timp ce încă se mai ocupa cu asta, a chemat un servitor și a poruncit să i se pregătească apă fierbinte și cada de baie pentru ora unsprezece. După ce a terminat de scris, a intrat în camera soției sale, a pregătit o doză de opiu de douăzeci de ori mai puternică decît cea pe

care aceasta era obișnuită s-o ia atunci când nu putea să doarmă și i-a adus-o, spunându-i: «Poftim somniferul».

Filomena a luat paharul și a mai zăbovit o clipă, însă nu a băut imediat. Ochii i s-au umplut de lacrimi. «Îți amintești cîntecele pe care le cîntam afară, *sulla terrazza*, pe timpul verii?» A început să cînte încetișor, cu vocea ei spartă, ca de fantomă, cîteva măsuri din „*Amor, amor, non dormir più*“ a lui Stradella. «Și cum cîntai la vioară! Pare să fi trecut atît de puțin timp de-atunci – și totuși atît de mult, atît, atît de mult. *Addio, amore. Arrivederci.*» A băut licoarea și, punînd capul pe pernă, a închis ochii. Sir Hercules i-a sărutat mîna și s-a îndepărtat tiptil, ca și când s-ar fi temut să n-o trezească. S-a întors în birou și, după ce a notat ultimele cuvinte adresate lui de către soție, și-a turnat în cadă apa adusă conform poruncii date. Apa fiind prea fierbinte ca să intre imediat în cadă, a luat de pe raft volumul lui Suetonius. Voia să citească despre felul în care murise Seneca. A deschis cartea la întîmplare. «De pitici însă», citi el, «îi era scîrbă ca de niște *lusus naturae* și pieze rele». Tresări de parcă ar fi fost lovit. Același Augustus, își aminti el, îl prezentase în amfiteatru pe un tînăr numit Lucius, provenit dintr-o familie bună, care nu avea nici măcar o jumătate de metru și cîntărea opt kilograme, dar care avea o voce răsunătoare. Întoarse paginile. Tiberius, Caligula, Claudius, Nero: povestea era din ce în ce mai oribilă. «Pe Seneca, preceptorul său, l-a obligat să se sinucidă.» Și a mai fost și Petronius, care-și chemase lîngă el prietenii în ceasul din urmă, rugîndu-i să-i vorbească nu despre consolările filosofiei, ci despre dragoste și tandrețe, în timp ce viața i se scurgea gîlgîind din venele deschise. Înmuindu-și încă o dată pana în cerneală, scrise pe ultima pagină a jurnalului: «A avut

o moarte romană». Apoi, strecurînd un deget de la picior în apă și văzînd că nu mai era așa de fierbinte, și-a scos halatul și, luînd în mînă un brici, s-a așezat în cadă. Cu o creștătură adîncă, și-a deschis artera de la încheietura mîinii stîngi, apoi s-a lăsat pe spate și și-a pregătit mintea pentru meditație. Sîngele a țîșnit, plutind prin apă în șuvoaie și spirale care se dizolvau. Peste puțin timp întreaga cadă era colorată în roz. Apoi rozul s-a întunecat tot mai tare. *Sir Hercules* s-a simțit cuprins de o moleșeală de neînvins. Aluneca dintr-un vis nedeslușit în altul. În scurt timp a adormit cu totul. În trupul lui mic nu era prea mult sînge.“

Capitolul XIV

Pentru a servi cafeaua de după masă, grupul poposea în general în bibliotecă. Ferestrele acesteia dădeau spre răsărit și, la această oră din zi, era locul cel mai răcoros din toată casa. Era o încăpere mare, mobilată în secolul al optsprezecelea, cu rafturi vopsite în alb, ce aveau un aspect elegant. În mijlocul unui perete, o ușă capitonată ingenios cu rafturi de cărți false permitea accesul către un dulap adânc, în care, în mijlocul unor teancuri de dosare cu scrisori și ziare vechi, mumia unei doamne egiptene, adusă de cel de-al doilea *sir* Ferdinando la întoarcerea din tradiționalul tur pe continent, mucegăia în întuneric. De la o distanță de zece metri și la o privire superficială, aproape că ai fi putut lua acea ușă secretă drept o bucată din rafturile înțesate cu cărți adevărate. Cu ceașca de cafea în mână, domnul Scogan stătea în fața raftului cu cărți false. Perora printre sorbituri.

— Raftul de jos, spuse el, este ocupat de o enciclopedie în paisprezece volume. Utilă, dar cam plictisitoare, ca și *Dicționarul limbii finlandeze* de Caprimulge. *Dicționarul biografic* pare mult mai promițător. *Biografia oamenilor măreți prin naștere*, *Biografia oamenilor care au atins măreția*, *Biografia oamenilor asupra cărora s-a revărsat măreția* și

Biografia oamenilor care nu au fost niciodată măreți. Apoi mai sînt cele zece volume din *Operele și peregrinările lui Thom*, în vreme ce *În căutarea potcoavelor de cai morți, roman*, al unui autor anonim, are nu mai puțin de șase volume. Dar ce-i asta, ce-i asta?

Domnul Scogan se ridică pe vîrfuri și miji ochii.

— Șapte volume din *Povestirile lui Knockespotch*. *Povestirile lui Knockespotch*, repetă el. Ei, dragul meu Henry, rosti apoi, întorcîndu-se, acestea sînt cele mai bune cărți ale tale. Aș da de bunăvoie tot restul bibliotecii în schimbul lor.

Ca fericit posesor al unei multitudini de ediții princeps, domnul Wimbush își permise să zîmbească condescendent.

— E oare cu putință, continuă domnul Scogan, să nu aibă decît coperti și titlu?

Deschise ușa dulapului și aruncă o privire înăuntru, ca și cînd ar fi sperat să găsească restul cărților în spatele ei.

— Pfiu! exclamă el și închise ușa la loc. Miroase a praf și mucegai. Extrem de simbolic! Te apropii de marile capodopere ale trecutului, sperînd să trăiești o iluminare miraculoasă, și cînd le deschizi, nu găsești decît întuneric, praf și un ușor miros de putregai. La urma urmei, ce este lectura dacă nu un viciu, la fel ca băutura ori vînătoarea ori vreo altă formă de plăcere excesivă? Citești ca să-ți gîdili și să-ți amuzi mintea. Citești, mai presus de orice, ca să eviți să mai gîndești. Totuși... Zău, *Povestirile lui Knockespotch*...

Se opri și bătu gînditor darabana cu degetele pe cotoarele cărților false, de neatins.

— Dar nu sînt de acord cu dumneata în ceea ce privește cititul, spuse Mary. Mă refer la cititul serios.

— Ai dreptate, Mary, ai dreptate, răspunse domnul Scogan. Uitasem că mai sînt și oameni serioși în încăpere.

— Îmi place ideea biografiilor, spuse Denis. În cadrul ăsta e loc pentru noi toți. E cuprinzător.

— Da, biografiile sînt bune, biografiile sînt excelente, încuviință domnul Scogan. Mi le imaginez scrise într-un stil elegant Regency – un soi de pavilion regal de la Brighton în cuvinte –, poate chiar de însuși dr. Lemprière. Îi știți dicționarul acela clasic? Hm!

Domnul Scogan ridică mîna și o lăasă să-i cadă greoaie, într-un gest care voia să sugereze că nu-și găsea cuvintele.

— Citiți biografia Elenei, citiți cum Jupiter, deghizat în lebădă, și-a „permis să profite de situație“ *vis-à-vis* de Leda. Și cînd te gîndești că poate a scris, că trebuie să fi scris aceste biografii ale oamenilor măreți! Ce operă, Henry! Și, din cauza aranjamentului tîmpit al bibliotecii tale, ea nu poate fi citită.

— Prefer *În căutarea potcoavelor de cai morți*, spuse Anne. Un roman în șase volume... Trebuie să fie ceva odihnitor.

— Odihnitor, repetă domnul Scogan. Ai găsit cuvîntul cheie. *În căutarea potcoavelor de cai morți* este bună, dar puțin demodată – știți, imagini ale vieții clericale din anii 1850, specimene ale nobilimii de țară, țărani pentru patos și comedie și, permanent în fundal, frumusețile pitorești ale naturii, descrise într-un mod sobru. Toate bune și frumoase, dar, întocmai ca unele budinci, puțin anoste. Personal, prefer ideea din *Operele și peregrinările lui Thom*. Excentricul domn Thom din Thom's Hill. Bătrînul Tom Thom, cum îl numeau apropiații. A petrecut zece ani în Tibet, organizînd industria untului rafinat pe baza liniilor de producție europene, și a reușit să se retragă din afaceri, cu o avere frumușică, la

treizeci și șase de ani. Și-a dedicat restul vieții călătoriilor și cugetărilor și iată rezultatul.

Domnul Scogan ciocăni ușor cărțile false.

— Iar acum ajungem la *Povestirile lui Knockespotch*. Ce capodoperă și ce om mare! Knockespotch chiar știa să scrie ficțiune. Of, Denis, dac-ai apuca să-l citești pe Knockespotch, n-ai mai scrie un roman despre obositoarea evoluție a unui personaj tânăr, n-ai mai descrie cu amănunte nenumărate și plictisitoare viața culturală din Chelsea, Bloomsbury și Hampstead. Ai încerca să scrii o carte mai lecturabilă. Dar, vai!, din pricina aranjamentului ciudat al bibliotecii gazdei noastre, nu-l vei citi niciodată pe Knockespotch.

— Nimeni n-ar putea regreta asta mai mult ca mine, spuse Denis.

— Knockespotch, marele Knockespotch, continuă domnul Scogan, a fost acela care ne-a eliberat de tirania îngrozitoare a romanului realist. Viața mea, a spus Knockespotch, nu este într-atât de lungă încât să-mi permit să irosesc ore prețioase scriind sau citind descrieri ale interioarelor clădirilor clasei de mijloc. Tot el a spus: „Am obosit să tot văd mintea omenească împotmolită în plenitudine socială. Eu prefer s-o zugrăvesc într-un vacuum, bîzîind liberă și în largul ei“.

— Stai așa, interveni Gombauld. Knockespotch era uneori obscur, nu-i așa?

— Așa e, răspunse domnul Scogan, dar intenționat. Asta îl făcea să pară chiar mai profund decît era în realitate. Însă doar în aforisme era atît de întunecat și de profetic. În *Povestiri* era tot timpul luminos. Oho, și ce povestiri! Ce povestiri! Cum să le descriu? Personaje fabuloase țîșnesc dintre pagini ca niște acrobați la trapez, în veșminte vesele.

Sînt acolo aventuri extraordinare și speculații încă și mai extraordinare. Inteligențele și emoțiile, despovărate de toate preocupările imbecile ale vieții civilizate, se mișcă în dansuri complicate și subtile, împletindu-se și despletindu-se, înaintînd, retrăgîndu-se și ciocnindu-se. O erudiție imensă și o fantezie imensă merg mîna-n mîna. Toate ideile prezentului și trecutului, asupra oricărui subiect posibil, se ițesc printre povestiri, zîmbesc grav sau se strîmbă într-o caricatură a lor însele, apoi dispar ca să facă loc altora noi. Suprafața verbală a scrierilor sale este bogată și fantastic de diversă. Spiritul îi este inepuizabil. Este...

— Dar n-ați putea să ne oferiți o mostră, un exemplu concret? interveni Denis.

— Vai, răspunse domnul Scogan, cartea măreață a lui Knockespotch este ca sabia Excalibur. Rămîne adînc înfiptă în această ușă, așteptînd venirea unui scriitor cu destul geniu cît s-o scoată de acolo. Eu nici măcar nu sînt scriitor, nu sînt calificat să-ncerc așa ceva. Las extragerea lui Knockespotch din închisoarea lui de lemn în seama ta, dragul meu Denis, în seama ta.

— Mulțumesc, spuse Denis.

Capitolul XV

— În vremea distinsului Brantôme, povesti domnul Scogan, fiecare debutantă la curtea franceză era invitată să cineze la masa regelui, unde era servită cu vin dintr-o frumoasă cupă de argint italian prelucrat manual. Acest potir al debutantelor nu era o cupă obișnuită, pentru că înăuntrul lui fusese gravată, într-un mod foarte neobișnuit și ingenios, o serie de scene amoroase extrem de sugestive. Cu fiecare sorbitură pe care tînăra doamnă o înghițea, aceste gravuri deveneau tot mai vizibile, iar cei de la curte priveau cu interes de fiecare dată cînd tînăra își cobora nasul în cupă, ca să observe dacă se îmbujorează văzînd ceea ce scoate la iveală vinul tot mai puțin dinăuntru. Dacă debutanta roșea, rîdeau de inocența ei. Dacă nu, devenea subiect de glume pentru că știa prea multe.

— Propui ca obiceiul să fie reînviat la Palatul Buckingham? întrebă Anne.

— Nu, spuse domnul Scogan. Eu doar citam anecdota pentru a ilustra niște obiceiuri amuzant de directe din secolul al șaisprezecelea. Aș fi putut cita și alte anecdote, ca să arăt că obiceiurile din secolele șaptesprezece și optsprezece sau cincisprezece și paisprezece sau, la drept vorbind, ale oricărui alt secol, începînd de pe vremea lui Hammurabi și pînă în

zilele noastre, au fost la fel de amuzante și de directe. Singurul secol în care obiceiurile nu s-au caracterizat prin aceeași franchețe plină de veselie a fost secolul al nouăsprezecelea, fie-i amintirea binecuvîntată. A fost excepția uimitoare. Și totuși, în ciuda a ceea ce trebuie să privim drept o ignorare deliberată a istoriei, acest secol și-a privit tăcerile oribil de încărcate de semnificații drept normale, firești și juste. Franchețea celor cincisprezece sau douăzeci de mii de ani dinainte a fost considerată anormală și perversă. A fost un fenomen ciudat.

— Sînt întru totul de acord, rosti Mary cu răsuflarea întretăiată de emoție, făcînd eforturi pentru a spune ce avea de spus. Havelock Ellis zice că...

Domnul Scogan ridică o mîină, precum un polițist care oprește șuvoiul traficului.

— Da, așa face. Știu. Și asta mă conduce la următorul punct: natura reacției.

— Havelock Ellis...

— Reacția, atunci cînd ea a survenit – și am putea afirma că a survenit cu aproximativ puțin timp înainte de începutul acestui secol –, a fost îndreptată către franchețe, dar nu către aceeași franchețe care domnise în perioadele anterioare. Ne-am întors la o franchețe științifică, nu la franchețea jovială a trecutului. Toată povestea asta cu amorul a devenit una teribil de serioasă. Tineri gravi au scris în gazetele vremii că, începînd din acel moment, va fi imposibil să se mai facă vreodată vreo glumă cu tentă sexuală. Profesorii universitari au scris cărți groase, în care sexul a fost sterilizat și disecat. Era ceva obișnuit ca tinerele serioase, precum Mary, să discute cu calm filosofic probleme a căror simplă menționare ar fi fost

de ajuns ca să arunce tineretul anilor 1860 într-un delir al entuziasmului amoros. Desigur, totul este cum nu se poate mai lăudabil. Cu toate acestea – domnul Scogan oftă –, mie, unul, mi-ar plăcea să văd ceva din spiritul jovial al lui Rabelais și Chaucer combinat cu această ardoare științifică.

— Nu sînt deloc de acord cu dumneata, spuse Mary. Sexul nu este o chestiune amuzantă. Este ceva serios.

— Poate, răspunse domnul Scogan. Poate că sînt un bătrîn obscen, pentru că trebuie să recunosc că nu îl privesc întotdeauna ca pe ceva întru totul serios.

— Dar eu vă spun... începui furioasă Mary.

Chipul i se îmbujorase de agitație. Obrajii îi erau ca jumătățile unei piersici mari și coapte.

— Chiar așa, continuă domnul Scogan. Mi se pare că este unul dintre puținele subiecte veșnic și permanent amuzante care există. Amorul este acea activitate umană cît de cît importantă în care rîsul și plăcerea sînt predominante, chiar dacă uneori într-o măsură foarte mică, în fața nefericirii și durerii.

— Nu sînt deloc de acord, spuse Mary.

Urmă un moment de tăcere.

Anne își privi ceasul.

— E aproape opt fără un sfert, spuse ea. Mă întreb cînd va sosi Ivor.

Se ridică de pe șezlong și, sprijinindu-se cu coatele de balustrada terasei, privi peste vale, înspre dealurile îndepărtate. În lumina uniformă a serii, arhitectura ținutului se dezvăluia. Umbrele profunde și luminile puternic contrastante confereau colinelor o soliditate nebănuită anterior. Neregularitățile suprafeței, pînă acum inobservabile,

erau evidențiate prin lumini și umbre. Iarba, porumbul, frunzișul pomilor erau punctate de umbre complicate. Suprafața lucrurilor căpătase un luciu miraculos.

— Priviți! strigă deodată Anne și arată cu degetul.

Pe partea cealaltă a văii, în vârful culmii, un nor de praf învăluit de lumina soarelui și colorat într-un auriu trandafiriu se mișca repede la orizont.

— E Ivor. Ți dai seama după viteză.

Norul de praf coborî în vale și se pierdu. Se auzi un claxon ca un muget de mersă, care se apropia. După un minut apărură și Ivor, țopăind, de după colțul casei. Părul îi flutura în vîntul provocat de propria viteză. Rîse cînd îi zări.

— Dragă Anne! strigă el și o îmbrățișă, apoi o îmbrățișă pe Mary și aproape îl îmbrățișă pe domnul Scogan. Ei bine, iată-mă. Am venit cu o viteză incredibilă.

Vocabularul lui Ivor era bogat, dar un pic haotic.

— N-am întîrziat la cină, așa-i?

Sări direct peste balustradă și rămase acolo, pocnind din călcîie. Își petrecuse o mîină pe după un ghiveci mare de piatră, aplecîndu-și capul într-o parte și sprijinindu-l de marginea tare și îmbrăcată în verdeață, într-o postură de afecțiune încrezătoare. Avea părul castaniu și ondulat, iar ochii îi erau de un albastru foarte luminos, palid, nedefinit. Capul îi era îngust, chipul, subțire și destul de prelung, nasul – acvilin. La bătrînețe – deși era dificil să ți-l imaginezi pe Ivor bătrîn – ar fi putut să capete o austeritate de efigie. Dar acum, la douăzeci și șase de ani, nu trăsăturile feței lui erau cele care te impresionau, ci expresia acesteia, fermecătoare și vitală, cu un zîmbet luminos. Se mișca tot timpul, rapid și agitat, dar cu

o grație cuceritoare. Trupul său firav și zvelt părea pus în mișcare de un resort de o energie inepuizabilă.

— Nu, n-ai întârziat.

— Ai ajuns la timp ca să răspunzi la o întrebare, spuse domnul Scogan. Ne contraziceam dacă amorul este sau nu o chestiune serioasă. Tu ce crezi? E serioasă?

— Serioasă? repetă Ivor. Cu siguranță.

— V-am spus eu! strigă Mary triumfătoare.

— Dar în ce sens serioasă? întrebă domnul Scogan.

— Păi, ca ocupație. Te poți ocupa de asta fără să te plictisești vreodată.

— Înțeleg, spuse domnul Scogan. Perfect.

— Te poți îndeletnici cu asta mereu și pretutindeni, continuă Ivor. Femeile sînt întotdeauna minunate de identice. Formele variază puțin, atîta tot. În Spania – cu mîna liberă schiță o serie de curbe ample – nu poți trece pe lîngă ele pe scări. În Anglia – își lipi vîrful degetului arătător de vîrful degetului mare și, aplecînd capul, trasă cu acest cerc un cilindru imaginar –, în Anglia sînt tubulare. Dar sentimentele lor sînt mereu aceleași. Cel puțin mie așa mi s-a părut întotdeauna.

— Mă bucur să aud asta, răspunse domnul Scogan.

Capitolul XVI

Doamnele ieșiseră din încăpere și vinul de Porto trecea din mână în mână. Domnul Scogan își umplu paharul, dădu carafa mai departe și, lăsându-se pe spate în scaun, privi tăcut un moment în jurul lui. Conversația curgea agale, dar el nu-i dădea atenție. Zîmbea la cine știe ce glumă din mintea sa. Gombauld îi observă zîmbetul.

— Ce vă amuză? îl întrebă.

— Doar vă priveam pe voi toți cum stați așezați în jurul mesei, răspunse domnul Scogan.

— Sîntem chiar atît de comici?

— Deloc, zise politicoș domnul Scogan. Mă amuzau doar propriile mele speculații.

— Și care erau acestea?

— Speculațiile cele mai leneșe, cele mai academice. Vă priveam pe fiecare în parte și încercam să-mi imaginez cu care dintre primii cezari ați semăna fiecare dacă vi s-ar da ocazia să vă purtați ca un cezar. Cezarii sînt una din pietrele mele de încercare, explică domnul Scogan. Sînt personaje care funcționează, ca să spunem așa, în gol. Sînt ființe umane evolute pînă la apogeul lor logic. De aici rezultă valoarea lor neegalată ca piatră de încercare, ca standard. Cînd cunosc pe

cineva, îmi pun această întrebare: într-un mediu cezarian dat, cu care dintre cezari ar semăna această persoană – cu Iulius, Augustus, Tiberius, Caligula, Claudius, Nero? Iau fiecare trăsătură de caracter, fiecare particularitate mentală și emoțională, fiecare mică ciudățenie, și le amplific de o mie de ori. Imaginea care rezultă îmi dă formula cezariană a acelui individ.

— Și cu care dintre cezari te asemeni dumneata? întrebă Gombauld.

— Teoretic, cu toți, răspunse domnul Scogan. Cu toți – poate doar cu excepția lui Claudius, care era mult prea prost ca să constituie amplificarea vreuneia din trăsăturile mele de caracter. Semințele curajului și energia debordantă ale lui Iulius, prudența lui Augustus, lascivitatea și cruzimea lui Tiberius, nebunia lui Caligula, geniul artistic și enorma vanitate ale lui Nero – pe toate acestea le port în mine. În contextul potrivit, aș fi putut deveni ceva fabulos. Dar împrejurările mi-au fost potrivnice. M-am născut și am crescut într-o casă parohială de la țară. Mi-am petrecut tinerețea făcând o mulțime de munci grele și cu totul fără rost, pentru foarte puțini bani. Rezultatul este că acum, la vârsta mijlocie, sînt bietul om care sînt. Dar poate că totul e spre bine. La fel, poate că e spre binele lui Denis că nici lui nu i-a fost dat să evolueze într-un mic Nero sau că Ivor rămîne doar un Caligula potențial. Da, e mai bine așa, fără îndoială. Dar ar fi fost mai amuzant, ca spectacol, dacă ar fi avut șansa să-și dezvolte nestingheriți întregul potențial, în plenitudinea sa oribilă. Ar fi fost plăcut și interesant să urmărești cum ticurile, slăbiciunile și micile vicii li se umflă, îmbobocesc și înfloresc, transformîndu-se în flori enorme și fantastice de cruzime,

mîndrie, lascivitate și lăcomie. Un context cezarian creează cezari, așa cum mîncarea specială și celula regală creează matca la albine. Ne deosebim de albine prin faptul că, atunci cînd ele găsesc mîncarea potrivită, de fiecare dată produc în mod sigur cîte o regină. La noi nu există această certitudine: din zece oameni plasați într-un mediu cezarian, unul va fi bun ca temperament, inteligent sau măreț. Restul vor deveni cezari – el nu. Acum șaptezeci și optzeci de ani, după ce au citit despre aventurile Bourbonilor în sudul Italiei, oamenii simpli au exclamat uimiți: Cînd te gîndești că astfel de lucruri se petrec în secolul al nouăsprezecelea! Apoi, cîtiva ani mai tîrziu, și noi am fost uimiți cînd am descoperit că în și mai uimitorul nostru secol douăzeci amărîții de negri din Congo și de pe Amazon sînt tratați așa cum au fost tratați iobagii englezi în vremea lui Stephen. Astăzi astfel de lucruri nu ne mai uimesc. Soldații Black and Tan dau iama în Irlanda, polonezii îi maltratează pe silezieni, fasciștii cei îndrăzneți își omoară compatrioții mai săraci – pe toate le luăm ca atare. De cînd cu războiul, nu ne mai miră nimic. Am creat un mediu cezarian și, în consecință, răsar o mulțime de cezărei. Ce-ar putea fi mai normal de-atît?

Domnul Scogan bău vinul ce-i mai rămăsese și își umplu din nou paharul.

— Chiar în acest moment, continuă el, în orice colț al lumii se petrec grozăveniile cele mai înfricoșătoare. Oamenii sînt zdrobiți, tăiați, spintecați, mutilați, leșurile lor putrezesc, iar ochii li se usucă laolaltă cu restul trupului. Țipete de durere și teamă pulsează prin aer cu o viteză de trei sute treizeci și cinci de metri pe secundă. După ce călătoresc trei secunde, nu se mai aud deloc. Sînt adevăruri tulburătoare, dar ne bucurăm

oare mai puțin de viață din cauza lor? Cu siguranță, nu. Simțim compasiune, sigur că da, ne reprezentăm în minte suferințele națiunilor și ale indivizilor și le deplîngem. Dar, la urma urmei, ce înseamnă compasiunea și imaginația? Foarte puțin – asta dacă nu cumva persoana față de care simțim compasiune e, întâmplător, profund asociată simțirii noastre. Și nici măcar atunci nu mergem prea departe. Iar asta e un lucru bun, pentru că dacă ar avea cineva o imaginație într-atît de vie și o compasiune îndeajuns de puternică pentru a înțelege și simți cu adevărat suferințele altor oameni, n-ar mai avea nici o clipă de liniște. O specie de oameni atît de empatici n-ar mai ști care este sensul fericirii. Dar, spre norocul nostru, după cum am spus deja, nu sîntem o specie empatică. La începutul războiului mă gîndeam că am suferit cu adevărat, prin imaginație și empatie, alături de cei care au suferit fizic. Dar după o lună sau două a trebuit să recunosc cîstit că de fapt nu a fost așa. Și totuși cred că am o imaginație mai vie decît majoritatea oamenilor. Omul suferă întotdeauna singur și lucrul acesta este deprimant cînd se întâmplă să fii tu cel care suferă, dar face ca plăcerea să fie posibilă pentru restul lumii.

Urmă o pauză. Henry Wimbush își împinse scaunul mai în spate.

— Cred că ar trebui să ieșim și să ne alăturăm doamnelor, spuse el.

— Și eu cred la fel, aprobă Ivor, sărind repede în picioare.

Apoi se întoarse spre domnul Scogan.

— Din fericire, spuse el, ne putem împărtăși plăcerile. Nu sîntem condamnați întotdeauna să fim fericiți în singurătate.

Capitolul XVII

Ivor își lăsă brațele să cadă cu un pocnet pe nota finală a rapsodiei. În toată acea armonie triumfală n-a existat decît vaga impresie că septima fusese făcută să răsune în același timp cu octava, printr-o atingere a degetului mare al mîinii stîngi, dar efectul de ansamblu al unei gălăgii splendide s-a simțit foarte clar. Micile detalii contează prea puțin atîta timp cît efectul de ansamblu este unul bun. În plus, acea vagă sugestie de septimă era un efect evident modern. Ivor se întoarse pe scaun și își dădu părul pe spate, ridicîndu-și-l de pe ochi.

— Gata, spuse el. Mă tem că mai bine de-atît nu pot cînta pentru dumneavoastră.

Se auziră aplauze și murmure de mulțumire, iar Mary, cu ochii ei mari de porțelan ațintiți asupra pianistului, striga tare „Minunat!“ și trăgea aer în piept ca și cînd s-ar fi sufocat.

Natura și șansa se întrecuseră una pe alta în încercarea de a-l copleși pe Ivor Lombard cu toate darurile lor alese. Avea avere și era cu totul independent. Era arătos, avea maniere de un farmec irezistibil și era eroul mai multor reușite amoroase decît reușea să țină minte. Reușitele sale erau extraordinare ca număr și varietate. Avea o voce de tenor frumoasă, deși

neexersată. Putea improviza la pian cu o măiestrie, rapiditate și forță uimitoare. Era un bun medium și telepat amator și acumulasese cunoștințe considerabile, la prima mână, despre lumea de dincolo. Putea să scrie versuri rimate cu o viteză extraordinară. Avea un stil aparte în a picta imagini simbolice, iar dacă desenelor lui le lipsea întru câțva vigoarea, culorile erau întotdeauna pirotehnice. Excela în domeniul teatrului de amatori și, atunci când i se ivea ocazia, știa să gătească cu talent. Semăna cu Shakespeare prin faptul că știa puțină latină și încă și mai puțină greacă. Pentru o minte ca a lui educația părea superfluă. Educația n-ar fi făcut decît să-i distrugă aptitudinile înnăscute.

— Haideți să ieșim în grădină, sugeră Ivor. E o noapte minunată.

— Mulțumim, spuse domnul Scogan, dar eu, unul, prefer aceste încă și mai minunate fotolii.

Pipa începuse să-i fumege ritmic de fiecare dată cînd trăgea din ea. Era întru totul fericit.

Henry Wimbush era și el fericit. Se uită o clipă pe deasupra *pince-nez*-ului în direcția lui Ivor și apoi, fără să spună nimic, se întoarse la micile și soioasele registre contabile din secolul al șaisprezecelea, care constituiau acum lectura lui preferată. Știa mai multe despre cheltuielile gospodăriei lui *sir* Ferdinando decît despre ale lui.

Grupul de afară, înrolat sub flamura lui Ivor, era format din Anne, Mary, Denis și, oarecum surprinzător, Jenny. Afară era cald și întuneric. Luna nu se vedea pe cer. Se plimbară în sus și-n jos pe terasă, iar Ivor cîntă un cîntec napolitan, „*Stretti, stretti*“ – aproape, aproape – și apoi ceva despre fetița spaniolă. Atmosfera începu să palpite. Ivor își trecu brațul în

jurul taliei lui Anne, își lăsă capul să i se odihnească pe umărul ei și își continuă plimbarea în acea poziție, cîntînd în timp ce mergea. Părea a fi lucrul cel mai ușor, cel mai firesc din lume. Denis se întrebă de ce el nu făcuse niciodată așa. Îl ura pe Ivor.

— Hai să coborîm pînă la piscină, spuse Ivor.

Se desprinse din îmbrățișare și se întoarse să-și conducă mica turmă. Își croiră drum pe lîngă casă pînă la intrarea pe aleea străjuită de arborii de tisă, care ducea la grădina de la nivelul inferior. Între peretele alb și abrupt al casei și arborii înalți de tisă, poteca era o prăpastie cufundată într-o beznă de nepătruns. Undeva se aflau niște trepte care coborau spre dreapta și o deschizătură în gardul viu de tisă. Denis, care conducea grupul, înainta pe bîjbîite, cu precauție: în acel întuneric simțea o teamă irațională de prăpăstii adînci, de obstacole oribile și spinoase. Deodată din spatele lui se auzi un țipăt neașteptat, „Auuu!“, și apoi o lovitură ascuțită, seacă, poate sunetul unei plesnituri de palmă. După asta se auzi vocea lui Jenny rostind „Eu mă întorc acasă“. Tonul ei era hotărît și, chiar în momentul cînd pronunța cuvintele, se și pierdu în întuneric. Incidentul, oricare va fi fost acesta, era încheiat. Denis își reluă drumul pe bîjbîite. De undeva din spate Ivor începu iarăși să cînte încetișor:

*Phillis plus avare que tendre,
Ne gagnant rien à refuser,
Un jour exigea à Silvanore
Trente moutons pour un baiser.*¹

Melodia cobora și apoi urca iarăși, cu un fel de langoare molatică. Întunericul cald părea să pulseze în jurul lor precum sîngele.

*Le lendemain, nouvelle affaire;
Pour le berger, le troc fut bon...*²

— Uitați treptele! strigă Denis.

Își conduse însoțitorii în afara pericolului și într-o clipă simțiră sub tălpi gazonul aleii mărginite de tisă. Aici era ceva mai multă lumină sau cel puțin părea că ar fi mai puțin întuneric, pentru că aleea cu tisă era mai largă decît poteca ce-i dusesese pe sub pajiștea de lîngă casă. Cînd priveau în sus, puteau distinge prin gardurile vii, înalte și negre, o fîșie de cer și cîteva stele.

— *Car il obtient de la bergère...*³, continuă Ivor și apoi se opri și strigă: Am să alerg pînă jos!

O porni la vale, în plină viteză, pe panta invizibilă, cîntînd aritmic pe măsură ce cobora:

— *Trente baisers pour un mouton.*⁴

Ceilalți îl urmară. Denis venea și el, tîrșîindu-și picioarele în urma lor și îndemnîndu-i în van pe fiecare să fie atenți: panta era abruptă, ar fi putut să-și rupă gîtul. Ce-i apucase pe oamenii ăștia? se întrebă el. Se transformaseră cu toții în niște pisoiași ce tocmai mîncaseră iarba-mîței. El însuși simțea o anume pisiceală născîndu-se înăuntrul lui, dar ea era, ca aproape toate emoțiile sale, mai degrabă un sentiment teoretic, nu încerca în mod imperios să se manifeste în vreo demonstrație practică de pisiceală.

— Aveți grijă! mai strigă el o dată și de-abia ce rosti aceste cuvinte, că, bufl!, în fața lui se și auzi zgomotul unei căzături zdravene, urmat de un „F-f-f-f“ prelung al unei răsuflări întretăiate de durere și apoi de un „Uf-fff!“ foarte sincer.

Denis era aproape încântat: îi tot avertizase, idioții, și ei nu-l ascultaseră. Păși repede în jos pe pantă, luînd-o către suferindul nevăzut.

Mary coborî dealul ca o locomotivă cu aburi în derivă. Toată această goană nebună prin întuneric era teribil de palpitantă: simțea că nu o să se mai oprească niciodată. Dar pămîntul se netezi sub picioarele ei, viteza i se micșoră simțitor și fu prinsă dintr-odată de un braț întins, care o opri brusc.

— Ei bine, spuse Ivor în timp ce o cuprindea într-o îmbrățișare, acum te-am prins, Anne.

Ea făcu un efort să se elibereze.

— Nu sînt Anne. Sînt Mary.

Ivor izbucni într-un hohot de rîs amuzat.

— Așa e! exclamă el. Se pare că în seara asta fac numai gafe. Am făcut deja una cu Jenny.

Rîse din nou și în rîsul lui era ceva atît de vesel, că Mary nu se putu abține să rîdă și ea. El nu-și retrase brațul cu care o îmbrățișa și totul era, într-un fel, atît de amuzant și de natural, încît Mary nu mai făcu nici o încercare de a se elibera. Merseră împreună, îmbrățișați, pe marginea piscinei. Mary era prea scundă pentru ca el să-și poată apleca și sprijini capul confortabil pe umărul ei. Își frecă obrazul, mîngîiat și mîngîind, de coama deasă și mătăsoasă a părului ei. Peste puțin timp începu iar să cînte. Noaptea fremăta drăgăstos la sunetul vocii lui. Cînd termină, o sărută. Pe Anne sau pe Mary

– Mary sau Anne. Nu părea să aibă prea mare importanță cine era. Existau, bineînțeles, diferențe de detaliu, dar efectul de ansamblu era același și, la urma urmei, efectul de ansamblu era important.

Denis își urmă drumul, coborînd dealul.

— Te-ai rănit? strigă el.

— Tu ești, Denis? M-am lovit la gleznă... și la genunchi, și la mînă. Sînt zob.

— Sărmana Anne, spuse el.

Însă nu se abținu să adauge:

— A fost o prostie să te-apuci să cobori dealul în fugă.

— Drace! răspunse ea plîngăreț, pe un ton iritat. Bineînțeles că a fost.

Se așeză alături de ea pe iarbă și se trezi inspirîndu-i parfumul ușor și delicat pe care-l emana întotdeauna Anne.

— Aprinde un chibrit, îi porunci ea. Vreau să-mi văd rănilile.

Denis se căută prin buzunare după o cutie de chibrituri. Lumina pîlpîi și apoi se însufleți. În chip magic, se creă un mic univers, o lume a culorilor și formelor – chipul Annei, portocaliul scînteietor al rochiei, brațele ei albe, goale, un petic de gazon verde –, iar de jur împrejur, un întuneric care devenise solid și întru totul orb. Anne întinse brațele: amîndouă îi erau verzi și pline de pămînt din cauza căzăturii, iar cel stîng etala două sau trei zgîrieturi.

— Nu-i chiar atît de rău, spuse ea.

Dar Denis era foarte posomorît, iar emoția lui se intensifică atunci cînd, privindu-i chipul, văzu urmele lacrimilor, ale lacrimilor involuntare de durere, încă vizibile pe gene. Își scoase batista și începu să-i șteargă țărîna de pe mîna rănită.

Chibritul se stinse. Nu mai avea rost să aprindă altul. Anne se lăsa îngrijită, supusă și recunoscătoare.

— Mulțumesc, spuse ea după ce el îi termină de curățat și bandajat mîna, iar în vocea ei răsună ceva care-l făcu să simtă că își pierduse ascendentul asupra lui, că era mai tînără decît el, că devenise dintr-odată aproape un copil.

Se simți nemaipomenit de puternic și protector. Sentimentul era atît de acut, încît își trecu instinctiv un braț în jurul ei. Anne se apropie, se sprijini de el și rămaseră așa, tăcuți. Apoi de undeva de jos auziră cîntecul lui Ivor, molatic, dar încîntător de clar în întunericul încremenit. Acesta își continua melodia pe jumătate terminată:

*Le lendemain Phillis plus tender,
Ne voulant déplaire au berger,
Fut trop heureuse de lui rendre
Trente moutons pour un baiser.*⁵

Urmă o pauză destul de lungă. Era ca și cînd măcar cîteva din acele treizeci de sărutări și-ar fi găsit răgaz să fie date și primite. Apoi vocea se auzi cîntînd mai departe:

*Le lendemain Phillis peu sage
Aurait donné moutons et chien
Pour un baiser que le volage
A Lisette donnait pour rien.*⁶

Ultima notă se stinse într-o tăcere prelungă.

— Te simți mai bine? șopti Denis. Stai bine așa?
Ea dădu din cap că da la amîndouă întrebările.

„Treizeci de oi pe un sărut cu foc.“ Oile, mioarele mițoase... bee, bee, bee...? Sau ciobănelul? Da, hotărât lucru, acum simțea că el era ciobănelul. El era stăpînul, protectorul. Un val de curaj se ridică înăuntrul lui, cald ca vinul. Întoarse capul și începu să o sărute pe față, la început cam la întîmplare, apoi, cu mai multă precizie, pe gură.

Anne își feri capul. El îi sărută urechea și ceafa catifelată, pe care această mișcare a ei i-o oferise.

— Nu, protestă ea. Nu, Denis.

— De ce nu?

— Ne strică prietenia și era ceva atît de drăguț.

— Aiurea! spuse Denis.

Ea încercă să-i explice.

— Nu înțelegi, spuse ea. Nu e... nu e deloc momentul nostru.

Era adevărat. De fapt Anne nu se gîndise niciodată la Denis ca la un bărbat cu care ar putea să se iubească. Nici măcar nu-i trecuse vreodată prin minte posibilitatea unei relații amoroase cu el. Era atît de absurd de tînăr, atît de... de... nu găsea adjectivul potrivit, dar știa ce voia să spună.

— De ce nu-i momentul nostru? întrebă Denis. Și, apropo, e o expresie oribilă și nepotrivită.

— Pentru că nu e.

— Și dacă eu zic că e?

— N-are nici o importanță. Eu spun că nu e.

— O să te fac să spui că e.

— Bine, Denis. Dar va trebui s-o faci altă dată. Trebuie să mă întorc și să-mi bag glezna în apă fierbinte. Începe să mi se umfle.

Problemele de sănătate nu puteau fi ignorate. Denis se ridică, împotriva voinței lui, și își ajută tovarășa să se ridice în picioare. Ea făcu un pas precaut.

— Ufff!

Se opri și se sprijini greoi de brațul lui.

— O să te duc în brațe, se offeri Denis.

Nu încercase niciodată să ducă în brațe o femeie, dar la cinema așa ceva părea întotdeauna o mostră simplă de eroism.

— N-ai să poți, spuse Anne.

— Bineînțele că pot.

Se simțea mai puternic și mai protector ca niciodată.

— Ia-mă de gît, îi porunci el.

Ea făcu întocmai, iar el, aplecîndu-se, o luă de sub genunchi și o ridică de la pămînt. Doamne Dumnezeule, ce greutate! Făcu cinci pași șovăitori pe pantă, apoi aproape că-și pierdu echilibrul și trebui să-și lase povara jos deodată, cu un soi de bufnitură.

Anne se scutura de rîs.

— Ți-am zis că n-o să poți, bietul meu Denis.

— Pot, spuse cu convingere Denis. Mai încerc o dată.

— E foarte drăguț din partea ta că te offeri să faci asta, dar prefer să merg pe jos, mulțumesc.

Anne puse mîna pe umărul lui și, sprijinită astfel, începu să urce dealul șchiopătînd încet.

— Bietul meu Denis! repetă ea și rîse iar.

El tăcea umilit. Părea incredibil că abia cu doar două minute mai devreme o ținuse în brațe și o sărutase. Incredibil. Atunci fusese neajutorată ca un copil. Acum își recîștigase tot ascendentul asupra lui: era iarăși ființa distantă, dorită și de

neatins. De ce fusese atît de prost și sugerase povestea cu dusul în brațe? Ajunse la conac într-o stare de deprimare cruntă.

O ajută pe Anne să urce scările, o lăsă pe mîinile slujnicei și coborî din nou în salon. Fu surprins să-i găsească pe toți ceilalți așezați acolo unde-i lăsase. Se așteptase ca, într-un fel anume, totul să fie foarte diferit – părea să fi trecut enorm de mult timp de cînd ieșise. Tăcuți cu toții și afurisiți cu toții, se gîndi el în timp ce-i privea. Pipa domnului Scogan încă mai pufăia: era singurul sunet care se auzea. Henry Wimbush încă mai era cufundat în registrele sale: tocmai descoperise că *sir* Ferdinando avea obiceiul să mănînce stridii toată vara, fără să-i pese de absența celui „r” justificativ⁷. Gombauld, avînd pe nas ochelarii lui cu rame de os, citea ceva. Jenny mîzgălea misterios ceva în caietul ei roșu. Priscilla, așezată în fotoliul ei preferat din colțul șemineului, răsfoia un teanc de desene. Le ridica unul cîte unul, ținîndu-le la o lungime de braț, își lăsa pe spate capul încununat de muntele de coafură portocalie și le privea lung și atent printre pleoapele întredeschise. Purta o rochie de un verde marin pal, iar pe panta decolteului pudrat cu mov scînteiau niște diamante. Un imens portțigaret îi ieșea pieziș din gură. Avea diamante prinse în coafura ei înaltă, iar ele sclipeau de fiecare dată cînd se mișca. Ținea în mînă un teanc de desene de-ale lui Ivor – schițe ale Spiritului Vieții, făcute în cursul unor tururi în transă prin lumea de dincolo. Pe spatele fiecărei coli era scris cîte un titlu descriptiv: „Portret de înger, 15 martie '20“, „Ființe astrale la joacă, 3 decembrie '19“, „Un grup de suflete în drum spre sfera superioară, 21 mai '21“. Înainte de a examina desenul de pe fiecare coală, Priscilla îl întorcea pe dos ca să-i citească titlul.

Oricît de mult se străduia – și chiar se străduia din greu –, ea nu avusese niciodată vreo viziune și nici nu reușise să stabilească vreo cale de comunicare cu lumea spiritelor. Trebuia să se mulțumească cu poveștile despre experiențele altora.

— Ce ai făcut cu restul grupului? întrebă ea, ridicînd privirea, cînd Denis intră în încăpere.

El îi explică. Anne se dusesse la culcare. Ivor și Mary erau încă în grădină. Denis alege o carte și un scaun confortabil și încercă, pe cît i-o permitea starea de tulburare în care se afla mintea lui, să-și vină în fire cît pentru o lectură de seară. Lumina lămpii era foarte relaxantă. Nu se simțea nici o mișcare în afară de foșnetul Priscillei printre hîrtii. Tăcuți cu toții și afurisiți cu toții, repetă Denis în sinea lui, tăcuți cu toții și afurisiți cu toții...

După aproape o oră își făcură apariția și Ivor cu Mary.

— Am așteptat să vedem răsăritul lunii, spuse Ivor.

— Știți, a fost în primul pătrar, explică Mary foarte concret și științific.

— A fost atît de frumos în grădină! Copacii, parfumul florilor, stelele...

Ivor flutură din brațe.

— Și cînd s-a ridicat luna, a fost chiar prea mult. M-a făcut să izbucnesc în lacrimi.

Se așeză la pian și îi înălță capacul.

— Au fost foarte mulți meteoriți, povesti Mary oricui voia s-o asculte. Probabil că pămîntul a ajuns în mijlocul ploii de vară a meteoriților. În iulie și august...

Dar Ivor începuse deja să atingă clapele. Cînta despre grădină, stele, parfumul florilor și luna care răsărea.

Introduse pînă și o privighetoare care inițial nu fusese acolo. Mary privea și asculta cu buzele întredeschise. Ceilalți își vedeau de treburile lor, fără să pară prea deranjați. Exact în această zi de iulie, acum exact trei sute cincizeci de ani, *sir* Ferdinando mîncase șapte duzini de stridii. Descoperirea acestui lucru îi făcu o deosebită plăcere lui Henry Wimbush. Avea o pietate naturală, care-l făcea să se bucure de sărbătorirea ospetelor memoriale. Cea de-a trei sute cincizecea aniversare a celor șapte duzini de stridii... I-ar fi plăcut să fi știut asta înainte de cină. Ar fi poruncit să se servească șampanie.

În drum spre dormitorul ei, Mary făcu o vizită. În camera Annei lumina era stinsă, dar aceasta nu dormea încă.

— De ce nu ai coborît în grădină cu noi? întrebă Mary.

— Am căzut și mi-am scrîntit glezna. Denis m-a ajutat să mă întorc acasă.

Mary se arătă plină de compasiune. În sinea ei era ușurată să afle că absența lui Anne era motivată atît de simplu. Fusese vag bănuitoare acolo jos, în grădină – deși nu-și prea dădea seama ce anume bănuia. Păruse să fie ceva puțin *louche*⁸ în felul în care se trezise dintr-odată singură cu Ivor. Nu c-ar fi deranjat-o, bineînțeles: departe de ea gîndul acesta. Dar nu-i plăcea ideea că s-ar putea să fi fost victima unei farse.

— Sper să te faci bine pînă mîine, spuse ea și îi împărtăși lui Anne toate lucrurile pe care aceasta le ratase – grădina, stelele, parfumul florilor, meteoriții prin a căror ploaie de vară pămîntul trecea acum, luna nouă și convexitatea ei.

Iar apoi ei avuseseră o discuție extrem de interesantă. Despre ce? Cam despre orice. Natură, artă, știință, poezie,

stele, spiritism, relațiile dintre sexe, muzică, religie. Era de părere că Ivor avea o minte interesantă.

Cele două tinere se despărțiră cordial.

1. Phillis, mai mult zgîrcită decît drăgăstoasă,
Fără să-i pese de-un refuz prea tare,
Într-o zi păstorului Silvandre îi ceru mieroasă
Treizeci de oi cornute pe-o dulce sărutare (fr.).
2. A doua zi, o nouă învoială socoti;
Pentru păstor trocul fu bun, a cîta oară... (fr.)
3. Căci de la frumoasa ciobăniță dobîndi (fr.).
4. Treizeci de sărutări pe o mioară (fr.).
5. A doua zi, Phillis, în toane drăgăstoase,
Nevrînd pe ciobănel să-l supere deloc,
Nespus de fericită îi întoarse
Treizeci de oi pe un sărut cu foc (fr.).
6. A doua zi Phillis, cu tot dragul,
Ar fi dat și oi, și cîine-așișderea,
Pentru un sărut pe care el, ștregarul,
Lisettei pe nimic i-l oferea (fr.).
7. Trimitere la o pămîntie care spune că nu e bine să mănînci
stridii în lunile fără „r“, deci în nici una din lunile de vară
(n.r.).
8. Suspect (fr.).

Capitolul XVIII

Cea mai apropiată biserică catolică se afla la o distanță de treizeci de kilometri. Ivor, care era foarte scrupulos în privința îndatoririlor religioase, coborî devreme la micul dejun și ceru să i se aducă mașina la scară, ca să fie gata s-o ia din loc la zece fără un sfert. Era o mașină elegantă și scumpă, vopsită într-un galben-lămîie emailat și cu o tapiserie din piele verde-smarald. Avea două locuri – trei dacă te înghesuiai îndeajuns –, iar ocupanții acestora erau feriți de vînt, praf și intemperii printr-un geam cenușiu care se ridica, ca o copertină elegantă din secolul al optsprezecelea, din mijlocul caroseriei mașinii.

Mary nu fusese niciodată la o slujbă romano-catolică și se gîndi că ar fi fost o experiență interesantă, așa că, atunci cînd mașina se puse în mișcare și trecu de porțile mari ale curții, ea ocupa locul liber din decapotabilă. Claxonul cu glas de morsă se auzi tot mai stins, tot mai stins, pînă ce mașina dispăru din vedere.

În biserica parohială din Crome domnul Bodiam predica pe marginea versetului 6,18 din Cartea a Treia a Regilor: „Și lemnul de cedru dinăuntru era cioplit cu înflorituri“ – o predică de interes local imediat. În ultimii doi ani problema unui Memorial al Războiului pusese la treabă mințile tuturor

celor din Crome care aveau îndeajuns de multă tihnă, energie mentală sau spirit de echipă ca să cugete la astfel de lucruri. Henry Wimbush era într-un tot în favoarea ideii unei biblioteci – o bibliotecă de literatură locală, plină de istorii ale ținutului, hărți vechi ale districtului, monografii ale rămășițelor arheologice locale, dicționare dialectale, culegeri de geologie și istorie naturală locală. Îi plăcea să își imagineze cum sătenii, inspirați de astfel de lecturi, ar forma duminică după-amiază grupuri care ar pleca în căutare de fosile și vîrfuri de săgeți din cremene. Sătenii, pe de altă parte, erau atrași de ideea unui rezervor memorial și a unui turn de apă. Dar grupul cel mai activ și mai coerent îl urma pe domnul Bodiam, care cerea ceva cu caracter religios – de pildă, o a doua poartă de cimitir, o fereastră cu vitralii, un monument din marmură sau, dacă era posibil, toate trei la un loc. Totuși pînă în acel moment nu se făcuse nimic, în parte deoarece comitetul pentru înființarea memorialului nu reușise niciodată să se pună de acord, în parte din motivul și mai întemeiat că se alocaseră prea puțini bani pentru punerea în practică a oricăreia dintre respectivele idei. La fiecare trei sau patru luni domnul Bodiam rostea o predică pe acest subiect. Ultima o ținuse în martie. Era momentul ca enoriașilor să li se înprospăteze memoria.

„Și lemnul de cedru dinăuntru era cioplit cu înflorituri.“

Domnul Bodiam atinse subtil tema templului lui Solomon. De acolo trecu la temple și biserici în general. Care erau caracteristicile acestor clădiri dedicate lui Dumnezeu? Evident, dintr-un punct de vedere uman, erau de o inutilitate absolută. Erau clădiri „cioplite cu înflorituri“, prea puțin practice. Solomon ar fi putut construi o bibliotecă – chiar așa,

ce putea fi mai potrivit cu gustul omului celui mai înțelept din lume? Ar fi putut săpa un rezervor – ce putea fi mai folositor într-un oraș arid ca Ierusalimul? N-a făcut nici una, nici alta: a făcut o casă „cioplită cu înflorituri“, nefolositoare și nepractică. De ce? Pentru că îi dedica lucrarea sa lui Dumnezeu. Se vorbise mult în Crome despre proiectul acestui Memorial al Războiului. Un Memorial al Războiului era, prin însăși natura sa, o lucrare dedicată lui Dumnezeu. Era un semn de mulțumire că prima fază a războiului mondial ajuns la apogeu fusese încununată de victoria celor drepti. Era în același timp o rugă materializată vizibil, pentru ca Domnul să nu-și mai întârzie mult Venirea, care, ea singură, ar putea aduce pacea de pe urmă. O bibliotecă, un rezervor? Domnul Bodiam condamna ideea cu dispreț și indignare. Acestea erau lucrări dedicate omului, nu lui Dumnezeu. Erau complet nepotrivite pentru un Memorial al Războiului. Fusese sugerată o poartă pentru cimitir. Acesta era un obiect care răspundea perfect definiției unui Memorial al Războiului: o lucrare inutilă, dedicată lui Dumnezeu și cioplită cu înflorituri. O poartă de cimitir, ce-i drept, exista deja. Dar nimic nu era mai ușor decât să facă o a doua intrare în curtea bisericii, iar acea a doua intrare avea nevoie de o a doua poartă. Se mai făcuseră și alte sugestii. Ferestre cu vitralii, un monument din marmură. Ambele erau admirabile, mai ales ultima. Era timpul să înceapă ridicarea acestui Memorial al Războiului. În curînd ar putea fi prea târziu. Dumnezeu ar putea veni în orice moment, ca un hoț în plină noapte. Între timp apăruse și un obstacol. Fondurile erau inadecvate. Toți ar fi trebuit să contribuie după venituri. De la cei care pierduseră rude în război erau rezonabil să te aștepți să oferi o sumă

egală cu cea pe care ar fi plătit-o pentru funeralii dacă ruda lor ar fi murit acasă. O nouă amîinare devenea dezastruoasă. Memorialul Războiului trebuia construit imediat. Preotul apelă la patriotismul și sentimentele creștinești ale tuturor ascultătorilor.

Henry Wimbush merse spre casă gîndindu-se la cărțile pe care avea să le ofere bibliotecii Memorialului Războiului dacă aceasta avea să existe vreodată. O apucă pe poteca dintre cîmpuri: era mai plăcut decît pe drum. La primul pîrleaz erau adunați cîțiva băieți din sat, niște tineri neciopliți, toți îmbrăcați în straie negre, hidos de prost croite, care transforma într-o înmormîntare fiecare duminică și fiecare sărbătoare englezească, și hohoteau a plictiseală în timp ce-și fumau țigările. Își croiră drum pînă la Henry Wimbush, atingîndu-și șepcile atunci cînd treceau pe lîngă el. Le răspunse la salut. Melonul și fața lui erau identice în gravitatea lor imperturbabilă.

Pe vremea lui *sir* Ferdinando, se gîndi el, sau pe vremea fiului său, *sir* Julius, acești tineri ar fi avut parte de distracții duminicale chiar și la Crome, în îndepărtatul și rusticul Crome. S-ar fi organizat concursuri de tir cu arcul, de popice, de dans – distracții publice la care ei ar fi luat parte, ca membri ai unei comunități vii și active. Acum nu mai aveau nimic, în afară de clubul acela respingător pentru băieți al domnului Bodiam și rarele baluri și concerte organizate de el însuși. Plictiseala sau plăcerile urbane ale metropolei locale, iată alternativele care li se ofereau acestor tineri sărmani. Plăcerile cîmpenești nu mai existau. Fuseseră nimicite de puritani.

Își aminti că în jurnalul lui Manningham de la 1600 exista un pasaj ciudat, chiar foarte ciudat. Anumiți magistrați din Berkshire, magistrați puritani, prinseseră de veste despre un scandal. Într-o noapte cu lună ieșiseră din oraș călare, împreună cu suita lor, și acolo, printre dealuri, dăduseră peste un grup de bărbați și femei care dansau goi pușcă pe pășuni. Magistrații și oamenii lor intraseră cu caii în mulțime. Cît de rușinați, cît de neajutorați trebuie să se fi simțit dintr-odată bieții oameni, așa, fără haine, în fața unor călăreți înarmați și încălțați! Dansatorii au fost arestați, biciuiți, trimiși în temniță, puși în butuci. Dansul sub lumina lunii nu se mai dansează nicidecum. Ce rit străvechi al pămîntului, al Panicii, a luat oare sfîrșit aici? se întrebă el. Cine știe? Poate că strămoșii lor dansaseră așa în lumina lunii cu mult înainte ca oamenii să înceapă măcar să se gîndească la Adam și Eva. Așa îi plăcea lui să creadă. Iar acum obiceiul nu mai exista. Dacă voiau să danseze, acești tineri obosiți trebuiau să meargă cu bicicleta zece kilometri pînă în oraș. Ținutul era dezolant, fără o viață a lui, fără distracții locale. Magistrații cei pioși stinseseră pentru totdeauna o mică flacără fericită care ardea de la începutul vremurilor.

„Iar pe-al Tulliei mormînt ardea o torță-aprinsă,
De o mie cinci sute de ani ea ardea nestinsă.“¹

Repetă versurile în sinea lui și îl cuprinse disperarea la gîndul trecutului ucis.

¹. Fragment din poemul „*Eclogue: at the Marriage of the Earl of Somerset*“ al poetului metafizic englez John Donne (1573-

1631).

Capitolul XIX

Trabucul cel lung al lui Henry Wimbush ardea aromat. *Istoria Crome-ului* îi zăcea pe genunchi. Întorcea paginile încet.

— Nu mă pot hotărî ce episod să vă citesc în seara asta, spuse el gînditor. Călătoriile lui *sir* Ferdinando nu sînt lipsite de interes. Apoi, bineînțeles, mai este și fiul lui, *sir* Julius. El a fost cel care a trăit cu iluzia că transpirația lui producea muște. Într-un final asta l-a împins la sinucidere. Sau *sir* Ciprian.

Întorcea paginile tot mai repede.

— Sau *sir* Henry. Sau *sir* George... Nu, sînt tentat să nu citesc nimic din toate astea.

— Dar trebuie să citești ceva, insistă domnul Scogan, scoțîndu-și pipa din gură.

— Cred că voi citi despre bunicul meu, spuse Henry Wimbush. Și despre evenimentele care au dus la căsătoria sa cu fiica cea mare a ultimului *sir* Ferdinando.

— Bine, rosti domnul Scogan. Ascultăm.

— Înainte de a începe să citesc, spuse Henry Wimbush, ridicînd privirea din carte și scoțîndu-și *pince-nez*-ul, pe care tocmai și-l potrivise pe nas, înainte de a începe, trebuie să

spun cîteva cuvinte introductive despre *sir* Ferdinando, ultimul bărbat din neamul Lapith. La moartea bunului și nefericitului *sir* Hercules, Ferdinando s-a trezit în posesia averii familiei, sporită considerabil de cumpătarea și chibzuința tatălui său. Prin urmare, și-a asumat sarcina de a o risipi și a făcut-o într-o manieră generoasă și jovială. Pînă să împlinească patruzeci de ani, mîncase și, mai presus de orice, băuse și iubise pînă ce risipise aproape jumătate din capital și s-ar fi descotorosit, cu siguranță, urgent și de restul în același fel dacă nu ar fi avut norocul să se îndrăgostească într-atît de nebunește de fiica parohului, încît a cerut-o de soție. Tînăra l-a acceptat și, în mai puțin de un an, ajunsese stăpîna absolută a Crome-ului și a soțului ei. O schimbare extraordinară s-a făcut simțită în firea lui *sir* Ferdinando. A început să fie rațional și calculat, ba chiar a devenit cumpătat, bînd arareori mai mult de o sticlă și jumătate de vin o dată. Averea tot mai subțire a familiei Lapith a început iarăși să sporească, asta în ciuda vremurilor grele (pentru că *sir* Ferdinando s-a căsătorit în 1809, în vremurile aprige ale războaielor napoleoniene). O bătrînețe prosperă și demnă, înveselită de spectacolul oferit de creșterea și fericirea copiilor lui – pentru că *lady* Lapith îi născuse deja trei fice și nu părea să existe nici un motiv întemeiat care s-o împiedice să nască și alți copii, poate chiar băieți –, și un deces patriarhal, urmat de odihna în capela familiei, acesta părea să fie de-acum destinul demn de invidiat al lui *sir* Ferdinando. Dar Providența a vrut altceva. Lui Napoleon, deja pricină a unor răutăți infinite, i s-a datorat, deși poate în mod indirect, moartea prematură și violentă care a pus capăt acestei existențe schimbate în bine.

Sir Ferdinando, care, înainte de orice, era un patriot, adoptase încă din primele zile ale conflictului cu francezii propria-i metodă aparte de a sărbători victoriile. Când veștile îmbucurătoare ajungeau la Londra, obișnuia să cumpere imediat o cantitate zdravănă de alcool și, ocupînd un loc în prima din trăsurile care circulau în afara orașului și peste care nimerea atunci, o pornea prin țară, ca să anunțe veștile bune celor pe care-i întâlnea pe drum și să le împărtășească la fiecare popas, odată cu băutura, tuturor celor care se sinchiseau să le asculte și să bea. Astfel, după victoria de pe Nil, a mers tocmai pînă la Edinburgh, iar mai tîrziu, cînd trăsurile, împodobite cu ghirlande de laur în semn de triumf și cu unele de chiparos în semn de doliu, au pornit să ducă vestea victoriei și morții lui Nelson, a rămas într-o noapte răcoroasă de octombrie în cupeul Meteor ce ducea la Norwich, cu un butoiăș marinăresc de rom pe genunchi și două lădițe de coniac vechi sub scaun. Acest obicei simpatic era una din multele apucături de care se debarasase după căsătorie. Victoriile din peninsulă, retragerea de la Moscova, Leipzigul și abdicarea tiranului au rămas nesărbătorite. S-a întîmplat totuși ca în vara anului 1815 *sir* Ferdinando să rămînă cîteva săptămîni în capitală. Trecuseră mai multe zile neliniștitoare, pline de incertitudini. Apoi au venit veștile glorioase despre Waterloo. Pentru *sir* Ferdinando a fost prea mult: tinerețea sa veselă s-a trezit iarăși la viață înăuntrul lui. S-a grăbit să ajungă la negustorul lui de vinuri și a cumpărat o duzină de sticle de coniac din recolta anului 1760. Trăsura pentru Bath era pe punctul de a pleca. Și-a asigurat prin mită un loc în ea și, așezat glorios alături de birjar, a tot perorat despre căderea banditului corsican și le-a oferit neconținut celor din jur

licoarea caldă a bucuriei. Au trecut la trap prin Uxbridge, Slough, Maidenhead. Cei care adormiseră cu cartea în mână au fost treziți de veștile minunate. La Didcot unul dintre grăjdari a fost atît de copleșit de emoții patriotice și de coniacul din 1760, încît i-a fost imposibil să mai lege hamurile. Noaptea începea să devină tot mai răcoroasă, iar *sir* Ferdinando a descoperit că nu era de ajuns să tragă cîte o înghițitură la fiecare popas: ca să-și mențină căldura vitală, era nevoit să bea și între opriri. Se apropiau de Swindon. Trăsura mergea cu o viteză amețitoare – zece kilometri în ultima jumătate de oră –, cînd, fără să fi dat nici cel mai mic semn prevestitor de amețală, *sir* Ferdinando s-a prăvălit brusc într-o parte de pe locul lui și a căzut în cap pe caldarîm. O smucitură neplăcută i-a trezit pe călătorii somnoroși. Trăsura a fost oprită. Însoțitorul a dat fuga cu o lanternă în spatele ei. L-a găsit pe *sir* Ferdinando încă viu, dar inconștient. Îi curgea sînge din gură. Roțile din spate trecuseră peste trupul lui, rupîndu-i majoritatea coastelor și ambele brațe. Craniul îi era fracturat în două locuri. L-au luat de acolo, dar a murit pînă să ajungă la următorul popas. Astfel a pierit *sir* Ferdinando, răpus de propriul patriotism. *Lady* Lapith nu s-a mai recăsătorit și s-a hotărît să-și dedice restul zilelor fericirii celor trei copii: Georgiana, ajunsă la vîrsta de cinci ani, și gemenele de doi ani, Emmeline și Caroline.

Henry Wimbush se opri și își puse iar *pince-nez*-ul.

— Cam atît ca introducere, spuse el. Acum pot începe să vă citesc despre bunicul meu.

— O clipă, spuse domnul Scogan. Stai să-mi umplu pipa.

Domnul Wimbush așteptă. Așezat ceva mai departe, într-un colț al încăperii, Ivor îi arăta lui Mary schițele sale

reprezentînd Spiritul Vieții. Vorbeau amîndoi în șoaptă.

Domnul Scogan își aprinse iarăși pipa.

— Dă-i drumul, spuse el.

Henry Wimbush îi dădu drumul.

— În primăvara anului 1833 bunicul meu, George Wimbush, le-a cunoscut pe „cele trei drăgălașe Lapith“, cum erau ele cunoscute. Pe atunci era un tînar de douăzeci și doi de ani, cu păr blond, ondulat, și o față fină, trandafirie, care era oglinda minții sale tinere și candidă. Fusesse educat la Harrow și Christ Church, îi plăceau vînătoarea și toate celelalte sporturi în aer liber și, deși starea lui materială era bună, chiar îndestulătoare, plăcerile îi erau cumpătate și nevinovate. Tatăl lui, un negustor din Compania Indiilor Orientale, îl destinase unei cariere politice și cheltuisse destul de mult ca să achiziționeze o circumscripție electorală mică și încîntătoare în Cornwall, pentru a o face cadou fiului lui la a douăzeci și una aniversare. A fost indignat – și pe bună dreptate – cînd, chiar în ajunul majoratului lui George, reforma electorală din 1832 a șters circumscripția din actele oficiale. Inaugurarea carierei politice a lui George a trebuit amînată. În momentul cînd a ajuns să le cunoască pe drăgălașele Lapith, acesta era în așteptare – și nu era cîtusi de puțin nerăbdător.

Drăgălașele Lapith au reușit să-l impresioneze. Georgiana, fiica cea mare, cu buclele ei negre, cu ochi scînteietori, un profil acvilin, nobil, un gît ca de lebădă și umerii ușor căzuți, era amețitoare într-o manieră orientală, iar gemenele, cu nasurile lor delicate, ușor în vînt, cu ochii albaștri și părul castaniu, erau o pereche de englezoaice identice și tulburător de fermecătoare.

Totuși la această primă întâlnire discuția cu ele s-a dovedit atât de neplăcută, încât dacă nu ar fi fost atracția infailibilă exercitată de frumusețea lor, George n-ar mai fi avut niciodată curajul să le cunoască îndeaproape. Gemenele l-au privit de sus, cu nasurile în vînt și cu un aer de superioritate apatică, și l-au întrebat ce părere are despre ultimele producții poetice franțuzești și dacă îi place *Indiana* de George Sand. Dar parcă și mai prost a sunat întrebarea cu care Georgiana a deschis discuția cu el. „În muzică“, a întrebat ea, aplecîndu-se spre el și fixîndu-l cu ochii ei mari și întunecați, „ești clasic sau transcendentalist?“. George nu și-a pierdut prezența de spirit. Aprecia muzica îndeajuns de mult încît să știe că ura tot ce era clasic, așa că a răspuns, cu o promptitudine care-i făcea cinste: „Sînt transcendentalist“. Georgiana a zîmbit amețitor. „Mă bucur“, a spus ea. „La fel și eu. Ai fost, desigur, să asculți Paganini săptămîna trecută. Ah, *Rugăciunea lui Moise!*“. Tînăra a închis ochii. „Știi ceva mai transcendental de atît?“ „Nu“, a spus George, „nu știu“. A ezitat. Tocmai se pregătea să mai spună ceva, dar apoi a decis că, în definitiv, ar fi mai bine să nu spună ceea ce era de fapt adevărat – că de la Paganini îi plăcuseră cel mai mult „Imitațiile de la fermă“. Omul își făcuse vioara să ragă precum un măgar, să cloncăne ca o găină, să grohăie, să latre, să necheze, să măcăne, să mugească și să mîrîie. După părerea lui George, ultima imitație aproape compensase plictiseala din restul concertului. A zîmbit cu plăcere amintindu-și. Da, în mod hotărît, în muzică nu era un clasic: era un transcendentalist convins.

După această primă întrevvedere George a mers mai departe și le-a făcut o vizită tinerelor doamne și mamei lor, care ocupau în timpul sezonului monden o casă mică, dar

elegantă, în apropiere de Berkeley Square. *Lady* Lapith a făcut o serie de investigații discrete și, după ce a aflat că situația financiară a lui George, temperamentul și familia sa erau acceptabile, l-a invitat la cină. Spera și se aștepta ca fiicele ei să se mărite cu cineva de rangul lor, dar, fiind o femeie prudentă, știa că era recomandabil să fie pregătită pentru toate variantele. Iar George Wimbush, se gândea ea, ar fi o variantă de rezervă excelentă pentru una dintre gemene.

La acea primă cină partenera lui George a fost Emmeline. Au vorbit despre natură. Emmeline a susținut cu tărie că pe ea munții înalți o însuflețeau, iar zumzetul orașelor o tortura. George a fost de acord că viața la țară era foarte plăcută, dar a susținut că în timpul sezonului monden Londra avea și ea farmecul ei. A observat cu surprindere și cu o oarecare mîhnire plină de curtoazie că pofta de mîncare a domnișoarei Emmeline era foarte redusă, că de fapt nici nu exista. Două linguri de supă, o bucată de pește, nici un pic de carne de pasăre sau orice altă carne și trei boabe de struguri – asta a fost toată masa ei de seară. Le privea din cînd în cînd pe cele două surori ale ei: Georgiana și Caroline păreau aproape la fel de cumpătate. Fluturau mîinile și respingeau orice li se aducea cu o expresie de dezgust delicat, închizînd ochii și întorcîndu-și fața dinspre felul de mîncare oferit, ca și cînd limba-de-mare, rața, măruntaiele de vită ori parfeul ar fi fost niște lucruri respingătoare pentru vîz și miros. George, care considera că masa de seară e una esențială, a îndrăznit să facă un comentariu despre lipsa poftei de mîncare a surorilor.

— Te rog, nu-mi vorbi despre mîncare, a spus Emmeline, ofilindu-se ca o plantă sensibilă. Eu și surorile mele o

considerăm ceva atît de grosolan, atît de lipsit de spiritualitate! Nu te poți gîndi la suflet atunci cînd mănînci.

George a fost de acord: nu puteai.

— Dar trebuie să și trăim, a zis el.

— Vai! a oftat Emmeline. Trebuie. Moartea este foarte frumoasă, nu credeți?

A rupt un colț dintr-o felie de pîine prăjită și a început să îl ronțăie agale.

— Dar dacă, așa cum spuneți, trebuie să trăim... a schițat ea un mic gest de resemnare. Din fericire, n-avem nevoie decît de foarte puțin ca să rămînem în viață.

Și a lăsat jos colțul de pîine prăjită, pe jumătate mîncat.

George a privit-o oarecum surprins. Era palidă, dar părea a fi extraordinar de sănătoasă, s-a gîndit el. La fel și surorile ei. Poate că dacă erai cu adevărat spiritualizat, nu aveai nevoie de multă mîncare. Clar, el nu era spiritualizat.

După asta le-a întîlnit frecvent. Toate îl plăceau, începînd cu *lady* Lapith. E adevărat, nu era el foarte romantic sau poetic, dar era un tînăr atît de plăcut, nepretențios și bun la suflet, încît nu puteai să nu-l placi. La rîndul lui, el le considera minunate, minunate – mai ales pe Georgiana. Le învăluia pe toate într-o afecțiune caldă, protectoare. Pentru că aveau nevoie de protecție: toate erau prea fragile, prea spiritualizate pentru lumea aceasta. Nu mînceau niciodată, erau mereu palide, se plîngeau adesea de febră, vorbeau mult și frumos despre moarte, leșinau des. Georgiana era cea mai diafană: dintre toate trei, ea mîncea cel mai puțin, leșina cel mai des, vorbea cel mai mult despre moarte și era cea mai palidă – o paloare atît de neobișnuită, încît putea trece drept cumva artificială. Părea că ar putea pierde în orice moment

legătura firavă cu această lume materială, devenind spirit pur. Gîndul acesta îl chinuia permanent pe George. Dacă murea...

Totuși Georgiana a reușit să supraviețuiască întreg sezonul monden, și asta în ciuda numeroaselor baluri, sindrofii și altor petreceri de acest fel, pe care, în compania celorlalte membre ale acestui trio drăgălaș, nu le-a ratat niciodată. La mijlocul lui iulie toată familia s-a mutat la țară. George a fost invitat să petreacă luna august la Crome.

Grupul de invitați era unul deosebit. Pe listă figurau numele a doi tineri burlaci eligibili, cu titluri nobiliare. George sperase că aerul de țară, odihna și împrejurimile pitorești o să le redea celor trei surori pofta de mîncare și bujorii din obraji. Se înșela. În prima seară Georgiana a mîncat la cină doar o măslină, două-trei migdale sărate și o jumătate de piersică. Era la fel de palidă ca întotdeauna. În timpul mesei a vorbit despre dragoste.

— Dragostea adevărată, a spus ea, fiind infinită și eternă, își poate găsi împlinirea doar în veșnicie. Indiana și *sir* Rodolphe și-au sărbătorit uniunea mistică a sufletelor lor sărind în Niagara. Dragostea este incompatibilă cu viața. Dorința a doi oameni care se iubesc sincer unul pe celălalt nu este aceea de a trăi împreună, ci de a muri împreună.

— Ei, hai, hai, draga mea! a protestat *lady* Lapith, o femeie voinică și realistă. Ia spune-mi tu mie ce s-ar mai alege de generația următoare dacă toată lumea s-ar ghida după principiile tale?

— Mamă...! a protestat Georgiana și și-a coborît privirea.

— În zilele tinereții mele, a continuat *lady* Lapith, lumea s-ar fi prăpădit de rîs dacă aș fi rostit asemenea lucruri. Dar, pe de altă parte, pe vremea mea sufletele nu erau atît de rafinate

ca acum și noi nu credeam că moartea e ceva atît de poetic. Era doar neplăcută.

— Mamă...! au implorat-o la unison Emmeline și Caroline.

— În zilele tinereții mele...

Lady Lapith era pornită să dezvolte subiectul și acum nimic nu părea s-o mai poată opri.

— În zilele tinereții mele, dacă nu mîncai, oamenii îți spuneau că ai nevoie de o doză de rubarbă. Acum...

S-a auzit un țipăt: Georgiana leșinase, căzînd într-o parte, pe umărul lordului Timpany. Era o stratagemă disperată, dar a dat roade. *Lady* Lapith a fost redusă la tăcere.

Zilele treceau în runde de distracții lipsite de evenimente neplăcute. În tot grupul acela vesel doar George era nefericit. Lordul Timpany o curta pe Georgiana și era clar că galanteriile sale erau bine primite. George privea neputincios și sufletul său era un iad de gelozie și disperare. Tovărășia gălăgioasă a tinerilor îi devenise insuportabilă. S-a îndepărtat de ei, în căutarea întunericului și a singurătății. Într-o dimineată, după ce s-a despărțit de ei sub un pretext oarecare, s-a întors singur în casă. Tinerii se scăldau în iazul din vale. Strigătele și rîsetele lor ajungeau pînă la el, făcînd ca acea casă liniștită să pară și mai singuratică, și mai tăcută. Surorile cele drăguțe și mama lor stăteau încă în camerele lor: de obicei nu-și făceau apariția mai devreme de prînz, astfel ca tinerii oaspeți să aibă toată dimineata la dispoziția lor. George s-a așezat în hol și s-a adîncit în gînduri.

În orice moment ar putea să moară. În orice moment ar putea să devină *lady* Timpany. Era groaznic, groaznic. Dacă ea murea, atunci ar fi murit și el: ar fi mers s-o caute dincolo de mormînt. Dacă devenea *lady* Timpany... ei, atunci! Soluția

problemei nu ar mai fi chiar atît de simplă. Dacă devenea *lady* Timpany... era un gînd oribil. Dar, pe de altă parte, să presupunem că era îndrăgostită de Timpany – deși părea incredibil ca cineva să se îndrăgostească de Timpany –, să presupunem că viața ei depindea de Timpany, că nu putea trăi fără el. Tocmai își căuta drumul bîjbîind prin labirintul acesta de presupuneri, cînd orologiul bătuse ora douăsprezece. La ultima bătaie, ca un robot declanșat de mecanismul ceasului, o slujnică micuță, ducînd pe brațe o tavă mare, acoperită, a țîșnit pe ușa care ducea de la încăperile bucătăriei către hol. Din fotoliul lui adînc, George a urmărit-o cu privirea (el însuși, evident, neobservat), cu o curiozitate leneșă. Slujnicuța a străbătut încăperea tropăind și s-a oprit în fața a ceea ce părea a fi un banal panou lambrizat. A întins mîna și, spre uimirea lui George, acolo s-a deschis o ușiță, dînd la iveală baza unui șir de scări în spirală. Întorcîndu-se într-o parte, astfel încît să-și poată strecura tava prin deschizătura îngustă, slujnicuța a intrat acolo cu o mișcare agilă, ca un crab. Ușa s-a închis în urma ei cu un clic. O clipă mai tîrziu s-a deschis iar și slujnicuța, acum fără tavă, a străbătut grăbită holul și a dispărut în direcția bucătăriei. George a încercat să-și facă ordine în gînduri, dar o curiozitate de neînfrînt îi atrăgea mintea spre ușa secretă, spre șirul de scări, spre slujnicuță. În zadar își spunea că nu era treaba lui, că explorarea secretelor acelei uși surprinzătoare și ale acelei scări misterioase dinăuntru ar fi însemnat o impolitețe și o indiscreție de neiertat. În zadar s-a luptat eroic timp de cinci minute cu curiozitatea sa, căci la finalul acestui interval s-a trezit în fața nevinovatului perete lambrizat prin care dispăruse slujnicuța. O singură privire a fost de ajuns ca să-i indice poziția ușii

secrete – secretă doar pentru cei care priveau cu un ochi neatent, cum a remarcat el. Era doar o ușă obișnuită, amplasată la același nivel cu lambriul. Nici un zăvor, nici o clanță nu-i trădau prezența, însă un cârlig înfipt discret în lemn arăta ca o invitație pentru degetul mare. George a fost mirat că nu o observase pînă atunci: acum, c-o văzuse, i se părea extrem de evidentă, aproape la fel de evidentă ca ușa dulapului din bibliotecă, cu șirurile de rafturi și cărți false. A tras de cârlig și a aruncat o privire în interior. Scara, ale cărei trepte erau făcute nu din piatră, ci din scînduri de stejar bătrîn, urca în spirală, ieșind din raza privirii. O fereastră îngustă, ca o despicătură în zid, lăsa lumina să pătrundă înăuntru. Se afla la baza turnului central și fereastra cea mică dădea înspre terasă. Tinerii încă mai strigau și se bălăceau în piscina din vale.

George a închis ușa și s-a înapoiat la locul lui. Dar curiozitatea îi rămăsese nesatisfăcută. De fapt această satisfacție parțială nu făcuse decît să-i sporească curiozitatea. Oare unde ducea scara? Ce poruncă îndeplinise slujnicuța? Nu era treaba lui, își tot repeta el, nu era treaba lui. A încercat să citească, dar nu se putea concentra. Orologiul muzical a bătut ora douăsprezece și un sfert. Hotărîndu-se brusc, George s-a ridicat, a traversat încăperea, a deschis ușa secretă și a început să urce scările. A trecut de prima fereastră, a străbătut curba spiralei și a ajuns la alta. S-a oprit un moment ca să se uite afară. Inima îi bătea puternic, de parcă l-ar fi pîndit vreun pericol necunoscut. Ceea ce făcea acum, își spunea în sinea lui, era cu totul nedemn de un gentleman, era ceva groaznic de necuvenit. A continuat să urce scările în vîrfurile picioarelor. Încă o spirală, apoi o jumătate de spirală, și s-a trezit dinaintea

unei uși. S-a oprit în fața ei. A ascultat: nu se auzea nici un zgomot. Și-a pus ochiul la gaura cheii, dar nu a văzut nimic altceva decât o porțiune întinsă de perete alb, scăldat în lumina soarelui. Căpătînd curaj, a apăsat clanța și a pășit peste prag. Acolo s-a oprit cu gura căscată, înmărmurit de ceea ce vedea.

În mijlocul unei încăperi luminate plăcut de soare – acum acolo e budoarul Priscillei, adăugă domnul Wimbush ca o paranteză – se afla o măsuță rotundă de mahon. Cristal, porțelan și argint – tot ansamblul strălucitor al unei mese elegante – se oglindeau în profunzimile ei lustruite. Trupul despicat al unui pui rece, un bol cu fructe, o bucată mare de șuncă, crestată adînc în esența moliciunii ei în alb și roz, o budincă de prune rece, ca o ghiulea cafenie, o sticlă zveltă de Hock și o carafă de vin roșu își disputau locul pe suprafața acestei mese sărbătorești. Iar în jurul mesei erau așezate cele trei surori, cele trei drăgălașe Lapith – care mîncău!

La intrarea neașteptată a lui George, au privit toate către ușă și apoi au rămas împietrite de aceeași uimire care-l ținea și pe George înmărmurit și cu ochii cît cepele. Georgiana, care stătea chiar întoarsă către ușă, îl privea cu niște ochi întunecați și enormi. Între degetul ei mare și arătător ținea un copan al puiului despicat. Degetul cel mic, elegant îndoit, era depărtat de restul mîinii. Avea gura deschisă, dar copanul nu-și mai atinse destinația: rămase suspendat, încremenit în aer. Celelalte două surori se întoarseră să-l privească pe intrus. Caroline încă mai ținea în mîini furculița și cuțitul, iar degetele lui Emmeline strîngeau piciorul paharului de vin. În acel interval de timp, care a părut să dureze la nesfîrșit, George și cele trei surori s-au privit în tăcere. Erau un grup de

statui. Apoi, dintr-odată, ceva s-a mișcat. Georgianeii i-a scăpat din mână copanul de pui, iar cuțitul și furculița Carolinei au zdrăngănit pe farfurie. Mișcarea s-a propagat, devenind mai energică. Emmeline a sărit în picioare, scoțînd un țipăt. Valul de panică a ajuns pînă la George, care s-a întors și, mormăind ceva ininteligibil în timp ce se retrăgea, s-a năpustit afară din încăpere și a luat-o în jos pe scări. S-a oprit în hol și acolo, singur în casa tăcută, a început să rîdă.

La prînz s-a văzut clar că surorile mîncău un pic mai mult decît de obicei. Georgiana se juca cu cîteva boabe de fasole franțuzească și o lingură de piftie din picioare de vită.

„Mă simt puțin mai în putere azi“, i-a spus ea lordului Timpany cînd acesta a felicitat-o pentru pofta ei sporită de mîncare. „Puțin mai materială“, a adăugat ea cu un rîs nervos. Ridicîndu-și ochii, a surprins privirea lui George. Îmbujorarea i-a colorat obrajii și tînăra a întors grăbită capul.

În acea după-amiază s-au trezit pentru o clipă singuri în grădină.

„Nu vei spune nimănui, nu, George? Promite-mi că nu spui nimănui!“, l-a implorat ea. „Ne-ar face să părem teribil de caraghioase. Și, în plus, mîncarea *este* ceva atît de nespirtual, nu-i așa? Zi-mi că nu vei spune nimănui.“

„Ba da“, a zis George brutal. „Le voi spune tuturor dacă nu...“

„Ăsta-i șantaj.“

„Nu-mi pasă“, a răspuns George. „Îți dau douăzeci și patru de ore ca să te hotărăști.“

Lady Lapith a fost, bineînțeles, dezamăgită: sperase la ceva mai bun, la Timpany și la o coroană nobiliară. Dar, la urma urmei, nici George nu era chiar atît de rău. S-au căsătorit de

Anul Nou. Bietul bunicul! adăugă domnul Wimbush în timp ce închidea cartea și-și scotea *pince-nez*-ul. De câte ori citesc în ziare despre naționalități oropsite, mă gîndesc la el.

Își aprinse iar trabucul.

— Era un guvern matriarhal, foarte centralizat și fără instituții reprezentative.

Henry Wimbush tăcu. În liniștea care se lăsase se putu auzi din nou comentariul șoptit al lui Ivor asupra schițelor reprezentînd spirite. Priscilla, care moțăise, se trezi dintr-odată.

— Ce? spuse ea pe tonul cuiva care tocmai și-a recăpătat cunoștința. Ce?

Jenny îi prinse cuvintele. Înălță privirea, zîmbi, încuviință din cap liniștitor.

— E vorba despre niște șuncă.

— Ce-i cu șunca?

— Ce ne-a citit Henry.

Închise caietul roșu care-i zăcea pe genunchi și îl prinse cu o bandă de elastic.

— Mă duc la culcare, spuse ea și se ridică.

— Și eu, rosti Anne, căscînd.

Dar n-avea putere să se ridice din fotoliu.

Noaptea era fierbinte și apăsătoare. În jurul ferestrei deschise perdelele atîrnau nemișcate. Ivor, care își făcea vînt cu portretul unei ființe astrale, se uită afară, în întuneric, și sorbi o gură de aer.

— Aerul e ca lîna, spuse el.

— Se va mai răcori după miezul nopții, sugeră Henry Wimbush, apoi adăugă precaut: Poate.

— Nu voi putea dormi, de asta sînt sigur.

Priscilla întoarse capul în direcția lui. Coafura ei monumentală se clătina strașnic la cea mai mică mișcare.

— Trebuie să faci un efort, spuse ea. Când nu pot să adorm, eu îmi concentrez voința. Îmi spun „Voi adormi, dorm!“. Și gata! Am adormit. Puterea gândului.

— Dar asta funcționează și în nopțile sufocante? întrebă Ivor. Pur și simplu nu pot să dorm în nopțile sufocante.

— Nici eu nu pot, spuse Mary. Decît afară.

— Afară! Ce idee minunată!

Într-un final se hotărîră să doarmă în vârful turnurilor – Mary pe turnul dinspre apus, Ivor, pe cel din răsărit. Pe fiecare din turnuri se găsea o suprafață plată, acoperită cu plăci de plumb, și puteai să strecuri o saltea prin chepengul care se deschidea înspre ele. Sub stele, sub luna aflată în primul pătrar, cu siguranță aveau să doarmă. Saltelele au fost duse sus, s-au întins cearșafuri și păaturi și, două ore mai târziu, cei doi insomniaci, fiecare pe turnul lui, își strigau urări de noapte bună peste hăul care-i despărțea.

Asupra lui Mary farmecul aducător de somn al aerului liber nu și-a exercitat magia așteptată. Chiar și prin saltea, tot simțea că plăcile de plumb sînt foarte tari. Apoi mai erau și zgomotele: bufnițele țipau neconținut și o dată, trezite de vreo spaimă nedefinită, toate gîștele de la fermă au izbucnit într-o salvă neașteptată de gîgîituri. Stelele și luna în creștere cereau să fie privite și, după ce vreun meteorit brăzda cerul, nu te puteai abține să-l aștepți, cu ochii larg deschiși și vigilenți, pe următorul. Timpul trecea. Luna se înălța din ce în ce mai sus pe cer. Mary se simțea mai puțin somnoroasă decît atunci cînd ieșise afară. Se ridică în capul oaselor și privi peste parapet. Oare Ivor izbutise să adoarmă? se întrebă ea. Și, ca un răspuns

la întrebarea ei nerostită, din spatele hornului din capătul îndepărtat al acoperișului apăru pe tăcute o siluetă albă – o siluetă care, văzută în lumina lunii, era evident a lui Ivor. Întinzînd brațele în dreapta și în stînga, ca un dansator pe sîrmă, silueta începu să înainteze pe marginea acoperișului casei. Se balansa îngrozitor pe măsură ce înainta. Mary privea scena, rămasă fără grai: poate că mergea prin somn! Și dacă acum s-ar deștepta brusc? O vorbă sau o mișcare de-a ei ar putea însemna moartea lui. Nu îndrăzni să mai privească, ci se prăbuși înapoi pe perne. Ascultă atentă. Pentru o bucată de vreme, ce păru nesfîrșită, nu se mai auzi nimic. Apoi Mary distinse un lipăit de tălpi pe țigle, urmat de niște bufnituri și o șoaptă: „Drace!”. Și dintr-odată capul și umerii lui Ivor apărură pe deasupra parapetului. Urmă un picior, apoi și celălalt. Era deja pe plăcile de plumb. Mary se prefăcu că se trezește cu un tresărit.

— Vai! spuse ea. Ce faci aici?

— N-am putut să dorm, îi explică el, așa că am venit ca să văd dacă nici tu nu poți. Te cam plictisești de unul singur pe un turn, nu ți se pare?

S-a luminat înainte de ora cinci. Nori lungi și înguști se adunau la răsărit, cu marginile aprinse de un foc portocaliu. Cerul era palid și apos. Un păun monstruos veni greoi în zbor de dedesubt, cu țipătul de jale al unui suflet îndurerat, poposind pe parapetul turnului. Ivor și Mary tresăriră, de-acum treziți complet.

— Prinde-l! strigă Ivor, sărind în sus. Vom dobîndi o pană.

Păunul înspăimîntat fugea dintr-o parte în alta a parapetului, într-o panică absurdă, făcînd plecăciuni, dînd din cap și cloncănind. Coadă lui lungă se legăna greoi înainte și

înapoi în timp ce el se tot întorcea și se răsucea. Apoi se lansă în aer, cu un fîlfîit și un fîșîit, și pluti maiestuos spre răsărit, recăpătîndu-și demnitatea. Dar lăsa în urmă un trofeu. Ivor își obținuse pana: un ochi cu gene lungi, mov și verzi, albastre și aurii. O întinse tovarășei lui.

— Pana unui înger, spuse el.

Mary o privi un moment, serioasă și atentă. Pijamalele ei mov o învăluiau îndeajuns de mult ca să-i ascundă liniile trupului. Arăta ca o jucărie mare, plăcută, croită dintr-o singură bucată, un fel de ursuleț de jucărie – dar un ursuleț cu cap de înger, obraji roz și părul ca un clopot auriu. Un chip de înger, pana aripilor unui înger... Într-un fel anume, întreaga atmosferă a acestui răsărit avea ceva angelic.

— E ceva extraordinar cînd te gîndești la selecția sexuală, spuse ea în cele din urmă, ridicînd privirea și întrerupînd contemplarea penei miraculoase.

— Extraordinar! repetă Ivor. Eu te selectez pe tine, tu mă selectezi pe mine. Ce noroc!

Își trecu brațul pe după umerii ei și rămaseră așa, înlănțuiți, privind înspre răsărit. Prima rază de soare începuse să încălzească și să coloreze lumina palidă a zorilor. Pijamale mov și pijamale albe – erau un cuplu tînăr și fermecător. Soarele care răsărea le atingea chipurile. Totul era extrem de simbolic – dar, pe de altă parte, dacă stai să te gîndești în felul acesta, totul pe lume este simbolic. Ce adevăr profund și frumos!

— Trebuie să mă întorc pe turnul meu, spuse într-un final Ivor.

— Deja?

— Mă tem că da. În curînd toți servitorii se vor trezi și se vor apuca de treabă.

— Ivor..

Urmă un rămas-bun prelung și tăcut.

— Iar acum, spuse Ivor, îmi repet acrobația pe sîrmă.

Mary își aruncă brațele în jurul gîtului lui.

— Nu trebuie, Ivor! E periculos. Te rog!

Pîna la urmă fu nevoit să cedeze rugăminților ei.

— Bine, spuse el. Voi coborî prin casă și voi urca pe la capătul celălalt.

Dispăru prin chepengul din podea în întunericul care mai zăbovea încă înăuntrul casei cu storurile lăsate. După un minut reapăru pe turnul îndepărtat. Flutură din mîna și apoi se lăsă în jos, în spatele parapetului, în afara vederii. De jos, din casă, răzbătu bîzîitul subțire, ca de viespe, al unui ceas deșteptător. Se întorsese exact la timp.

Capitolul XX

Ivor plecase. Tolănit în spatele parbrizului de la decapotabila sa galbenă, hoinărea prin Anglia rurală. Îndatoriri sociale și amoroase dintre cele mai urgente îi solicitau deplasarea dintr-un salon în alt salon al vreunui baron, din castel în castel, dintr-un conac elizabetan într-o reședință georgiană, pe tot cuprinsul regatului. Azi în Somerset, mâine în Warwickshire, sîmbătă în West Riding, marți dimineața în Argyll – Ivor nu se odihnea niciodată. Pe tot parcursul verii, de la începutul lui iulie pînă la sfîrșitul lui septembrie, se dedica îndatoririlor sale. Era un martir al lor. Toamna se întorcea la Londra pentru o vacanță. Crome fusese un mic incident, o bulă de săpun evanescentă în cursul vieții sale. Aparținea deja trecutului. Pînă la vremea ceaiului avea să fie în Goblely și acolo urma să găsească zîmbetul de întîmpinare al Zenobie. Iar joi dimineața... dar pînă atunci mai era mult, mult timp. Se va gîndi la dimineața de joi atunci cînd va veni joi dimineața. Între timp venea Goblely, între timp venea Zenobia.

În cartea de oaspeți de la Crome Ivor lăsase, potrivit obiceiului său dintotdeauna în astfel de cazuri, o poezie. O improvizase în chip magistral în cele zece minute de dinaintea

plecării. Denis și domnul Scogan se întorceau împreună în pas agale de la porțile curții, după ce își luaseră rămas-bun de la el, iar pe măsuta de scris din hol găsiră cartea de oaspeți deschisă și creația lui Ivor, a cărei cerneală de-abia se uscaseră. Domnul Scogan o citi cu voce tare:

„Magia acelor regi din vremi trecute
Ce farmece țeseau pe-a nopții frunte
Doarme-n adâncul celor plăsmuite,
În marea-albastră, pe vîrf semeț de munte,
În aripi auriculare de fluture ochios
Și-n ale pustnicului deșănțate plăsmuiri,
În tot ce cîntă-n zbor și zboară-n cînt duios,
În ploi, durere, în suave delicii și-amăgiri.
Dar și mai multă vrajă, magii ce dau în clocot
Peste-al meu suflet se țin vrăjitoarește-n aburi dulci.
Crome mă cheamă, ca la vecernie un dangăt lung de
clopot,
Mă bîntuie ca o necropolă a unor străvezii năluci.
Soarta mă smulge de-aici. Tristă soartă! Departate de
Crome, grea despărțire,
Sufletul meu plînge după Casa lui din amintire.“

— Foarte drăguț și plin de gust și tact, spuse domnul Scogan cînd termină de citit. Sînt intrigat doar de aripile auriculare ale fluturelui. Denis, dumneata cunoști în mod direct felul cum lucrează mintea unui poet. Poate binevoiești să-mi explici.

— Ce-ar putea fi mai simplu de-atît? spuse Denis. Este o expresie frumoasă, iar Ivor voia să spună că aripile erau aurii.

— Faci ca totul să fie luminos de clar.

— Suferim atât de mult, continuă Denis, din pricina faptului că vorbele frumoase nu înseamnă întotdeauna ceea ce ar trebui să însemne. Recent, de exemplu, am stricat o poezie întreagă doar pentru că epitetul „carminativ“ nu însemna ceea ce trebuia să însemne. Carminativ... sună admirabil, nu?

— Admirabil, încuviință domnul Scogan. Și ce înseamnă?

— Este un cuvânt pe care-l țin la mare preț încă din fragedă pruncie, spuse Denis. La mare preț și în adâncul inimii. De obicei, când eram răcit, îmi dădeau esență de scortişoară – un remediu relativ inutil, dar deloc neplăcut. Se turna, picătură cu picătură, din niște sticle înguste. Era o licoare aurie, iute și puternică. Pe etichetă era trecută lista proprietăților lui și, printre alte lucruri, se specifica faptul că are un puternic efect carminativ. Adoram cuvântul acela. „Nu-i așa că-i carminativ?“ obișnuiam să zic în sinea mea după ce îmi luam doza. Părea atât de minunat să descrii senzația aceea de căldură interioară, acea strălucire, acea... cum s-o numesc? ...satisfacție fizică ce se instalează după ce beai scortişoară. Mai târziu, când am descoperit alcoolul, cuvântul „carminativ“ descria în mintea mea acea strălucire similară, dar mai nobilă, mai spiritualizată, pe care o trezește vinul nu numai în trup, ci și în suflet. Virtuțile carminative ale vinului roșu și ale romului, ale coniacului vechi, ale Lacrymei Christi, ale vinului de Marsala și de Aleatico, ale berii, ginului, șampaniei, ale ghiurghiuliului, ale vinului crud, proaspăt, producția toscană de anul acesta... le-am comparat pe toate. Le-am clasificat. Marsala este un carminativ rozaliu ușor. Ginul înțeapă și împrăștează în timp ce încălzește. Aveam un întreg tabel al

valorilor carminative. Iar acum – Denis întinse disperat brațele în lături, cu palmele în sus –, acum știu ce înseamnă cu adevărat carminativ.

— Ei bine, ce înseamnă? întrebă domnul Scogan, un pic nerăbdător.

— Carminativ, spuse Denis, zăbovind duios asupra silabelor, carminativ. Îmi imaginam vag că avea ceva de-a face cu *carmen-carminis*, încă și mai vag cu *caro-carnis* și cu derivatele lui, precum carnavalul și *Caryophyllus*¹. Carminativ... combina ideea de cântec și ideea de carne roză și caldă cu sugestia unor bîlciuri de mi-Carême² și baluri mascate din Veneția. Carminativ – căldura, strălucirea, maturitatea interioară, toate erau amestecate într-un cuvînt. În schimb...

— Treci la subiect, dragul meu Denis, protestă domnul Scogan. Treci la subiect.

— Ei bine, deunăzi am scris o poezie, spuse Denis. Am scris o poezie despre efectele iubirii.

— Și alții înaintea ta au făcut la fel, spuse domnul Scogan. N-are rost să te simți rușinat.

— Avansam ideea, continuă Denis, că efectele iubirii sînt adesea similare efectelor vinului, că Eros ne-ar ameți în același fel ca și Bacchus. Iubirea, de exemplu, este eminamente carminativă. Îți transmite ideea de căldură, de strălucire.

„Iar pasiunea carminativă, precum vinul...”

Așa am scris. Versul era nu numai elegant prin muzicalitate, ci totodată – mă complimentam eu – foarte

expresiv prin sugestivitate și concizie. În cuvântul „carminativ“ aveai totul: un fundal detaliat și precis, plus o gamă imensă, întinsă și nedefinită de sugestii.

„Iar pasiunea carminativă, precum vinul...”

Eram destul de mulțumit. Și apoi, dintr-odată, mi-a trecut prin minte că de fapt nu căutasem niciodată cuvântul în dicționar. Carminativul crescuse odată cu mine din vremea sticlei cu esență de scorțișoară. Mereu îl luasem ca atare. Carminativ – pentru mine cuvântul era la fel de bogat în conținut ca o operă de artă cutremurătoare, complexă. Era un peisaj complet, cu tot cu personaje.

„Iar pasiunea carminativă, precum vinul...”

Era pentru prima oară când foloseam cuvântul în scris și am simțit deodată că mi-ar fi prins bine validarea unei autorități lexicografice. Nu aveam la îndemână decât un mic dicționar englez-german. L-am deschis la litera C. Ca, car, carm... iată-l: carminativ: *windtreibend*. *Windtreibend*³! repetă el.

Domnul Scogan rîse. Denis clătină din cap.

— Ei, reluă el, pentru mine n-a fost ceva de rîs. Pentru mine a marcat finalul unui capitol, moartea a ceva tînăr și prețios. Aceia erau anii copilăriei și ai inocenței, anii cînd crezusem că acest cuvînt, „carminativ“, înseamnă... ei bine, carminativ. Iar acum în față mi se întinde tot restul vieții mele – poate o zi, poate zece ani sau o jumătate de secol –, în care voi ști că de fapt carminativ înseamnă *windtreibend*.

*„Plus ne suis ce que j'ai été
Et ne le saurai jamais être“.*⁴

Este o descoperire care te cam lasă melancolic.

— Carminativ, rosti gînditor domnul Scogan.

— Carminativ, repetă Denis și rămaseră amîndoi tăcuți o vreme. Cuvintele, spuse Denis în cele din urmă, cuvintele... mă întreb dacă vă puteți da seama cît de mult le iubesc. Sînteți mult prea preocupat de lucruri, de idei și de oameni ca să înțelegeți deplina frumusețe a cuvintelor. Mîntea dumneavoastră nu este o minte literară. Spectacolul oferit de domnul Gladstone, care a găsit treizeci și patru de rime pentru numele „Margot“, vă pare mai jalnic decît orice altceva. Plicurile Mallarmé, cu adresele lor versificate, vă lasă rece, asta dacă nu cumva vă stîrnesc mila. Nu vedeți că

*„Apte à ne point te cabrer, hue!
Poste, et j'ajouterais, dia!
Si tu ne fuis onze-bis Rue
Balzac, chez cet Hérédia“*⁵

e un miracol.

— Ai dreptate, spuse domnul Scogan. Nu văd.

— Nu-l simțiți ca pe ceva magic?

— Nu.

— Acesta este testul minții literare, spuse Denis. Sentimentul de magie, senzația că toate cuvintele au putere. Partea tehnică, verbală, a literaturii este pur și simplu o dezvoltare a magiei. Cuvintele sînt prima și cea mai măreață

invenție a omului. Odată cu limbajul, el a creat un întreg univers nou. Nu-i de mirare că a iubit cuvintele și le-a conferit putere! Cu cuvinte potrivite, armonioase, magicienii făceau să apară iepuri din pălării goale și spirite din elemente. Descendenții lor, oamenii de litere, încă mai continuă procesul, punînd laolaltă formule verbale și tremurînd de plăcere și de uimire înainte ca puterea vrăjii finale să se manifeste. Iepuri din pălării goale? Nu, vrăjile lor sînt puternice într-un mod mai subtil, pentru că trezesc emoții în minți goale. Formulate prin intermediul artei lor, pînă și cele mai insipide afirmații devin grozav de sugestive. De exemplu, emit constatarea „Negre scărici fără bășici”⁶. Un adevăr evident, unul asupra căruia nu merita să mă opresc dac-aș fi ales să-l formulez în cuvinte precum „Ieșirile de incendiu negre nu au vezici” sau „*Les échelles noires manquent de vessie*”⁷. Dar din moment ce l-am formulat așa cum am făcut-o, „Negre scărici fără bășici”, această formulare devine, în ciuda truismului său evident, semnificativă, de neuitat și emoționantă. A crea prin puterea cuvintelor ceva din nimic – ce altceva poate fi dacă nu magie? Și, aș putea adăuga, ce altceva poate fi dacă nu literatură? Jumătate din marea poezie a lumii nu este altceva decît „*Les échelles noires manquent de vessie*”, tradusă ca semnificație magică prin „Negre scărici fără bășici”. Și dumneavoastră nu puteți să apreciați cuvintele. Îmi pare rău pentru dumneavoastră.

— Un carminativ mental, spuse meditativ domnul Scogan. Asta-ți trebuie dumitale.

¹. Specie de plante din care face parte și garoafa.

². Sărbătoare tradițională de origine medievală.

3. Medicament care facilitează eliminarea gazelor intestinale (germ.).
4. Nu mai pot fi ce-am fost odată
Și nu voi ști a mai fi vreodată (fr.).
5. În stare, fără să te-ndoi, abis!
Poștă, și-o s-adăug, dia!
De n-ai fi fost pe unșpe bis
strada Balzac, la acel Hérédia! (fr.)
6. *Black ladders lack bladders* (joc de cuvinte în engl., în original).
7. Scările negre nu au vezici (fr.).

Capitolul XXI

Cocoțat pe cele patru ciuperci de piatră, micul grînar se ridica la aproape un metru deasupra ierbii din grădinuță. Sub el era o umbră perpetuă și o porțiune jilavă de ierburi înalte, luxuriante. Aici, la umbră, în umezeala verde, o familie de rațe albe își căutase adăpost de soarele după-amiezii. Unele stăteau în picioare, ciugulindu-se, altele se odihneau, cu burțile lor lungi lipite de pămînt, de parcă iarba răcoroasă ar fi fost apă. Din cînd în cînd se auzeau mici sunete de comunicare și uneori cîte o coadă ascuțită executa un tremolo lisztian remarcabil. Și deodată tihna lor jovială fu distrusă. Un pocnet teribil zgudui podeaua de lemn de deasupra capetelor lor. Tot grînarul se cutremura. Bucățele mici de țărînă și așchii de lemn cădeau peste ele. Cu un măcăit sonor și continuu, rațele ieșiră în goana mare de sub amenințarea fără nume și nu-și opriră fuga pînă nu se simțiră în siguranță în curtea fermei.

— Nu-ți pierde cumpătul, spunea Anne. Ascultă! Ai speriat rațele. Sărmanele de ele! Nu-i de mirare.

Stătea întoarsă pe-o parte pe un scaun de lemn cu picioare scurte. Cotul drept i se odihnea pe spătarul scaunului și tînăra își sprijinea obrazul în palmă. Trupul ei înalt și zvelt se curba

în rotunjimi de o grație leneșă. Zîmbea și-l privea pe Gombauld prin ochii pe jumătate închiși.

— Drace! repetă Gombauld și izbi iarăși din picior.

Privi furios înspre portretul ei pe jumătate terminat de pe șevalet.

— Sărmanele rațe! repetă Anne.

Măcăitul acestora se auzea stins în depărtare, pierind cu totul.

— Nu-ți dai seama că mă faci să-mi pierd timpul? întrebă el. Nu pot să lucrez dacă te fîțîi așa și-mi abați atenția.

— Ai pierde mai puțin timp dacă ai înceta să mai vorbești și să dai din picioare și, în schimb, ai picta puțin. În fond, de ce-mi pierd timpul aici dacă nu ca să fiu pictată?

Gombauld scoase un fel de mîrîit.

— Ești groaznică, spuse el cu convingere. De ce mă chemi să vin și să stau aici? De ce-mi spui că ți-ar plăcea să-ți fac portretul?

— Pentru simplele motive că-mi place de tine – cel puțin atunci cînd ești în toane bune – și cred că ești un pictor bun.

— Pentru simplul motiv – Gombauld îi imită vocea – că vrei să mă faci să te giugiulesc, iar cînd o fac, să te amuzi luîndu-ți tălpășița.

Anne își dădu capul pe spate și rîse.

— Așadar, crezi că mă amuză cînd sînt silită să-ți resping avansurile! Ce chestie tipic bărbătească! Dacă-ai ști cît de grosolani, cît de groaznic de plictisitori sînt bărbații atunci cînd încearcă să se dea la tine, iar tu nu vrei să faci asta! Dacă v-ați putea vedea prin ochii noștri!

Gombauld își ridică paleta și pensulele și atacă pînza cu ardoarea iritării.

— Presupun că acum urmează să spui că nu tu ai început jocul ăsta, că eu ți-am făcut primul avansuri și că tu ai fost victima inocentă care a stat cuminte, fără să facă niciodată nimic care să mă încurajeze sau să mă ademenească.

— Altă chestie tipic bărbătească! spuse Anne. Tot vechea poveste cu femeia care ispitește bărbatul. Femeia atrage, fascinează, invită, iar bărbatul – bărbatul cel nobil, bărbatul cel nevinovat – îi cade victimă. Bietul meu Gombauld! Sînt convinsă că n-ai de gînd să-mi cînti iarăși cîntecul acesta vechi. Ar fi o lipsă de inteligență, iar eu te-am considerat întotdeauna un bărbat deștept.

— Mulțumesc, replică Gombauld.

— Fii puțin obiectiv, continuă Anne. Nu înțelegi că pur și simplu îți exteriorizezi emoțiile? Așa faceți mereu voi, bărbații. E ceva barbar de naiv! Simțiți una din dorințele voastre nedefinite pentru vreo femeie și, pentru că o doriți intens, o acuzați imediat că vă ademenește, că vă provoacă, că vă ațîță în mod voit dorința. Aveți o mentalitate de sălbatici. Ați putea la fel de bine să spuneți că un platou cu căpșune și frișcă vă ispitește în mod voit să fiți lacomi. În nouăzeci și nouă de cazuri din o sută femeile sînt la fel de pasive și de inocente precum căpșunile și frișca.

— Ei bine, atunci tot ce pot spune e că acesta trebuie să fie al o sutălea caz, comentă Gombauld, fără să ridice privirea.

Anne ridică din umeri și lăasă să-i scape un oftat.

— Nu pot să-mi dau seama dacă ești prost sau mai degrabă grosolan.

După ce pictă o bucată de vreme în tăcere, Gombauld începu iar să vorbească.

— Și apoi mai e și Denis, spuse el, reînnodînd conversația ca și cînd abia ce-ar fi fost întreruptă. Joci și cu el același joc. De ce nu-l poți lăsa în pace pe tînărul ăla amărît?

Anne se îndîrji, cuprinsă de o mînie bruscă și incontrollabilă.

— Povestea cu Denis e complet neadevărată, spuse ea indignată. N-am intenționat niciodată să joc și cu el ceea ce tu numești atît de frumos „același joc“.

Recăpătîndu-și calmul, adăugă cu vocea ei gîngurită obișnuită și cu un zîmbet exagerat:

— Ai devenit dintr-odată foarte protector cu bietul Denis.

— Așa e, răspunse Gombauld cu o gravitate care sună cumva puțin prea solemn. Nu-mi place să văd un tînăr...

— ...dus pe calea pierzaniei, spuse Anne, încheind fraza în locul lui. Îți admir sentimentele și, crede-mă, ți le împărtășesc.

În chip ciudat, o enerva ceea ce spusese Gombauld despre Denis. Accidental, era ceva cu totul neadevărat. În ceea ce-l privea, Gombauld poate că avea oarecare motive pentru reproșuri. Dar Denis... nu, nu flirtase niciodată cu Denis. Bietul băiat! Era foarte dulce. Căzu întru cîtva pe gînduri.

Gombauld picta furios. Agitația provocată de o dorință nesatisfăcută, care ceva mai înainte îi distrăsese atenția, făcîndu-i munca imposibilă, părea să se fi transformat acum într-un soi de energie febrilă. Cînd va fi gata, își spuse în sinea lui, portretul va fi unul diabolic. O picta în poziția pe care Anne o adoptase natural atunci cînd pozase prima oară: întoarsă într-o parte, cu cotul pe spătarul scaunului, cu capul și umerii răsuciți ușor în față, căzută într-o atitudine de delăsare indolentă. Accentuase rotunjimile leneșe ale trupului ei: liniile se deformau pe măsură ce traversau pînza, grația

siluetei pictate părea să se topească într-un fel de descompunere lentă. Mîna care i se odihnea pe genunchi era la fel de inertă ca o mînușă. Acum Gombauld lucra la chip. Acesta începuse să apară pe pînză, aducînd cu un chip de păpușă prin regularitatea și netezimea trăsăturilor. Era chipul Annei – dar așa cum ar arăta în momentul cînd nu ar fi deloc însuflețit de luminile interioare ale gîndului și emoției. Era masca leneșă și lipsită de expresie pe care o etala uneori fața ei. Portretul semăna teribil cu modelul și, în același timp, era cea mai rea dintre minciuni. Da, cînd va fi gata, va fi diabolic, decise Gombauld. Se întrebă ce părere va avea ea despre portret.

Capitolul XXII

Ca să aibă un pic de tihnă și liniște, Denis se retrăsese în dormitorul său mai devreme în acea după-amiază. Voia să lucreze, dar era acel moment de toropeală al zilei, iar prânzul luat de curînd îi apăsase greu trupul și mintea. Demonul amiezii nu-i dădea pace. Era posedat de acea melancolie postprandială plictisită și lipsită de speranță pe care cenobiții vremurilor de demult o cunoșteau și de care se temeau și o numeau acedie. Se simțea, la fel ca Ernest Dowson¹, „un pic ostentit“. Avea chef să scrie ceva mai degrabă rafinat, tandru și chietist, ceva ușor deprimant și în același timp – cum să spună? – ușor infinit. Se gândi la Anne, la iubirea sa fără speranță și de neatins. Poate că acesta era idealul de iubire, cea fără speranță – iubirea tăcută, teoretică. În starea sa de tristețe și de vlăguire de-acum, îi venea ușor să creadă așa ceva. Începu să scrie. Un catren elegant tocmai se iscă de sub penița lui:

„O dragoste-mpărtășită pare s-aducă
Cu ale lunii tainic furișate raze de lumină,
Trezind o palidă culoare de nălucă
Pe-un sîn ce-abia răsuflă sau suspină...”

cînd atenția îi fu atrasă de un zgomot de afară. Se uită pe fereastră: iată-i pe Anne și Gombauld, care vorbeau și rîdeau împreună. Traversară curtea din față și ieșiră din raza privirii lui prin poarta din zidul de pe partea dreaptă. Acolo era drumul spre grădinuță și spre grînar: urma ca ea să-i pozeze din nou. Melancolia lui plăcut depresivă fu spulberată de o rafală de emoție violentă. Azvîrli nervos catrenul în coșul de gunoi și coborî scările în fugă. „Ale lunii tainic furișate raze“, cum să nu!

În hol îl văzu pe domnul Scogan. Bărbatul părea să aștepte ceva sau pe cineva. Denis încercă să scape neobservat, dar în zadar. Ochiul domnului Scogan scliffea precum cel al Bătrînului Marinar.

— Nu te repezi așa, spuse acesta, întinzînd o mîină mică, de reptilă, cu unghii ascuțite. Nu te repezi așa. Tocmai coboram în grădina cu flori, ca să stau la soare. Să mergem împreună.

Denis se resemnă. Domnul Scogan își puse pălăria și plecară braț la braț. Pe gazonul tuns al terasei Henry Wimbush și Mary jucau o partidă solemnă de popice. Ei doi coborîră pe lîngă aleea cu tisă. Aici, se gîndi Denis, aici era locul unde căzuse Anne, aici o sărutase, aici – și, amintindu-și asta, se îmbujoră de o rușine retrospectivă –, aici încercase s-o ducă în brațe și dăduse greș. Viața era groaznică!

— Sănătatea minții! spuse domnul Scogan, spărgînd brusc tăcerea prelungită. Sănătatea minții – la capitolul acesta nu stau bine și la capitolul acesta nici tu nu vei sta bine, dragul meu Denis, cînd vei deveni suficient de vîrstnic ca să fii cu mintea-ntreagă sau nebun. Într-o lume cu mintea-ntreagă eu ar trebui să fiu un om mare. După cum stă treaba, în această

stare de lucruri ciudată nu sînt absolut nimic. La drept vorbind, nici nu exist. Nu sînt decît *vox et praeterea nihil*².

Denis nu răspunse nimic. Se gîndea la alte lucruri. „La urma urmei“, îşi spuse în sinea lui, „Gombauld este mai arătos decît mine, mai amuzant şi mai sigur pe el şi, în afară de asta, el este deja cineva, iar eu nu sînt decît ceva potenţial...“

— Toate lucrurile care se fac vreodată pe lumea asta sînt făcute de nebuni, continuă domnul Scogan.

Denis încercă să nu asculte, dar insistenţa neobosită a discursului domnului Scogan îi atrase treptat atenţia.

— Oamenii ca mine, cei cum probabil ai putea deveni şi dumneata, nu au realizat niciodată nimic. Sîntem prea întregi la minte. Sîntem doar rezonabili. Ne lipseşte tuşa umană, cuceritoarea manie entuziastă. Oamenii sînt dispuşi să-i asculte pe filosofi ca să se amuze puţin, tot aşa cum ar asculta un lăutar sau un şarlatan. Dar să urmeze sfatul oamenilor întregi la minte... asta niciodată! Ori de cîte ori s-a pus problema unei alegeri între omul întreg la cap şi cel nebun, lumea l-a urmat fără ezitare pe nebun. Pentru că nebunul face apel la ceea ce este fundamental în noi, la pasiune şi instincte, iar filosofii, la ceea ce este superficial şi superfluu – la raţiune.

Intrară în grădină. La capătul uneia dintre alei se afla o bancă verde de lemn, adăpostită în mijlocul unui continent parfumat de tufe de levănţică. Deşi locul nu era umbrat şi respirai parfumul fiebinte şi uscat în loc de aer, aici a ales domnul Scogan să se aşeze. Se desfăta în lumina crudă a soarelui.

— Gîndeşte-te, de exemplu, la cazul lui Luther şi al lui Erasmus.

Îşi scoase pipa şi începu să o umple în timp ce vorbea.

— Pe de-o parte era Erasmus, un înțelept în adevăratul sens al cuvîntului. La început oamenii l-au ascultat – era un nou virtuoz, care folosea un instrument elegant și plin de valențe, intelectul. Ba chiar l-au admirat și venerat. Dar i-a convins oare să se poarte așa cum voia el să se poarte – rezonabil, decent sau cel puțin nu atît de porcește ca de obicei? Nu. Și apoi apare Luther, un ins violent, pasional, un nebun convins nebunește de lucruri care nu presupun nici o convingere. A strigat, iar oamenii au dat năvală în urma lui. Erasmus nu a mai fost ascultat: a fost respins pentru raționalitatea sa. Luther era serios, Luther însemna realitatea – la fel ca Marele Război. Erasmus era numai rațiune și decență. Fiind un înțelept, îi lipsea puterea de a împinge oamenii la acțiune. Europa l-a urmat pe Luther și s-a angrenat într-un secol și jumătate de războaie și persecuții sîngeroase. E o poveste melancolică.

Domnul Scogan aprinse un chibrit. În lumina intensă de afară, flacăra era complet invizibilă. Mirosul de tutun aprins începu să se amestece cu mirosul dulce-acrișor al levănțicii.

— Dacă vrei să-i faci pe oameni să acționeze rezonabil, trebuie să începi prin a-i convinge într-o manieră maniacală. Pînă și preceptele sănătoase ale întemeietorilor religiilor devin contagioase doar prin manifestări de entuziasm care probabil că i se par jalnice unui om sănătos la minte. Este umilitor să descoperi cît de neputincioasă este sănătatea mintală în stare pură. Sănătatea mintală, de pildă, ne spune că singurul mod prin care ne putem menține nivelul de civilizație este acela de a ne comporta decent și inteligent. Sănătatea mintală pledează și argumentează. Conducătorii noștri perseverează în porcoșenia lor obișnuită, iar noi

acceptăm și ne supunem. Singura speranță este o cruciadă maniacală. Atunci când ea va veni, sînt dispus să bat din toate puterile într-o tamburină, dar, în același timp, mă voi simți puțin rușinat de mine însumi. Totuși – domnul Scogan înălță din umeri și, cu pipa în mînă, făcu un gest de resemnare – este inutil să ne plîngem că lucrurile stau așa cum stau. Cert este că, de una singură, sănătatea mintală este inutilă. Așadar, ceea ce vrem noi este o exploatare sănătoasă și rezonabilă a forțelor nebuniei. Pînă la urmă noi, oamenii întregi la minte, vom deține puterea.

Ochii domnului Scogan străluceau cu mai multă putere ca de obicei și, scoțîndu-și pipa din gură, bărbatul slobozi un rîs sonor, sec și cumva răutăcios.

— Dar eu nu vreau putere, spuse Denis.

Stătea într-o poziție incomodă la un capăt al băncii și-și ferea ochii de lumina insuportabilă. Domnul Scogan, care stătea țeapăn și drept la celălalt capăt, rîse din nou.

— Toată lumea vrea putere, spuse el. Într-o formă sau alta. Genul de putere la care tînjești dumneata este puterea literară. Unii oameni vor puterea de a persecuta alte ființe umane. Tu îți manifesti setea de putere persecutînd cuvintele, răsucindu-le, modelîndu-le, torturîndu-le astfel încît să te asculte. Dar divaghez.

— Chiar așa? întrebă Denis cu o voce pierită.

— Da, continuă domnul Scogan fără să-i dea atenție. Va veni vremea. Noi, oamenii inteligenți, vom învăța să punem nebuniile în serviciul rațiunii. Nu mai putem lăsa lumea la voia întîmplării. Nu le putem permite unor maniaci periculoși precum Luther, nebun după dogme, precum Napoleon, nebun după el însuși, să continue să apară din senin și să răstoarne

totul cu susu-n jos. În trecut nu conta prea mult, dar mașinăria noastră modernă este extrem de delicată. Alte câteva ghionturi precum Marele Război, vreun alt Luther sau doi, și toată șandramaua se va nărui. În viitor oamenii înțelepți trebuie să se asigure că nebunia maniacilor din această lume este canalizată pe făgașele potrivite, este pusă să facă o muncă folositoare, ca un torent de munte care acționează un generator...

— Ca să produci electricitate pentru luminarea unui hotel din Elveția, spuse Denis. Trebuie să completați comparația.

Domnul Scogan îi ignoră întreruperea cu o fluturare a mâinii.

— Nu se poate face decît un singur lucru, spuse el. Oamenii inteligenți trebuie să se adune, să conspire și să preia puterea de la imbecilii și maniacii care ne conduc acum. Trebuie să pună bazele Statului Rațional.

Căldura, care îi paraliza încet lui Denis toate facultățile mintale și trupesti, părea să-i dea domnului Scogan și mai multă vitalitate. Vorbea cu o energie tot mai mare, mâinile i se mișcau cu gesturi tăioase, rapide, precise, iar ochii îi străluceau. Aspră, seacă, monotonă, vocea lui continua să răsună și să tot răsună în urechile lui Denis cu insistența unui zgomot mecanic.

— În Statul Rațional, îl auzi el pe domnul Scogan, ființele umane vor fi separate în specii distincte, nu în funcție de culoarea ochilor sau de forma craniilor, ci în funcție de calitățile minților și de temperamentele lor. Psihologi examinatori, instruiți să utilizeze ceea ce azi ar părea o clarviziune aproape supraomenească, vor testa fiecare copil care se va naște și îl vor direcționa spre specia potrivită.

Corect etichetat și catalogat, copilul va primi educația potrivită membrilor speciei sale și, ca adult, va fi programat să ducă la îndeplinire sarcinile pe care ființele umane de felul lui sînt capabile să le îndeplinească.

— Cîte specii vor exista? întrebă Denis.

— Foarte multe, fără îndoială, răspunse domnul Scogan. Clasificarea va fi una rafinată și elaborată. Dar nu stă în puterea unui profet să intre în amănunte și nici nu e treaba lui să facă așa ceva. Nu voi face altceva decît să indic cele trei specii principale în care vor fi împărțiți supușii Statului Rațional.

Se opri, își dresă glasul și tuși o dată sau de două ori, trezindu-i lui Denis în minte imaginea unei mese cu un pahar și o sticlă de apă și, în celălalt colț, un indicator lung și alb pentru proiecțiile unei lanterne magice.

— Cele trei specii principale, continuă domnul Scogan, vor fi Inteligențele Conducătoare, Oamenii Credinței și Gloata. Printre Inteligențe se vor număra toți cei capabili să gîndească, cei care știu cum să ajungă la un anumit grad de eliberare – și, vai, cît de limitată, chiar și printre cei mai inteligenți, este acea libertate! – din sclavia mentală a vremurilor lor. Un corp select al Inteligențelor, format din cei care și-au concentrat atenția la problemele concrete ale vieții, vor constitui guvernatorii Statului Rațional. Ei îi vor folosi ca instrumente ale puterii pe cei din a doua mare specie a umanității: Oamenii Credinței, Nebunii, cum i-am numit eu, cei care cred în lucruri într-un mod irațional, cu pasiune, și sînt gata să moară pentru credințele și dorințele lor. Acești oameni aprigi, cu potențialul lor înspăimîntător pentru bine sau rău, nu vor mai fi lăsați să reacționeze la întîmplare în

situații întâmplătoare. Nu vor mai exista oameni de felul lui Cezar Borgia, nu vor mai apărea inși ca Luther și Mahomed, ca Joanna Southcott ori Comstock. Demodatul Om al Credinței și al Dorinței, această creatură imprevizibilă a întâmplării fruste, care i-ar putea aduce pe oameni la lacrimi și căință sau care ar putea la fel de bine să-i facă să-și taie gâtul unii altora, va fi înlocuit de un soi nou de nebun, la exterior încă același, încă fremătînd de un entuziasm aparent spontan, dar, oho, cît de diferit de nebunul din trecut! Pentru că Omul Credinței își va consuma pasiunea, dorința și entuziasmul pentru propagarea unei idei rezonabile. Va fi, fără să-și dea seama, unealta unei inteligențe superioare.

Domnul Scogan chicoti răutăcios. Era ca și cum s-ar fi răzbunat, în numele rațiunii, pe entuziaști.

— Din fragedă pruncie, adică imediat ce psihologii examinatori le vor acorda un loc în schema prestabilită, Oamenii Credinței își vor urma procesul educativ specific sub supravegherea Inteligențelor. Modelați printr-un lung proces de sugestie, vor ieși în lume ca să predice și să pună în practică, cu o manie generoasă, proiectele reci și raționale ale conducătorilor de la nivelul superior. După ce aceste proiecte se îndeplinesc sau cînd anumite idei folositoare în urmă cu un deceniu încetează să mai fie folositoare, Inteligențele vor inspira o nouă generație de nebuni, însuflețiți de un nou adevăr etern. Funcția principală a Oamenilor Credinței va fi să pună în mișcare și să direcționeze Gloata, a treia mare specie, alcătuită din nenumărate milioane de inși cărora le lipsește inteligența și care sînt lipsite de un entuziasm util. Atunci cînd se solicită vreun efort anume din partea Gloatei, cînd se consideră necesar, de dragul solidarității, ca

umanitatea să fie pusă în mișcare și unită de vreo dorință sau idee entuziasmantă unică, Oamenii Credinței, înzestrați cu un crez simplu și satisfăcător, vor fi trimiși într-o misiune de evanghelizare. În vremuri obișnuite, când temperatura spirituală ridicată a vreunei cruciade ar fi nesănătoasă, Oamenii Credinței se vor ocupa cu discreție și cu toată seriozitatea de marea misiune a educației. În procesul de educare a Gloatei sugestibilitatea aproape infinită a umanității va fi exploatată în mod științific. În mod sistematic și de la vârste foarte fragede, membrii acesteia vor fi convinși că fericirea nu se găsește decît în muncă și supunere, vor fi făcuți să creadă că sînt fericiți, că sînt niște ființe teribil de importante și că tot ceea ce fac este nobil și semnificativ. Pentru specia inferioară pămîntul va fi readus în centrul universului, iar omul, la preeminența lui pe pămînt. Of, invidiez soarta mediocrilor din Statul Rațional! Muncind cele opt ore pe zi, ascultîndu-și superiorii, convinși de propria măreție, de rostul lor și de nemurire, ei vor fi încîntător de fericiți, mai fericiți decît a fost vreodată orice altă rasă de oameni! Vor trece prin viață într-o stare de beție roz, din care nu se vor trezi niciodată. La această bacanală de-o viață Oamenii Credinței vor juca rolul paharnicilor, vor umple neconținut pahare cu licoarea caldă pe care Inteligențele, în intimitatea lor tristă și sobră din spatele scenei, o vor pregăti pentru amețirea supușilor lor.

— Și care ar fi locul meu în Statul Rațional? întrebă agale Denis de sub mîna cu care se apăra de soare.

Domnul Scogan îl privi o clipă în tăcere.

— E greu de spus unde te-ai potrivi, spuse el în cele din urmă. N-ai putea face munci fizice, ești prea independent și

greu de sugestionat ca să aparții Gloatei celei mari și nu ai nici una din trăsăturile care li se cer Oamenilor Credinței. Cît despre Inteligențele Conducătoare, acestea vor trebui să fie extraordinar de lucide, de nemiloase și de pătrunzătoare.

Se opri și clătină din cap.

— Nu, nu văd nici un loc pentru dumneata. Doar camera letală.

Adînc jignit, Denis slobozi ceva ce semăna cu un rîs homeric sonor.

— Fac insolație aici, zise el și se ridică.

Domnul Scogan îi urmă exemplul și o porniră încet de-a lungul potecii înguste, atingîndu-se în trecere de florile albastre de levănțică. Denis rupse o crenguță înflorită și o adulmecă, apoi niște frunze întunecate de rozmarin, care miroseau ca tămîia într-o biserică întunecată. Trecură pe lîngă un strat de maci, acum fără petale: căpățînile lor rotunde, cu semințe coapte, erau cafenii și uscate, ca niște trofee polineziene, se gîndi Denis. Capete tăiate și înfipite în țepușe. Imaginea îi plăcu îndeajuns de mult ca s-o împărtășească și domnului Scogan.

— Ca niște trofee polineziene...

Rostită cu voce tare, imaginea păru mai puțin fermecătoare și semnificativă decît i se păruse atunci cînd îi răsărise în minte.

Urmă un moment de tăcere și duduitul tot mai puternic al unor treierătoare se ridică dinspre cîmpiile de dincolo de grădină, după care se stinse într-un zumzet îndepărtat.

— E plăcut să te gîndești, spuse domnul Scogan în timp ce-și continuau agale plimbarea, că o mulțime de oameni trudesce pe cîmpiile roditoare pentru ca noi să putem vorbi despre

Polinezia. Ca orice alt lucru bun de pe lumea asta, tihna și cultura trebuie plătite. Totuși, din fericire, nu cei ce se bucură de plăcerile tihnei și ale culturii sînt și cei care trebuie să plătească. Hai să fim recunoscători pentru asta, dragul meu Denis – foarte recunoscători, repetă el și scutură scrumul din pipă.

Denis nu îl mai asculta. Își amintise dintr-odată de Anne. Era împreună cu Gombauld – singură cu el în atelierul acestuia. Era un gând insuportabil.

— Ce-ar fi să mergem să-l vizităm pe Gombauld? sugeră el într-o doară. Ar fi amuzant să vedem ce face în momentul ăsta.

Rîse în sinea lui gîndindu-se cît de furios avea să fie Gombauld cînd îi va vedea venind.

1. Poet și prozator englez (1867-1900) renumit pentru poeziile sale melancolice și asociat adesea cu decadentismul.
2. O voce și nimic altceva (lat.).

Capitolul XXIII

Gombauld nu a fost înfuriat de venirea lor, așa cum sperase Denis și cum se așteptase că va fi. De fapt se arătă mai degrabă bucuros decît supărat atunci cînd cele două fețe, una cafenie și ascuțită, cealaltă rotundă și palidă, își făcură apariția în cadrul ușii deschise. Energia născută din enervarea lui agitată se stingea înăuntrul lui, reducîndu-se la componentele ei emoționale. O clipă în plus și și-ar fi pierdut iarăși cumpătul – iar Anne și l-ar fi păstrat pe al ei, înfuriindu-l din nou. Da, era într-adevăr bucuros să-i vadă.

— Intrați, intrați! strigă el primitiv.

Urmărit de domnul Scogan, Denis urcă scărița și păși peste prag. Privi bănuitor cînd la Gombauld, cînd la modelul acestuia, și nu putu citi nimic pe chipurile lor, în afară de faptul că amîndoi păreau încîntați de oaspeți. Erau cu adevărat bucuroși sau simulau cu șiretenie bucuria? se întrebă el.

Între timp domnul Scogan privea portretul.

— Excelent, rosti el aprobator. Excelent! Aproape prea fidel originalului, dacă așa ceva e posibil. Da, cu siguranță prea fidel. Dar sînt surprins să descopăr că introduci toată chestia asta psihologică, arată el înspre fața pictată și, cu degetul

întins, urmări curbele leneșe ale siluetei. Credeam că ești unul dintre artiștii care preferă exclusiv volumele echilibrate și planurile contrastante.

Gombauld rîse.

— Asta-i o mică infidelitate, spuse el.

— Îmi pare rău, replică domnul Scogan. Eu, unul, fără să fi dovedit vreodată nici cea mai mică înclinație către pictură, am avut întotdeauna o pasiune specială pentru cubism. Îmi place să văd imagini din care natura a fost alungată cu totul, imagini care sînt exclusiv produsul minții umane. Îmi provoacă o plăcere similară cu cea pe care mi-o dă un raționament, o problemă de matematică sau o realizare inginerească. Natura – sau orice îmi amintește de natură – mă tulbură: este prea mare, prea complicată și, pe deasupra, complet inutilă și ininteligibilă. Mă simt în largul meu în fața operelor făcute de om. Dacă decid să-mi pun mintea la treabă, pot înțelege tot ce-a făcut sau a gîndit omul. Iată de ce călătoresc întotdeauna cu metroul și niciodată cu autobuzul dacă pot să evit asta. Pentru că atunci cînd călătorești cu autobuzul, nu poți să nu vezi, chiar și în Londra, unele creații răzlețe ale lui Dumnezeu – cerul, de exemplu, un pom oarecare, florile din ferestre. Dar călătorește cu metroul și n-ai să vezi nimic altceva decît creații ale omului – fier prelucrat în forme geometrice, linii drepte din beton, suprafețe acoperite de gresie cu modele. Totul este uman, produsul unor minți prietenoase și inteligibile. Toate filosofile și toate religiile... ce sînt ele oare dacă nu niște metrouri spirituale ce sfredelesc universul? Prin aceste tunele înguste, unde totul poate fi recunoscut ca produs uman, călătorești confortabil și în siguranță, străduindu-te să uiți că de jur împrejur, dedesubtul

și deasupra ta, se întinde masa oarbă a pământului nesfârșit și neexplorat. Da, dați-mi oricând metroul și cubismul, dați-mi idei, toate la fel de mici, de clare și simple, toate la fel de bine făcute. Și feriți-mă de natură, feriți-mă de tot ce este inuman de mare, complicat și obscur. Nu am curajul și, dincolo de asta, nu am timp să încep să rătăcesc prin acel labirint.

În timp ce domnul Scogan vorbea, Denis traversase încăperea, îndreptându-se către colțul cel mai îndepărtat al acelei camere pătrate, acolo unde Anne stătea așezată pe scaunul cel scund în aceeași postură leneșă.

— Ei? întrebă el, privind-o aproape cu ură.

Ce o întreba de fapt? Nici el nu prea știa.

Anna ridică privirea spre el și, drept răspuns, imită ca un ecou acel „Ei?” într-o altă tonalitate, una amuzată.

Pe moment Denis nu mai găsi nimic altceva de zis. Două sau trei tablouri erau așezate în colț, în spatele scaunului Annei, cu fața întoarsă la perete. Le scoase și începu să privească picturile.

— Pot să le văd și eu? îi ceru Anne.

Le așeză în rînd, sprijinite de perete. Anne trebui să se întoarcă pe scaun ca să le privească. Era acolo pînza cea mare cu bărbatul căzut de pe cal, apoi un tablou cu flori și mai era și un mic peisaj. Ținînd mîinile pe spătarul scaunului, Denis se aplecă deasupra ei. Din spatele șevaletului, în celălalt capăt al încăperii, domnul Scogan vorbea în continuare. Cei doi priviră picturile vreme îndelungată, fără să spună nimic – sau mai degrabă Anne privi picturile, în timp ce Denis, în cea mai mare parte a acestui răstimp, o privi pe Anne.

— Îmi plac omul și calul. Ție nu? spuse ea în cele din urmă, ridicînd privirea spre el cu un zîmbet întrebător.

Denis aprobă tăcut din cap și apoi, cu o voce ciudată, gîtuită, de parcă ar fi făcut un efort imens ca să rostească aceste cuvinte, spuse:

— Te iubesc.

Era o remarcă pe care Anne o mai auzise de foarte multe ori înainte și în majoritatea cazurilor o ascultase cu multă stăpînire de sine. Dar de data aceasta – poate pentru că apăruseră atît de inopinat, poate din vreun alt motiv – cuvintele îi provocară o anumită tulburare uluită.

— Bietul meu Denis, reuși ea să spună rîzînd, dar se îmbujoră chiar în momentul în care rosti aceste vorbe.

Capitolul XXIV

Era ora amiezii. Denis coborî din camera sa, unde se străduise inutil să scrie ceva despre nimic anume, și găsi salonul pustiu. Era gata să iasă în grădină, când ochii îi căzură pe un obiect familiar, dar misterios: caietul cel mare și roșu în care o văzuse atît de des pe Jenny scriind în grabă, tăcută și concentrată. Îl lăsase pe sofaua de lîngă fereastră. Tentația era mare. Luă caietul și-i scoase banda elastică ce-l ținea închis în mod discret.

„Intim. A nu se deschide“, scria cu litere mari pe copertă. Ridică din sprîncene. Era genul de lucru pe care îl scrii în manualul de gramatică latină în timp ce încă mai ești la școala elementară.

„Negru e corbul, negru, monumentul,
Dar mai negru hoțul care fură caietul!“

Ciudat de copilăresc, se gîndi el și zîmbi în sinea lui. Deschise caietul. Ceea ce văzu îl făcu să tresară de parcă ar fi fost lovit.

Denis era cel mai sever critic al lui însuși – sau cel puțin așa considerase întotdeauna. Îi plăcea să creadă despre sine

că este un medic legist nemilos care scormonește prin măruntaiele fremătînde ale propriului suflet, că e propriul lui Brown Dog¹. Slăbiciunile lui, absurditățile lui – nimeni nu i le cunoștea mai bine decît el însuși. De fapt, într-un mod neclar, își imagina că nimeni în afara lui nu i le mai ghicea. Părea cumva de neconceput că și el le-ar putea părea celorlalți așa cum aceștia i se păreau lui sau ca ei să vorbească vreodată despre el cu tonul relaxat, critic și, ca să fim sinceri, ușor malițios cu care obișnuia să vorbească el despre ei. Recunoștea față de el însuși că avea defecte, dar recunoașterea lor era un privilegiu rezervat doar lui. Pentru restul lumii părea cu siguranță un cristal de o perfecțiune rară – și chiar așa era. Era ceva aproape axiomatic.

Cînd deschise caietul, acea imagine a lui însuși în chip de cristal se sfărîmă, izbindu-se de pămînt și făcîndu-se definitiv țandări. În realitate nu el era cel mai sever critic al lui. Descoperirea era una dureroasă.

Rodul mîzgălelilor nestingherite ale lui Jenny se afla în fața lui: o caricatură care-l înfățișa citind (cartea era cu susul în jos). În fundal se vedea un cuplu care dansa, iar cei doi erau recognoscibili drept Gombauld și Anne. Dedesubt, explicația: „Fabula jucătorului de pe margine și a strugurilor acri“. Fascinat și oripilat, Denis cercetă atent desenul. Era desăvîrșit. O tușă care amintea de un Rouveyre tăcut, neștiut, apărea în fiecare dintre liniile acelea dureros de clare. Expresia feței, o detașare asumată și o superioritate dublată de o ușoară invidie, postura trupului și poziția membrelor, atitudinea de demnitate studioasă și academică, trădată de poziția neliniștită a vîrfurilor picioarelor, întoarse unul către celălalt – toate astea erau îngrozitoare. Dar și mai îngrozitoare era

asemănarea, siguranța magistrală cu care particularitățile lui fizice erau redată și exagerate subtil.

Denis continuă să studieze caietul. Mai erau și alte caricaturi, ale altor oameni: ale Priscillei și domnului Barbecue-Smith, ale lui Henry Wimbush, Anne și Gombauld, ale domnului Scogan, pe care Jenny îl reprezentase într-o lumină mai mult decât sinistră, de fapt demonică, ale lui Mary și Ivor. De-abia le aruncă o privire. Îl copleși o dorință plină de teamă de a afla tot ce era mai rău despre el. Întoarse paginile, zăbovind doar asupra propriei imagini. Îi erau dedicate șapte pagini întregi.

„Intim. A nu se deschide.“ Nu respectase interdicția și primise ceea ce merita. Închise gânditor caietul și puse la loc elasticul. Ieși pe terasă mai trist și mai înțelept. Deci, se gândi el, așa își petrecea Jenny orele libere în turnul de fildeș al izolării ei. Și el, care o crezuse o ființă simplă, prostuță! Se părea că el era prostul. Nu simțea nici un resentiment față de Jenny. Nu, de fapt nu Jenny îl întrista, ci ceea ce reprezentau ea și caietul ei roșu, ceea ce însemnau și simbolizau ele în mod concret. Ele reprezentau toată lumea vastă, inteligentă, plină de oameni de dincolo de el însuși, simbolizau ceva în care, în singurătatea lui studioasă, era tentat să nu creadă. Putea să stea în Piccadilly Circus, să privească mulțimea trecînd pe lîngă el și totuși să se imagineze pe sine ca singura ființă întru totul conștientă și inteligentă printre toate acele mii de oameni. Părea cumva imposibil ca și ceilalți oameni să fie, în felul lor, la fel de complecși și desăvîrșiți cum era el. Imposibil. Și totuși Denis făcea periodic cîte o descoperire dureroasă despre lumea din afară și oribila realitate a conștiinței și inteligenței acesteia. Caietul roșu era una din acele

descoperiri, o urmă de picior pe nisip. Demonstra fără putință de tăgadă că lumea exterioară exista cu adevărat.

Așezat pe balustrada terasei, cugetă cîțva timp la acest adevăr neplăcut. Apoi plecă gînditor spre piscină, reflectînd încă la asta. Un păun și tovarășa lui își tîrau podoabele zdrențuite peste gazonul peluzei din vale. Ce păsări oribile! Gîturile lor, groase și lacom de cărnose la rădăcină, se ridicau pînă la prostia crudă a capetelor fără creier, a ochilor triști și a ciocurilor ascuțite. Fabuliștii aveau dreptate, se gîndi el, cînd alegeau animale ca să-și illustreze părerile despre moralitatea umană. Animalele se aseamănă oamenilor cu toată acuratețea unei caricaturi. (Oh, caietul acela roșu!) Aruncă un băț înspre păsările care pășeau agale. Acestea se repeziră la el, crezînd că era ceva de mîncare.

Merse mai departe. Umbra amplă a unui arbore de ilice uriaș îl înghiți. Își întindea brațele în lături ca o caracatiță mare de lemn.

„Sub copacul cel falnic de ilice...”

Încercă să-și amintească autorul poeziei, dar nu reuși.

„Fierarul, un om vînjos,
Cu brațe ca elasticul.”

Întocmai ca ale lui. Va trebui să încerce să-și facă exercițiile Muller mai regulat.

Ieși iarăși la soare. Piscina se întindea în fața lui, reflectînd în oglinda sa de bronz albastrul și diversele nuanțe de verde ale acelei zile de vară. Privind-o, se gîndi la brațele goale ale

Annei și la costumul ei de baie lucios ca pielea de focă, la genunchii și picioarele ei în mișcare.

„Și micuța Luce cu picioare albe,
Și zburdalnica Barbary...”

Uf, melodiile și versurile astea făcute de alții! Va fi oare vreodată în stare să-și considere creierul doar al lui? Se găsea oare pe acolo ceva care să fie cu adevărat al lui sau totul era doar rodul educației?

Dădu încet ocol marginii piscinei. Într-o firdă ascunsă printre arborii de tisă din jur o zări pe Mary, care stătea gînditoare, sprijinindu-și spatele de pedestalul unei versiuni de un comic simpatic a lui Venus de Medici, realizată de cine știe ce zidar anonim din *seicento*.

— Bună! zise el, pentru că trecea atît de aproape de ea, încît trebuia să spună ceva.

Mary ridică privirea.

— Bună! îi răspunse ea pe un ton melancolic și indiferent.

Lui Denis i se păru că în acest alcov tăiat printre copacii întunecați atmosfera era una plăcută, elegiacă. Se așeză alături de Mary la umbra zeiței pubiene. Urmă o tăcere prelungă.

În acea dimineață, la micul dejun, Mary găsisse pe farfuria ei o vedere cu Goble Great Park: o hărăbaie în stil georgian, cu o fațadă lată de șaisprezece ferestre, ronduri de flori în prim-plan și peluze uriașe, netede, întinse în dreapta și în stînga, pînă în afara cadrului imaginii. Încă zece ani de vremuri grele și Goble, la fel ca toți semenii săi, va ajunge pustiu și părăginit. În cincizeci de ani ținutul nu-și va mai ști

locurile reprezentative. Vor fi pierit toate, cum au pierit și mănăstirile de dinaintea lor. Doar că în acel moment lui Mary nu-i stătea mintea la asemenea evaluări emoționante.

Pe dosul vederii, lângă adresă, se putea citi un singur catren, cu scrisul mare și apăsător al lui Ivor:

„Te salut, fecioară a lunii! Mireasă a soarelui, rămas-bun!

Ca niște pene dalbe din zbor îngeresc căzute,
Așa odihnesc în tainice colțuri de suflet, unde adun
Amintiri ale zorilor, amintiri ale nopții trecute.“

Urma un post-scriptum de trei rînduri: „Fii bună, te rog, și cere-i uneia dintre slujnice să-mi trimită pachetul cu lame de ras pe care l-am lăsat în sertarul toaletei. Mulțumiri. IVOR“.

Așezată sub gestul imemorial al lui Venus, Mary cugeta la viață și la dragoste. Abolirea reprimărilor ei, departe de a-i aduce mult așteptata tihnă a minții, nu-i adusesese nimic altceva decît tulburare și o nefericire nouă, nemaicunoscută pînă acum. Ivor, Ivor... Acum nu mai putea trăi fără el. Pe de altă parte, din poezia de pe dosul vederii reieșea clar că Ivor putea trăi foarte bine fără ea. Acum era la Goble. Tot așa și Zenobia. Mary o cunoștea pe Zenobia. Se gîndi la ultimul vers al cîntecului pe care el îl cîntase în acea noapte în grădină:

*„Le lendemain, Phillis peu sage
Aurait donné mouton et chien
Pour un baiser que le volage
A Lisette donnait pour rien.“*

Mary vărsă lacrimi la amintirea lui. În viața ei nu mai fusese atît de nefericită.

Denis rupse cel dintîi tăcerea.

— Individul, începu el pe un ton molatic și trist, filosofic, nu este un univers de sine stătător. Sînt momente cînd vine în contact cu alți indivizi, cînd este nevoit să conștientizeze existența altor universuri alături de cel personal.

Formulase aceasta generalizare foarte abstractă ca o afirmație preliminară la o confidență personală. Era prima mutare într-o conversație ce urma să ducă la caricaturile lui Jenny.

— Adevărat, spuse Mary și, generalizînd pentru cazul ei, adăugă: Atunci cînd un individ intră în legătură cu altul, ea – sau el, bineînțeles, în funcție de situație – trebuie aproape inevitabil să sufere sau să provoace suferință.

— Poți, continuă Denis, să fii într-atît de fermecat de spectacolul propriei personalități, încît să uiți că spectacolul se desfășoară în fața altor oameni, nu numai a ta.

Mary nu îl asculta.

— Dificultatea, spuse ea, se face simțită acut în chestiuni legate de sex. Dacă un individ caută să stabilească în mod natural o legătură intimă cu un alt individ, cu siguranță va suferi sau va provoca suferință. Dacă, pe de altă parte, evită acea legătură, atunci riscă să treacă prin suferințe la fel de grave, provocate de reprimări nefirești. După cum vezi, aici e o dilemă.

— Cînd mă gîndesc la situația mea, spuse Denis, făcînd încă un pas, ceva mai hotărît, în direcția dorită, mă uimește să văd cît de puține știu despre mentalitatea oamenilor în general și, în particular, mai presus de toate, despre părerile lor legate de

persoana mea. Mințile noastre sînt cărți închise, care se deschid doar ocazional spre lumea din afară.

Făcu un gest care sugera vag îndepărtarea unei benzi elastice.

— E o problemă teribilă, zise Mary gînditoare. Trebuie să treci personal prin așa ceva ca să-ți dai seama cît de teribilă e.

— Exact, încuviință Denis. Trebuie să fii direct implicat.

Se aplecă spre ea și-și coborî puțin vocea.

— Chiar în dimineața asta, de exemplu... începu el, dar confidențele îi fură brusc întrerupte.

Sunetul grav al gongului, atenuat de distanță pînă la un bubuit plăcut, pluti dinspre casă pînă la ei. Era vremea prînzului. Mary se ridică automat în picioare, iar Denis, ușor jignit de faptul că ea etala o nerăbdare atît de acută să ia masa și un interes atît de scăzut față de experiențele lui spirituale, o urmă. Merseră pînă la conac fără să mai scoată o vorbă.

1. Aluzie la un scandal iscat în Anglia la începutul secolului al XX-lea, legat de folosirea animalelor pentru experimente medicale, printre care și vivisecția. Scandalul a fost declanșat de disecția unui terrier cafeniu care nici nu fusese anesteziat, potrivit acuzațiilor unor activiste pentru protecția animalelor, acuzații respinse de membrii Facultății de Medicină a Universității din Londra.

Capitolul XXV

— Sper că vă dați seama, spuse Henry Wimbush în timpul cinei, că luna viitoare e zi liberă și că sînteți așteptați cu toții să dați o mîna de ajutor la târg.

— Doamne! strigă Anne. Tîrgul... uitasem cu totul de el. Ce coșmar! N-ai putea să-i pui capăt, unchiule Henry?

Domnul Wimbush oftă și clătină din cap.

— Vai, spuse el, mă tem că nu pot! Mi-ar fi plăcut să-i pun capăt cu ani în urmă, însă insistențele celor de la spitalul Charity sînt puternice.

— Dar noi nu vrem pomană, murmură Anne revoltată. Noi vrem dreptate.

— În plus, continuă domnul Wimbush, târgul a devenit o instituție. Stați să mă gîndesc... trebuie să fie vreo douăzeci și doi de ani de cînd l-am inaugurat. Pe atunci era o chestie modestă. Acum...

Mătură aerul cu mîna și tăcu.

Faptul că domnul Wimbush încă mai continua să tolereze acest târg spunea multe despre spiritul lui civic. Început ca un soi de bazar de biserică supralicitat, târgul caritabil anual din Crome luase amploare, ajungînd o chestie zgomotoasă, cu carusele, tarabe de jocuri și alte spectacole colaterale – un

adevărat bîlci la scară mare. Se ținea de Sfîntul Bartolomeu, patronul locului, iar oamenii din toate satele învecinate, ba chiar și de prin orășelul din apropiere, dădeau năvală în parc, dornici de distracție în ziua lor liberă. Spitalul local profita din plin și doar lucrul acesta îl împiedica pe domnul Wimbush, pentru care tîrgul era sursa unor chinuri repetate și tot mai intense, să pună capăt nenorocirii care îi vandaliza parcul și grădina în fiecare an.

— Am făcut deja toate aranjamentele, continuă Henry Wimbush. Cîteva dintre chioșcurile mai mari vor fi instalate mîine. Leagănele și caruselul sosesc duminică.

— Deci nu-i chip să scăpăm, spuse Anne, întorcîndu-se către ceilalți din grup. Cu toții veți avea ceva de făcut. Ca o favoare specială, vi se va permite să vă alegeți corvoada. Treaba mea e să mă ocup de cortul cu ceai, ca de obicei. Mătușa Priscilla...

— Draga mea, spuse doamna Wimbush, întrerupînd-o, eu am treburi mai importante decît tîrgul la care să mă gîndesc. Dar nu trebuie să te îndoiești că luni îmi voi da toată silința să-i încurajez pe săteni.

— Splendid, zise Anne. Mătușa Priscilla îi va încuraja pe săteni. Tu ce vei face, Mary?

— Nu voi face nimic în locurile unde ar trebui să stau și să privesc cum alți oameni mănîncă.

— Atunci vei avea grijă de copiii de la jocurile sportive.

— Bine, încuviință Mary. O să am grijă de copiii de la jocurile sportive.

— Și domnul Scogan?

Domnul Scogan rămase pe gînduri.

— Îmi permiteți să ghicesc viitorul? întrebă el în cele din urmă. Cred că m-aș pricepe la ghicitul viitorului.

— Dar nu puteți ghici viitorul în costumul ăsta!

— Nu?

Domnul Scogan se cercetă cu luare-aminte.

— Va trebui să vă costumați. Tot mai vreți să faceți asta?

— Sînt gata să suport toate neajunsurile.

— Bine! spuse Anne și, întorcîndu-se spre Gombauld, continuă: Tu va trebui să fii artistul nostru. Un portret în cinci minute, pentru un șiling.

— Ce păcat că nu sînt Ivor! spuse Gombauld rîzînd. Aș putea să le bag pe gît și-o imagine cu aura lor pentru încă șase penny.

Mary se îmbujoră.

— Nu cîștigăm nimic dacă vorbim nesperios despre subiecte serioase, spuse ea cu asprime. Și, la urma urmei, oricare ar fi părerile dumitale personale, cercetarea psihică este un subiect foarte serios.

— Dar Denis?

Denis făcu un gest de lehamite.

— Eu nu am nici un talent, spuse el. Voi fi doar unul dintre bărbații aceia care poartă ceva la butonieră și se plimbă printre oameni, spunîndu-le unde se servește ceaiul și avertizîndu-i să nu calce iarba.

— Nu, nu! spuse Anne. Nu merge așa. Trebuie să faci ceva mai mult de-atît.

— Dar ce anume? Toate sarcinile sînt deja repartizate, iar eu nu știu să fac nimic altceva decît să pălăvrălesc în rime.

— Ei bine, atunci fă rime, hotărî Anne. Trebuie să scrii o poezie pentru această ocazie – o „Odă a zilei libere“. O s-o

tipărim la tiparnița unchiului Henry și o s-o vindem cu doi penny exemplarul.

— Șase penny, protestă Denis. Va costa șase penny.

Anne clătină din cap.

— Doi penny, repetă ea ferm. Nimeni nu va plăti mai mult de doi penny.

— Iar acum urmează Jenny, spuse domnul Wimbush. Jenny, spuse el, ridicînd vocea, dumneata ce vei face?

Denis se gîndi să sugereze că ar putea face caricaturi cu șase penny bucata, dar decise că ar fi mai înțelept să se prefacă în continuare că nu știe nimic despre talentul ei. Gîndul îi reveni la caietul cel roșu. Oare așa arată el cu adevărat?

— Ce voi face? repetă Jenny ca un ecou. Ce voi face?

Se încruntă gînditoare o clipă, apoi fața i se luminează și zîmbi.

— Cînd eram tînră, spuse ea, am învățat să cînt la tobe.

— Tobe?

Jenny dădu din cap că da și, ca dovadă a spuselor ei, agită furculița și cuțitul ca pe niște bețe deasupra farfuriei.

— Dacă se ivește vreo ocazie să cînt la tobe... începu ea.

— Păi, bineînțeles, spuse Anne. Ocazii există berechet. Clar, te trecem pe listă cu tobele. S-a hotărît, adăugă ea.

— Și ce hotărîre bună! spuse Gombauld. De-abia aștept ziua liberă. Ar trebui să iasă drăguț.

— Ar trebui, îl aprobă domnul Scogan. Dar să fiți siguri că nu o să iasă așa. Orice sărbătoare nu-i nimic altceva decît o dezamăgire.

— Hai, hai! protestă Gombauld. Vacanța mea la Crome nu e o dezamăgire.

— Nu? se întoare Anne spre el, cu masca inocenței pe chip.

— Nu, nu este, răspunse Gombauld.

— Sînt încîntată să aud asta.

— E în firea lucrurilor, continuă domnul Scogan. Vacanțele noastre nu pot fi altfel decît dezamăgitoare. Gîndiți-vă o clipă. Ce e o vacanță? Vacanța ideală, platonice, vacanța vacanțelor, este cu siguranță o schimbare completă și absolută. Sînteți de acord cu mine asupra acestei definiții?

Domnul Scogan aruncă cîte o privire, rînd pe rînd, tuturor fețelor din jurul mesei. Nasul lui ascuțit se roti, într-o serie de mișcări bruște și rapide, înspre toate punctele cardinale. Nu văzu nici o urmă de opoziție, prin urmare continuă:

— O schimbare completă și absolută. Foarte bine. Dar nu-i așa că o schimbare completă și absolută este exact ceea ce nu putem avea niciodată – asta prin firea lucrurilor?

Domnul Scogan se mai uită o dată rapid în jur.

— Bineînțeles că e așa. Noi, așa cum sîntem, specimene de *Homo sapiens*, membri ai societății, cum putem spera la o schimbare absolută? Sîntem îngrădiți de limitarea înspăimîntătoare a facultăților noastre umane, de concepțiile pe care ni le impune societatea printr-o sugestibilitate inevitabilă, de propriile noastre personalități. Pentru noi vacanța perfectă iese din discuție. Unii dintre noi se luptă bărbătește ca să prindă una, dar niciodată nu reușim, dacă mi se permite să mă exprim metaforic, niciodată nu reușim să ajungem mai departe de Southend.

— Sînteți deprimant, spuse Anne.

— Asta și vreau, răspunse domnul Scogan și, întinzînd degetele mîinii drepte, continuă: Uitați-vă la mine, de exemplu. Ce fel de vacanță pot să-mi iau eu? Atunci cînd m-a

dăruit cu pasiuni și abilități, natura a fost oribil de zgîrcită. Întreaga gamă a potențialului uman este, de altfel, supărător de limitată. Gama mea este o limitare în cadrul unei limitări. Din cele zece octave care alcătuiesc instrumentul uman, eu probabil că pot să acopăr vreo două. Astfel, deși poate că am o cantitate oarecare de inteligență, nu am deloc simț estetic. Chiar dacă posed o abilitate matematică, sînt complet lipsit de emoții religioase. Deși sînt dependent în mod natural de plăcerile trupești, nu sînt prea ambițios și nu sînt deloc avar. Educația mi-a limitat și mai mult potențialul. Fiind crescut în societate, sînt impregnat de legile ei. Nu numai că mi-ar fi frică să le suspend în cazul meu, ci mi s-ar părea chiar dureros să încerc așa ceva. Într-un cuvînt, am conștiință în aceeași măsură în care am și frică de închisoare. Da, știu asta din proprie experiență. O, cît de des am încercat să-mi iau o vacanță, să mă îndepărtez de mine însumi, de propriul meu caracter plictisitor, de împrejurimile nesuferite ale minții mele!

Domnul Scogan oftă.

— Însă n-am avut niciodată succes, adăugă el. N-am avut niciodată succes. În tinerețe mă străduiam mereu – și încă din greu! – să am simțăminte religioase și estetice. Iată, îmi spuneam, acestea sînt două emoții teribil de importante și de tulburătoare. Viața mi-ar fi mai bogată, mai caldă, mai luminoasă – într-un cuvînt, mai amuzantă – dacă le-aș putea simți. Am încercat să le simt. Am citit lucrările misticilor. Mi s-au părut niște pălăvrăgeli banale din cele mai jalnice – cum probabil că îi par întotdeauna celui ce nu simte aceeași emoție pe care au simțit-o autorii atunci cînd le-au scris. Pentru că emoția e importantă. Textul scris este pur și simplu o

încercare de a exprima emoția, care în sine este inexprimabilă în termenii intelectului și ai logicii. Misticul obiectivează un sentiment pregnant din străfundul stomacului, transformându-l într-o cosmologie. Pentru alți mistici cosmologia aceea este un simbol al acelui sentiment pregnant. Pentru necredincios nu simbolizează nimic, așa că pare doar grotescă. Un adevăr melancolic! Dar divaghez.

Domnul Scogan se controlează și reia:

— Atît despre emoția religioasă. Cît despre cea estetică... m-am chinuit încă și mai mult s-o cultiv. Am privit toate operele de artă recomandate, din toate colțurile Europei. A fost o vreme cînd îndrăznesc să cred că știam mai multe despre Taddeo da Poggibonsi sau despre cripticul Amico di Taddeo decît știe Henry însuși. Mărturisesc bucuros că azi am uitat multe din cunoștințele pe care le-am acumulat cu atîta efort la acea vreme, însă pot să afirm, fără strop de vanitate, că eram grozav. Nu pretind, desigur, că aș ști ceva despre sculptura negrilor sau despre finalul secolului al șaptesprezecelea în Italia, dar știu – sau știam – absolut totul despre toate perioadele la modă dinainte de 1900. Da, repet, absolut totul. Însă m-a făcut oare lucrul acesta să apreciez mai mult arta în general? Nu. Pus în fața unei picturi a cărei poveste cunoscută sau presupusă v-aș putea-o istorisi – data cînd a fost pictată, caracterul pictorului, influențele care au contribuit la crearea ei –, nu simțeam nimic din acea emoție și exaltare stranie care este, după cum îmi spun cei care chiar o simt, adevărata emoție estetică. Nu simțeam nimic altceva decît un anumit interes față de pictură în general sau, cel mai ades, atunci cînd subiectul era unul banal sau religios, doar o imensă oboseală a spiritului. Totuși probabil că am continuat să contemplu

picturi timp de încă vreo zece ani înainte să recunosc cinstit față de mine însumi că pur și simplu mă plictiseau. De atunci am renunțat să mai încerc să-mi iau vacanță. Continui să-mi cultiv sinele meu vechi și stătut, de zi cu zi, cu resemnarea cu care un funcționar de bancă își îndeplinește îndatoririle zilnice de la zece la șase. Vacanță, hai, lasă-mă! Îmi pare rău pentru tine, Gombauld, dacă încă mai aștepți cu nerăbdare să ai o vacanță.

Gombauld înălță din umeri.

— Poate că standardele mele nu sînt atît de ridicate ca ale dumitale, zise el. Dar eu, unul, văd războiul ca pe o vacanță aproape la fel de completă ca oricare alta pe care mi-aș fi dorit-o vreodată, ca pe o suspendare a buneicuviințe și a sănătății mintale general acceptate, a tuturor emoțiilor și preocupărilor banale.

— Da, încuviință gînditor domnul Scogan. Da, războiul a fost cu siguranță ca un fel de vacanță. A fost un pas dincolo de Southend, a fost Weston-super-Mare, a fost aproape Ilfracombe.

Capitolul XXVI

Un sătuc de mucava, cu corturi și chioșcuri, răsărise chiar dincolo de marginea grădinii, pe spațiul verde al parcului. O mulțime de oameni îi împânzeau străzile: bărbații îmbrăcați mai mult în negru – în hainele lor bune, de sărbătoare și înmormântare –, iar femeile, în muselină pastelată. Ici și colo steaguri tricolore atârnavu inerte. În mijlocul acestui sătuc de mucava stacojiu, auriu și de cristal, caruselul scînteia în soare. Omul cu baloane mergea prin mulțime, iar deasupra capului său, ca un uriaș ciorchine multicolor răsturnat, baloanele se înălțau cu sfoara întinsă. Leagănele bărcuțe secerau aerul cu o mișcare ca de coasă și prin coșul motorului care punea în mișcare caruselul se ridica o coloană subțire de fum negru, care de-abia unduia.

Denis se cățăraseră în vârful unuia dintre turnurile lui *sir* Ferdinando și, stînd în picioare pe plăcile de plumb arse de soare, cu coatele sprijinite de parapet, urmărea întreaga scenă. Orga cu aburi revărsa o muzică generoasă. Cimbalele automatelor de muzică, izbite unul de altul cu o precizie inexorabilă, țineau ritmul unor melodii ce răsunau strident. Armoniile sunau precum sticla și alămurile sparte. Foarte jos, într-o cheie de bas, trompeta Apocalipsei răsuna înfiorător și

cu un asemenea ecou, cu atîta rezonanță, încît tonica și dominantă se detașau alternativ de restul muzicii și formau o melodie proprie, ca un bîzîit zgomotos și monoton de ferăstrău.

Denis se aplecă spre golful zarvei amețitoare. Dacă s-ar fi aruncat de-acolo, cu siguranță zgomotul l-ar fi ținut în aer, l-ar fi făcut să plutească, rostogolindu-l, așa cum o fîntînă arteziană menține în echilibru o minge pe culmea șuvoiului. O altă fantezie îi apărură în minte, de data aceasta în formă metrică.

„Sufletul meu este o foaie subțire de pergament alb,
întins
Deasupra unui ceaun care fierbe.“

Prost, prost. Dar îi plăcu ideea de ceva fierbinte și întins, care este împins de dedesubt.

„Sufletul îmi este un cort subțire de măruntaie...”

Sau, și mai bine,

„Sufletul meu e o membrană palidă, întinsă...”

Asta suna bine: o membrană subțire, întinsă. Avea calitatea anatomică potrivită. Bine umflată, tremurătoare în vacarmul vieții zgomotoase. Era timpul să coboare din raiul senin al cuvintelor în vârtejul realității. Coborî încet. „Sufletul meu e o membrană subțire, întinsă...”

Pe terasă stătea un grup de vizitatori distinși. Printre ei se număra și bătrînul lord Moleyn, ce aducea cu o caricatură a milordului englez dintr-o revistă comică franțuzească: un bărbat lung, cu un nas lung și mustăți lungi, pleoștite, cu dinți lungi, de culoare fildeșului învechit, și, ceva mai jos, cu o haină absurd de scurtă, iar mai jos de ea, niște picioare lungi, lungi, acoperite de o pereche de pantaloni gri-perlați, picioare care se îndoiau nesigure la genunchi și-i provocau un fel de șchiopătat lateral atunci cînd mergea. Lîngă el se afla domnul Callamay, un venerabil politician conservator, scurt și îndesat, cu o față ca de bust roman și cu părul alb, tuns scurt. Tinerelor domnișoare nu le prea plăcea să meargă la plimbare cu mașina singure cu domnul Callamay. Cît despre bătrînul lord Moleyn, te întrebai de ce nu trăia într-un exil aurit pe insula Capri, printre alte persoane distinse cărora, dintr-un motiv sau altul, li se părea imposibil să locuiască în Anglia. Cei doi vorbeau cu Anne și rîdeau, unul gutural, celălalt strident.

Balonul negru de mătase care se înălța semeț peste o parașută în dungi albe și negre se dovedi a fi bătrîna doamnă Budge din conacul cel mare de pe partea cealaltă a văii. Se așezase pe pămînt, iar spițele umbrelutei ei de soare albă cu negru amenințau ochii Priscillei Wimbush, care se apleca deasupra sa – o siluetă masivă, îmbrăcată în mov și încununată de o tocă de regină, pe care penele negre care se mișcau în sus și-n jos aminteau de splendorile unei înmormîntări pariziene de primă clasă.

Denis le urmărea discret de la fereastra salonului de dimineată. Ochii lui deveniră dintr-odată inocenți, copilărești, lipsiți de prejudecăți. Oamenii aceștia, toți păreau incredibil de fantastici. Și totuși ei existau, funcționau ca atare, erau

conștienți, aveau minți. Mai mult de atât, și el era ca ei. Îți venea să crezi? Dar dovada reprezentată de caietul roșu era concludentă.

Ar fi fost politicos să meargă și să spună „Bună ziua“. Dar în acel moment Denis nu voia să vorbească, nu putea să vorbească. Sufletul lui era o membrană întinsă, fremătătoare, palidă. Îi va menține sensibilitatea intactă și virgină atât cât va putea. Se strecură precaut afară printr-o ușă laterală și își croi drum către parc. Sufletul îi tresărea pe măsură ce se apropia de zgomotul și agitația târgului. Se opri un moment pe margine, apoi intră și fu înghițit.

Sute de oameni, fiecare cu chipul lui distinct și toți reali, diferiți, vii. Gîndul îl neliniștea. Plăti doi penny și o văzu pe femeia tatuată și încă doi penny pentru cel mai mare șobolan din lume. Din casa șobolanului ieși tocmai la timp ca să vadă cum un balon umplut cu hidrogen se desprindea de casă. Un copil țopăia după el, însă acesta urca, urca, calm ca o sferă perfectă de opal îmbujorat. Denis îl urmări cu privirea pînă ce balonul se pierdu în lumina orbitoare a soarelui. Dacă ar fi putut să-și trimită sufletul să-l urmărească!...

Oftă, își îndesă la butonieră rozeta de membru al echipei de organizare și începu să-și croiască drum, împingîndu-se la întîmplare, dar solemn, prin mulțime.

Capitolul XXVII

Domnul Scogan fusese instalat într-o căsuță de mucava. Îmbrăcat într-o cămașă neagră și un pieptar roșu, cu o batistă ca o bandană, în galben și roșu, legată în jurul perucii negre, semăna – cu nasul lui ascuțit, maroniu și ridat – cu o țigancă vrăjitoare din tabloul *Ziua derby-ului* de Frith. O plăcuță prinsă în ace de perdeaua care acoperea ușa anunța prezența în cort a lui „Sesostris, vrăjitoarea din Ecbatana“. Așezat la o masă, domnul Scogan își primea clienții într-o tăcere misterioasă, indicînd cu o mișcare din deget că trebuiau să se așeze în fața lui și să-și întindă mîinile pentru examinare. Apoi cerceta palma care i se oferea, folosind o lupă și o pereche de ochelari cu ramă de os. Avea un fel înfricoșător de a clătina din cap, încruntîndu-se și plescăind din limbă în timp ce privea liniile din palmă. Uneori șoptea ca pentru sine „Groaznic, groaznic!“ sau „Să ne ferească Dumnezeu!“, schițînd semnul crucii atunci cînd rostea cuvintele. Clienții care intrau rîzînd deveneau brusc gravi: începeau s-o ia în serios pe vrăjitoare. Era o femeie care arăta impunător. Era oare cu putință, era posibil să fie totuși ceva adevărat în chestia asta? Totuși, se gîndeau ei în timp ce babornița clătina din cap deasupra palmelor lor, totuși... Și așteptau, cu inima

bătîndu-le nebunește în piept, ca oracolul să vorbească. După o examinare lungă și tăcută, domnul Scogan ridică dintr-odată privirea și puneă, cu o șoaptă răgușită, o întrebare oribilă, cum ar fi „Ați fost vreodată lovit în cap cu ciocanul de către un tînăr cu părul roșu?”. Cînd răspunsul era negativ, ceea ce se întîmpla mai întotdeauna, domnul Scogan dădea din cap de cîteva ori și spunea: „Mă temeam de asta. Totul urmează să se întîmple, urmează să se întîmple, deși de-acum nu mai poate dura prea mult“. Uneori, după o lungă cercetare, șoptea doar „Acolo unde ignoranța e o binecuvîntare, înțelepciunea e o nebulie“ și refuza să divulge vreun alt amănunt despre un viitor prea înspăimîntător ca să poată fi contemplat fără disperare. Sesostris avea un succes de groază. Oamenii stăteau la coadă la ușa chioșcului, așteptînd privilegiul de a asculta cum li se rostește sentința.

În timpul plimbării sale, Denis privea plin de curiozitate mulțimea aceasta de solicitanți din fața altarului oracolului. Își dorea foarte mult să-l vadă pe domnul Scogan jucîndu-și rolul. Chioșcul de mucava era o coșmelie prost clădită. Între pereți și acoperișul dărăpănat se vedeau crăpături și găuri. Denis merse la cortul cu ceaiuri, de unde împrumută o bancă de lemn și un steag britanic mic. După ce le luă, se grăbi să se întoarcă la chioșcul lui Sesostris. Așezînd banca în spatele chioșcului, se urcă pe ea și, cu un aer grav, de eficiență și hărnicie, începu să fixeze steagul la capătul unuia dintre stîlpii de susținere ai cortului. Printre crăpăturile din carton putea vedea aproape tot interiorul coșmeliei. Capul acoperit cu bandană al domnului Scogan se afla chiar dedesubt, iar șoaptele lui înfricoșătoare urcau foarte clare pînă la el. Denis privea și asculta cum vrăjitoarea profetea pierderi financiare,

moarte prin apoplexie, distrugere prin raiduri aeriene în următorul război.

— O să mai fie vreun război? întrebă doamna în vîrstă căreia i se prezisese acest sfîrșit.

— Foarte curînd, spuse domnul Scogan cu un aer de încredere calmă.

Bătrîna fu urmată de o fată îmbrăcată în muselină albă, împodobită cu panglici roz. Purta o pălărie cu boruri largi, astfel că Denis nu-i putea vedea fața, dar, după siluetă și rotunjimea brațelor goale, și-o imaginea tînăra și drăguță. Domnul Scogan îi privi palma și șopti:

— Ești încă virtuoasă.

Tînăra chicoti și exclamă:

— Vai, Doamne!

— Dar nu vei mai rămîne așa multă vreme, adăugă foarte grav domnul Scogan.

Tînăra chicoti din nou.

— Destinul, care se interesează deopotrivă de lucruri mici și mari, a anunțat acest fapt în mîna dumitale.

Domnul Scogan luă lupa și începu să cerceteze din nou palma cea albă.

— Foarte interesant, spuse el ca pentru sine. Foarte interesant. Clar ca lumina zilei.

Tăcu.

— Ce e clar? întrebă fata.

— Nu cred c-ar trebui să-ți spun.

Domnul Scogan clătină din cap. Cerceii lungi de alamă pe care și-i prinsese în urechi zornăiră.

— Te rog, te rog! imploră ea.

Vrăjitoarea păru să-i ignore remarca.

— După asta nu prea se mai vede nimic clar. Sortii nu spun dacă te vei mărita, te vei așeza la casa ta și vei avea patru copii sau dacă vei încerca să faci o carieră în cinematografie și nu vei avea nici unul. Nu ne menționează clar decît acest incident – crucial, aş zice.

— Care? Care? Hai, spune-mi!

Silueta în muselină albă se aplecă nerăbdătoare în faţă.

Domnul Scogan oftă.

— Foarte bine, spuse el, dacă vrei neapărat să ştii, o să ştii. Dar în caz că ți se va întîmpla ceva necuviincios, să ştii că de vină e doar propria-ți curiozitate. Ascultă, ascultă! ridică el un arătător ascuțit, cu o unghie ca o gheară. Iată ce au scris sortii. În duminica următoare, la ora şase după-amiaza, vei sta pe al doilea pîrleaz de pe aleea care duce de la biserică înspre drumul din vale. În acel moment de-a lungul aleii va apărea un bărbat.

Domnul Scogan îi privi iarăşi palma, ca pentru a-şi împrăşti memoria în privinţa detaliilor scenei.

— Un bărbat, repetă el. Un bărbat scund, cu un nas ascuțit, nu tocmai arătos şi nici prea tînăr, dar fascinant.

Zăbovi sîsîind asupra cuvîntului.

— Te va întreba „Puteți să-mi spuneți care este drumul către paradis?“, iar dumneata vei răspunde „Da, vi-l voi arăta“. Apoi veți pleca împreună în vale, luînd-o către păduricea de aluni. Nu pot citi ce se va întîmpla după aceea.

Urmă un moment de tăcere.

— Chiar e adevărat? întrebă muselina albă.

Vrăjitoarea înălță din umeri:

— Eu îți spun doar ce văd în palmă. Bună ziua. Te costă şase penny. Da, am mărunt. Mulțumesc. Bună ziua.

Denis coborî de pe bancă. Legat slab și strîmb de stîlpul cortului, steagul Marii Britanii atîrna inert în aerul nemișcat. Dac-aș putea face și eu lucruri de felul acesta! se gîndi el în timp ce căra banca înapoi, la cortul cu ceaiuri.

Anne era așezată în spatele unei mese lungi și umplea niște pahare albe, turnînd dintr-o carafă. Un teanc ordonat de coli frumos tipărite zăceau pe masă, în fața ei. Denis luă una dintre ele și o privi cu drag. Era poezia lui. Tipăriseră cinci sute de exemplare și colile, mari ca de ziar, arătau foarte drăguț.

— Ai vîndut multe? întrebă el pe un ton indiferent.

Anne își lăsă disprețuitoare capul pe-o parte.

— Mă tem că doar trei pînă acum. Însă dau una pe gratis oricui cheltuiește mai mult de un șiling pe ceai. Așa că oricum circulă.

Denis nu îi răspunse, ci se îndepărtă încet. Se uită la coala mare de hîrtie din mîna sa și citi versurile pentru sine, savurîndu-le în timp ce se îndepărta:

„Ziua aceasta cu călușei și leagăne-n văzduh suite,
Întreceri felurite, greutăți, trageri la țintă, inele
azvîrlite,
Curse nebune, vrăjitoare și alte astfel de nimicuri
Ce ochii-ți fură. Să le numim pe toate bîlciuri?
O sărbătoare? Dar nasuri din hîrtie meșterite
Adulmecă parfum de false roze întipărite
Pe-obrajii cei rotunzi, venețieni, ascunși de măști pe
jumătate
În fiecare an de carnaval, și măștile pot rîde-n voie,
amuzate

De lucruri care-n mod normal ar face-obrazul nemascat
Să se-nroșească – și nimeni nu se simte vinovat.
O sărbătoare? Însă Galba făcu paradă
De elefanți urcați pe calea suspendată,
Jumbo păși atunci agale pe sfoara-ntinsă
Și-n circ bărbați cu arma-n mână strîns cuprinsă
Pleacă de-acas' de plictiseală și vor să spargă
Acele monotone imperative care parcă
Transformă-ntr-o închisoare fiecă zi de trudă,
Cînd toți trudesesc, se chinuie, asudă.
Cîntă, sărbătoare! Tu nu știi ce-nseamnă
Liber să fii. Zăpada Rusiei îndeamnă
Spre asta cînd trandafiri de sînge înflorind apar,
Lăsînd petale roșii ce tot mai pal dispar,
Pier iarăși în neaua albă, înghițite
De dalbe zăpezi neprihănite,
Oamenii din juguri străvechi eliberați se văd de pe-
acum,
Din legi apuse, din rituri vetuste și crezuri duium,
Și bune, și rele deopotrivă pier fără' de urmă
Și aerul rece primi răsuflarea din urmă,
Un abur fragil ce s-a stins nevăzut.
Iar împrejurul lor, acolo unde au căzut,
Zăpada înflorea peste tot trandafiri. Sîngele-acela vărsat
din belșug
Era o floare frumoasă, de-un roșu aprins ca de rug.
Cîntă, sărbătoare! Pe sub copacul cel falnic,
Al Inocenței și al Libertății vechi crainic,
Nas de hîrtie și cocardă-nroșită
Dansează cu toții în umbra vrăjită

Care-i îmbată, îi binedispune și-i întărește
Să rîdă, să-și cînte cîntarea de bîlci ștreqărește:
«Liber, liber...!»

Dar Ecoul răspuns își trimite
Dansatorilor care rîd cu hohote în piruete grăbite,
«Liber» repetă și rîde ușor și coboară
În văile-adînci de printre dealuri, a cîta oară,
Rîsete ușoare și șoapte, «Liber», tot mai stinse
Se sparg tăcute în văile-ntinse.
«Liber», și rîsul se stinge încet, apoi moare...
Cîntă, sărbătoare! Cîntă, sărbătoare!“

Împături cu grijă foaia de hîrtie și o puse în buzunar.
Chestia asta avea meritele ei. Ei, cu siguranță, cu siguranță!
Dar cît de neplăcut mirosea mulțimea! Își aprinse o țigară. Era
de preferat mirosul vacilor. Intră în grădină pe poarta din
zidul parcului. Piscina era centrul unei agitații pline de
zgomot și activitate.

— A doua rundă în Campionatul Domnișoarelor! se auzi
vocea politicoasă a lui Henry Wimbush.

O mulțime de siluete în costume de baie negre, lucioase,
amintind de niște foci, îl înconjura. Melonul său gri, neted,
rotund și nemișcat în mijlocul unei mări mișcătoare, era o
insulă de calm aristocratic.

Ținîndu-și *pince-nez*-ul cu ramă de baga la trei-patru
centimetri în fața ochilor, Henry citi numele de pe listă.

— Domnișoara Dolly Miles, domnișoara Rebecca Balister,
domnișoara Doris Gabell...

Cinci tinere se aliniază pe margine. De la locurile lor de onoare, din celălalt capăt al piscinei, bătrînul lord Moleyn și domnul Callamay priveau scena cu un viu interes.

Henry Wimbush ridică mîna. Urmă un moment de așteptare tăcută.

— Cînd spun „Plecați“, plecați. Plecați! spuse el.

Se auzi un pleoscăit aproape simultan.

Denis înaintă, făcîndu-și loc printre spectatori. Cineva îl apucă de mîneacă. Se uită în jos. Era bătrîna doamnă Budge.

— Încîntată să vă revăd, domnule Stone, spuse ea cu vocea sa plină și răgușită.

Gîfîia puțin atunci cînd vorbea, ca un cîine cu picioare scurte. Doamna Budge fusese cea care, după ce citise în *Daily Mirror* că guvernul avea nevoie de sîmburi de piersică – pentru ce anume, n-a aflat niciodată –, făcuse din colectarea sîmburilor de piersică contribuția ei personală la efortul de război. Avea treizeci și șase de piersici în grădina sa împrejmuată cu ziduri și patru sere în care pomii puteau fi siliți să rodească, așa că de fapt putea să mănînce piersici tot timpul anului. În 1916 a mîncat 4.200 de piersici și a trimis sîmburii guvernului. În 1917 autoritățile militare i-au recrutat pe trei dintre grădinarii săi și, fie din cauza aceasta, fie din cauza faptului că a fost un an cu recoltă proastă, n-a reușit să mănînce decît 2.900 de piersici în timpul acelei perioade cruciale pentru destinele naționale. În 1918 s-a descurcat mai bine, pentru că între 1 ianuarie și data armistițiului a mîncat 3.300 de piersici. După armistițiu și-a mai redus eforturile, iar acum nu mîncea mai mult de două sau trei piersici pe zi. Constituția ei, se plîngea doamna Budge, avusese de suferit – dar suferise pentru o cauză bună.

Denis îi răspunse la salut printr-un mormăit vag și politicos.

— Ce plăcut este să-i vezi pe tineri distrându-se, continuă doamna Budge. Ca și pe cei vîrstnici, de altfel. Priviți-i pe bătrînul lord Moleyn și pe scumpul domn Callamay. Nu-i încîntător să vezi cum se distrează?

Denis îi privi. În realitate nu era sigur că era chiar atît de încîntător. De ce nu mergeau să vadă cursa în saci? Cei doi domni vîrstnici erau ocupați în acel moment s-o felicite pe cîștigătoarea cursei. Părea un gest de o grație inutilă, pentru că, în definitiv, cîștigase o singură cursă.

— E drăguță, nu-i așa? rosti răgușit doamna Budge și gîfîi de două sau de trei ori.

— Da, încuviință Denis.

Șaisprezece ani, zveltă, însă nubilă, își spune în sinea lui și-și notă propoziția în memorie, considerînd-o una memorabilă. Bătrînul domn Callamay își pusese ochelarii ca s-o felicite pe cîștigătoare, iar lordul Moleyn, aplecat în față, peste baston, își arăta dinții lungi și gălbui, zîmbind hămesit.

— O performanță excepțională, excepțională! spunea domnul Callamay cu vocea sa profundă.

Cîștigătoarea se foia stîngenită. Stătea cu mîinile la spate și își freca agitată un picior de celălalt. Costumul de baie ud îi strălucea: un tors de marmură neagră șlefuită.

— Foarte bine, într-adevăr, spuse lordul Moleyn.

Vocea părea să-i vină exact din dosul dinților – o voce dentală. Era ca și cum un cîine ar fi început brusc să vorbească. Zîmbi din nou, iar domnul Callamay își potrivi ochelarii.

— Cînd spun „Plecați“, plecați. Plecați!

Pleosc! Începuse cea de-a treia tură.

— Știi, eu n-am putut învăța niciodată să înot, spuse doamna Budge.

— Chiar așa?

— Dar puteam să fac pluta.

Denis și-o imagină plutind în sus și în jos, în sus și în jos, pe un val mare și verde. O vezică neagră și umflată... nu, nu era bine, nu era bine deloc. O nouă câștigătoare era feliitată. Era groaznic de îndesată și de grasă. Cea de dinainte, înaltă și armonios clădită, cu rotunjimi frumos sculptate de la genunchi pînă la piept, fusese o Evă de-a lui Cranach, însă aceasta, aceasta era o Rugens prost pictată.

— ...hai, hai... plecați!

Vocea politicoasă și egală a lui Henry Wimbush mai pronunță o data formula. Un alt lot de tinere domnișoare plonjă în piscină.

Puțin plictisit să tot întrețină o conversație cu doamna Budge, Denis își aminti în mod oportun că îndatoririle lui de membru al echipei de organizare îl chemau în altă parte. Se înghesui printre șirurile de spectatori și-și croi drum de-a lungul aleii lăsate libere în spatele lor. Se gîndi iarăși că sufletul îi era o membrană palidă, întinsă, cînd tresări auzind o voce subțire, sîsîitoare, care venea, din cîte se părea, chiar deasupra capului său și pronunța un singur cuvînt: „Dezgustător!“.

Se uită repede în sus. Cărarea de-a lungul căreia mergea trecea pe sub zidul tăiat prin tisă. În spatele gardului viu terenul se înălța abrupt, ducînd către baza terasei și către casă. Unui ins ce stătea pe terenul mai ridicat i-ar fi venit mai ușor să privească peste bariera întunecată. Ridicînd privirea,

Denis zări două capete răsărind peste gardul viu, imediat deasupra lui. Recunoscuse masca de fier a domnului Bodiham și chipul palid, lipsit de culoare, al soției acestuia. Se uitau, peste capul lui și peste capetele spectatorilor, la înotătoarele din piscină.

— Dezgustător! repetă doamna Bodiham, sîsîind ușor.

Parohul își întoarse masca de fier înspre cobaltul solid al cerului.

— Cît timp? rosti el ca pentru sine. Cît timp?

Apoi plecă din nou privirea, care căzu pe chipul curios al lui Denis, îndreptat în sus. Urmă o mișcare bruscă, iar domnul și doamna Bodiham dispărură în dosul gardului viu.

Denis își continuă promenada. Trecu agale pe lîngă carusel, pe străzile aglomerate ale sătucului de mucava, iar membrana sufletului său fremăta tumultuos în zarva și rîsetele din jur. Ceva mai încolo, într-un spațiu îngrădit cu sfoară, Mary îi supraveghea pe copiii care se întreceau în diverse jocuri. Micuții mișunau în jurul ei, făcînd un tărăboi strident, subțirel. Alții se înghesuiau ciorchine în jurul fustelor și pantalonilor părinților lor. Chipul lui Mary strălucea în căldură. Cu o risipă imensă de energie, ea dădu startul unei curse în perechi și în trei picioare. Denis o privi cu admirație.

— Ești minunată, spuse el, apărînd în spatele ei și atingîndu-i brațul. N-am mai văzut atîta energie.

Ea întoarse către el un chip rotund, înroșit și sincer ca un soare la apus. Clopotul auriu al părului i se legănă tăcut cînd își răsuci capul și apoi se așeză la loc.

— Știi, Denis, spuse ea cu o voce joasă, serioasă, respirînd un pic apăsător în timp ce vorbea, știi că e aici o femeie care a născut trei copii în treizeci și una de luni?

— Serios? spuse Denis, făcînd niște calcule mentale rapide.

— E îngrozitor. I-am vorbit despre Liga Malthusiană¹. Lumea chiar ar trebui să știe...

Dar o izbucnire proaspătă, bruscă și violentă de țipete metalice anunță faptul că cineva cîștigase cursa. Mary deveni iarăși centrul unui vârtej periculos. Era timpul să o ia din loc, se gîndi Denis. I s-ar putea cere să facă ceva dacă stătea aici prea mult timp.

Se întoarse din nou la sătucul de mucava. Dorința de a bea niște ceai i se insinua insistent în minte. Ceai, ceai, ceai. Dar cortul cu ceaiuri era oribil de aglomerat. Anne, cu o expresie de seriozitate neobișnuită pe fața îmbujorată, agita furioasă mînerul carafei. Lichidul cafeniu curgea neconținut în paharele ce i se întindeau. În colțul cel mai îndepărtat al cortului, Priscilla, impozantă cu toca ei regală, îi încuraja pe săteni. Într-o clipă de răgaz Denis îi auzi rîsul grav, jovial, și vocea masculină. Era clar că acesta nu era locul potrivit pentru cineva care voia ceai, își zise în sinea lui. Stătea nehotărît la intrarea în cort. Un gînd frumos îi trecu deodată prin minte: dacă s-ar întoarce în casă, dacă ar pătrunde acolo nestingherit, fără să fie observat, dacă ar intra în vîrfurile picioarelor în sufragerie și ar deschide fără zgomot ușițele laterale... ei, atunci! În ascunzătoarea rece dinăuntru ar găsi sticle și sifon, o sticlă de gin cristalin și un sfert de sifon, și apoi ar veni paharele care te amețesc, dar te și înveselesc...

După un minut mergea vioi de-a lungul aleii umbroase, mărginită de arbori de tisă. În casă era delicios de liniște și de răcoare. Ducînd cu grijă paharul înalt, bine umplut, Denis intră în bibliotecă. Acolo puse paharul pe un colț de masă de lîngă el și se instalează într-un scaun, cu un volum de Sainte-

Beuve în mînă. Descoperi că nimic nu se compara cu o *Causerie du lundi*² cînd voiai să-ți calmezi și să-ți relaxezi spiritul tulburat. Membrana întinsă a sufletului lui fusese lovită prea brutal de emoțiile acelei după-amiezi. Avea nevoie de odihnă.

- ¹. Liga Malthusiană a fost o organizație britanică al cărei scop era acela de a încuraja contracepția și planningul familial. A activat între anii 1877 și 1927, cînd s-a desființat (n.r.).
- ². *Causeries du lundi*, serie de eseuri ale scriitorului francez Sainte-Beuve (apărute între anii 1851 și 1862).

Capitolul XXVIII

Spre apusul soarelui târgul se liniști și el. Era momentul să înceapă dansul. La un capăt al satului de corturi era un spațiu împrejmuit cu sfoară. Lămpile cu acetilenă, agățate pe stâlpi de jur împrejur, aruncau o lumină albă, pătrunzătoare. Într-un colț se afla orchestra și, urmînd supuși scîrțîielile și zdrăngănelile ei, două sau trei sute de dansatori tropăiau pe pămîntul uscat, bătătorind iarba cu ghetetele. În jurul aceluiaș petic de lumină însuflețit de mișcare și zgomot întunericul părea să se fi lăsat prematur. Raze de lumină pătrundeau pînă acolo și, din cînd în cînd, cîte o siluetă singuratică sau vreun cuplu de îndrăgostiți îmbrățișați traversau porțiunea luminată, scînteind o clipă într-o existență vizibilă, pentru ca apoi să dispară iarăși, la fel de rapid și surprinzător precum apăruseră.

Denis rămase la intrare, de unde privi mulțimea care se unduia și se vînzolea. Vîrtejul lent aducea periodic cuplurile ce se roteau exact în fața lui, de parcă el le-ar fi trecut în revistă. Era acolo Priscilla, ce purta încă toca ei regală și îi încuraja în continuare pe săteni – de data asta dansînd cu unul dintre fermierii arendași. Era acolo și lordul Moleyn, care participase la masa dezorganizată, ca un Paște evreiesc,

ce înlocuise cina în această zi de sărbătoare. Lordul țopăia într-un picior, clătinându-se și cu genunchii crăcănați, mai instabili și mai șovăitori ca niciodată, dansînd cu o frumusețe cîmpenească îngrozită. Domnul Scogan tropăia de zor alături de alta. Mary dansa în brațele unui tînar fermier de proporții eroice și se uita în sus spre el, vorbind, din cîte își dădea seama Denis, cu un aer foarte serios. Despre ce? se întrebă el. Poate despre Liga Malthusiană. Așezată într-un colț printre cei din orchestră, Jenny făcea minuni de virtuozitate la tobe. Ochii îi străluceau și ea zîmbea pentru sine. O întreagă viață subterană părea să răzbată în acele bum-bum-uri sonore, în acele ropote prelungi și înflorituri muzicale ale tobelor. Privind-o, Denis își aminti cu tristețe de caietul roșu. Se întrebă cum l-ar fi reprezentat acum. Dar imaginea lui Anne și Gombauld trecînd prin fața lui în dans, ca și cînd ar fi înotat – Anne cu ochii aproape închiși și parcă dormind pe aripile dansului și ale muzicii, care o susțineau –, îi risipi toate aceste griji. Și el a creat bărbat și femeie... Iată-i, pe Anne, Gombauld și alte o sută de cupluri, toate pășind armonios laolaltă pe o veche melodie a Celui care a creat bărbat și femeie. Dar Denis ședea deoparte. Doar lui îi lipsea perechea. Cu toții erau părți ale unui cuplu, în afară de el. În afară de el...

Cineva îl atinse pe umăr, iar el ridică privirea. Era Henry Wimbush.

— Nu ți-am arătat niciodată conductele noastre de scurgere din lemn de stejar, îi spuse acesta. Unele dintre cele pe care le-am dezgropat sînt destul de aproape de aici. Ai vrea să mergi să le vezi?

Denis se ridică și o porniră împreună prin întuneric. Muzica răzbătea tot mai slab în urma lor. Unele din notele mai

înalte nu se mai auzeau deloc. Bătăile de tobe ale lui Jenny și sunetul monoton, ca de ferăstrău, al basului continuau să pulseze, fără melodie și fără înțeles, în urechile lor. Henry Wimbush se opri.

— Am ajuns, spuse el și, scoțînd o lanternă din buzunar, aruncă o rază de lumină palidă asupra a două sau trei trunchiuri de copac înnegrite, secționate și scobite în interior sub forma unor țevi, care zăceau părăsite într-o mică adîncitură din pămînt.

— Foarte interesant, spuse Denis cu un entuziasm destul de călîu.

Se așezară pe iarbă. O lumină albă, palidă, care se ridica din spatele perdelei de copaci, indica poziția ringului de dans. Muzica nu mai era de-acum decît un puls ritmic înăbușit.

— O să mă bucur atunci cînd, într-un final, voi scăpa de obligația asta, spuse Henry Wimbush.

— Îmi închipui.

— Nu știu cum se face, continuă domnul Wimbush, dar spectacolul mai multor semeni de-ai mei în stare de agitație îmi inspiră mai degrabă un soi de oboseală în loc de veselie sau emoție. Adevărul este că nu mă interesează foarte tare. Nu sînt genul meu. Mă urmărești? N-aș putea să arăt prea mult interes, de pildă, pentru o colecție de timbre poștale. Primitiviștii sau cărțile din secolul al șaptesprezecelea – da, acestea sînt genul meu. Nu și timbrele. Nu știu nimic despre ele. Nu sînt genul meu. Nu mă interesează, nu-mi provoacă nici o emoție. Mă tem că e cam la fel și cu oamenii. Mă simt mai în largul meu lîngă conductele astea, își smuci el brusc capul într-o parte, arătînd înspre buștenii scobiți. Problema cu oamenii și evenimentele din prezent este că niciodată nu știu

nimic despre ei. Ce știu eu despre politica actuală? Nimic. Ce știu despre oamenii pe care-i văd în jurul meu? Nimic. Ce gîndesc ei despre mine și despre orice altceva pe lumea asta, despre ce vor face în următoarele cinci minute? Sînt lucruri pe care nu le pot ghici. Din cîte știu eu, ai putea sări în orice clipă la mine, încercînd să mă omori.

— Ei, hai, hai...

— Adevărat, continuă domnul Wimbush, puținul pe care-l știu despre trecutul dumitale este cu siguranță liniștitor. Dar nu știu nimic despre prezentul dumitale și nici dumneata, nici eu nu știm nimic despre viitorul dumitale. E înspăimîntător. În cazul celor vii avem de-a face cu cantități necunoscute și incognoscibile. Nu putem decît să sperăm că vom afla ceva despre ei printr-o serie lungă de contacte umane dintre cele mai dezagreabile și mai plictisitoare, care implică o groaznică pierdere de vreme. La fel stă treaba și cu evenimentele curente: cum altfel pot să știu ceva despre ele dacă nu dedicîndu-mi ani în șir celui mai epuizant studiu direct, care implică încă o dată un număr infinit de contacte dintre cele mai neplăcute? Nu, mie dați-mi trecutul! Trecutul nu se schimbă: e acolo, întreg, în alb și negru, și poți ajunge să-l cunoști în mod confortabil și decent și, mai presus de toate, în intimitate – prin lectură. Datorită lecturii știu multe despre Cezar Borgia, despre Sfîntul Francisc, despre dr. Johnson. Cîteva săptămîni mi-au fost de ajuns ca să mă familiarizez temeinic cu aceste personaje și am fost scutit de procesul plictisitor și dezgustător al cunoașterii lor prin contactul personal pe care ar fi trebuit să-l stabilesc dacă aceștia ar mai fi fost în viață. Cît de veselă și de încîntătoare ar fi viața dacă ne-am putea descotorosi de toate contactele umane! Poate că

în viitor, cînd mașinile vor ajunge la perfecțiune – pentru că mărturisesc că sînt, la fel ca Godwin și Shelley, un om care crede în perfectibilitate, în perfectibilitatea mașinii –, atunci, poate, așa ceva va deveni posibil pentru cei care, asemeni mie, doresc lucrul acesta, adică să trăiască într-o izolare demnă, înconjurați de grija delicată a mașinilor tăcute și grațioase, departe de orice intruziune umană. E un gînd frumos!

— Frumos, aprobă Denis. Dar ce se întîmplă cu contactele umane dezirabile, precum dragostea și prietenia?

Silueta neagră decupată în întuneric clătină din cap.

— Pînă și plăcerile oferite de aceste contacte sînt mult exagerate, spuse vocea aceea politicoasă și monotonă. Mi se pare îndoielnică afirmația că aceste plăceri sînt egale cu cele ale cititului și contemplației în intimitate. Contactele umane au fost atît de supraevaluate în trecut numai pentru că cititul nu era o abilitate des întîlnită, iar cărțile erau puține și greu de multiplicat. Lumea – trebuie să-ți amintești lucrul acesta – abia începe să se alfabetizeze. Pe măsură ce cititul va deveni din ce în ce mai obișnuit și mai larg răspîndit, un număr tot mai mare de oameni vor descoperi că lectura le oferă toate plăcerile vieții sociale și nimic din plictiseala ei insuportabilă. În prezent oamenii aflați în căutarea plăcerii tind în mod natural să se adune în grupuri mari și să facă zgomot. În viitor tendința lor naturală va fi aceea de a căuta singurătatea și liniștea. Adevăratul studiu al umanității se află în cărți.

— Cîteodată cred și eu că așa este, spuse Denis.

Se întrebă dacă Anne și Gombauld mai dansau împreună.

— Pe de altă parte, spuse oftînd domnul Wimbush, trebuie să plec și să văd dacă totul e în regulă pe ringul de dans.

Se ridicară și o porniră încet spre lumina orbitoare.

— Dacă toți oamenii aceștia ar fi morți, continuă Henry Wimbush, sărbătoarea de-acum ar fi foarte plăcută. Nimic nu ar fi mai încântător decît să citești într-o carte bine scrisă despre un bal în aer liber care a avut loc în urmă cu un secol. Ce încântător! ar spune careva. Ce drăguț și ce amuzant! Dar cînd balul are loc astăzi, cînd te trezești implicat în așa ceva, atunci vezi totul în adevărata sa lumină. Se dovedește a fi doar asta, flutură el mîna în direcția lămpilor cu acetilenă. În tinerețe, continuă apoi după o scurtă pauză, m-am trezit, din pură întîmplare, implicat într-o serie de intrigi amoroase dintre cele mai fantasmagorice. Un romancier ar fi dat lovitura cu ele și chiar dacă ți-aș relata în stilul meu sec detaliile respectivelor aventuri, ai rămîne uimit de această poveste romantică. Dar te asigur că în vreme ce se desfășurau – adică acele aventuri romantice –, nu mi se păreau nici mai interesante, nici mai puțin interesante decît oricare alt incident din viața reală. Să te cațări noaptea pe o scară de funie pînă la fereastra de la etajul al doilea al unei case vechi din Toledo mi se părea, chiar în timp ce duceam la îndeplinire această ispravă destul de periculoasă, o acțiune la fel de banală, la fel de obișnuită, la fel de... cum să spun?... la fel de neinteresantă ca și efortul de a prinde trenul de 8.52 de la Surbiton pentru a merge la slujbă într-o luni dimineața. Aventurile și romantismul își dobîndesc spiritul aventurist și calitățile romantice doar la mîna a doua. Trăiește-le și nu mai sînt altceva decît o bucată din viață, ca toate celelalte. În literatură ele devin la fel de fermecătoare cum ar putea fi și acest bal trist dacă i-am sărbători tricentenarul.

Ajunseseră la intrarea în ring și rămaseră acolo, clipind în lumina orbitoare.

— Ei, dac-ar fi așa! adăugă Henry Wimbush.
Anne și Gombauld dansau încă împreună.

Capitolul XXIX

Trecuse de ora zece. Dansatorii se împrăștiaseră deja, iar ultimele lumini se stingeau. Mîine corturile vor fi strînse, caruselul dezmembrat va fi împachetat, pus în căruțe și dus de acolo, iar tot ce va mai rămîne va fi o porțiune de iarbă bătătorită, un petic cafeniu-murdar în mijlocul verdelui întins al parcului. Tîrgul din Crome se sfîrșise.

La marginea piscinei zăboveau două siluete.

— Nu, nu, nu, spunea Anne într-o șoaptă gîduită, aplecîndu-se în spate și ferindu-și capul într-o parte și-n alta, în încercarea de a scăpa de sărutările lui Gombauld. Nu, te rog. Nu!

Vocea ei ridicată devenise imperativă.

Gombauld își slăbi puțin îmbrățișarea.

— De ce nu? spuse el. Eu vreau.

Cu un ultim efort, Anne se eliberă.

— Ba nu, răspunse ea. Ai încercat să profiți de mine în felul cel mai necinstit.

— Necinstit? repetă Gombauld, sincer surprins.

— Da, necinstit. Mă ataci după ce am dansat două ore, în timp ce încă mai simt beția mișcării, cînd mi-am pierdut capul, mintea mi-e amorțită și nu mai am decît trupul care-mi

pulsează ritmic! E la fel de rău ca a face dragoste cu cineva pe care l-ai drogat sau l-ai îmbătat.

Gombauld rîse nervos.

— Zi-mi că sînt un traficant de sclavi albi și gata.

— Din fericire, spuse Anne, acum sînt pe deplin trează și dacă mai încerci o dată să mă săruți, o să te pocnesc peste urechi. Facem cîteva ture în jurul piscinei? adăugă ea. E o noapte fermecătoare.

Drept răspuns, Gombauld scoase un sunet iritat. Pășeau încet unul lîngă altul.

— Ce-mi place la pictura lui Degas... începu Anne pe tonul cel mai detașat și mai neutru.

— Ei, mai dă-l dracu' pe Degas! aproape că strigă Gombauld.

Din locul unde stătea, aplecat peste parapetul terasei într-o atitudine de disperare, Denis îi văzuse: două siluete palide într-un petic scaldat de lumina lunii, undeva departe, la capătul piscinei. Văzuse începutul a ceea ce promitea să fie o îmbrățișare nesfîrșită și plină de pasiune și, la vederea ei, fugise. Era prea mult – nu mai putea suporta. Simțea că dintr-o clipă în alta putea izbucni în lacrimi de nestăpînit.

Dînd năvală orbește în casă, aproape că îl răsturnă pe domnul Scogan, care se plimba dintr-o parte în alta a holului, fumînd o ultimă pipă.

— Bună! spuse domnul Scogan, prinzîndu-l de braț.

Amețit și de-abia conștient de ceea ce făcea sau de locul în care se afla, Denis rămase locului o clipă, ca un somnambul.

— Ce s-a-ntîmplat? continuă domnul Scogan. Pari tulburat, trist, deprimat.

Denis clătină din cap fără să răspundă.

— Îți faci griji în privința cosmosului, nu? îl bătu ușor pe braț domnul Scogan. Cunosc sentimentul, spuse el. E un simptom foarte neplăcut. „Care-i sensul? Totul e deșertăciune. Ce rost are să continui să funcționezi dacă în cele din urmă ești blestemat să dai colțul, împreună cu tot restul?” Da, da. Știu exact cum te simți. E foarte trist dacă te lași întristat. Însă, pe de altă parte, de ce accepți să fii întristat? În definitiv, cu toții știm că nu există un punct final. Dar care-i diferența?

În acest moment somnambulul se trezi dintr-odată.

— Ce? zise el, clipind și încruntându-se la interlocutorul său. Ce?

Apoi, desprinzându-se de acesta, o luă la goană în sus pe scări, urcând câte două trepte deodată.

Domnul Scogan alergă pînă la baza scărilor și îi strigă:

— Nu are nici un rost, absolut nici unul! Viața este veselă orice-ar fi, întotdeauna, în orice circumstanțe – în orice circumstanțe! adăugă el, ridicînd vocea pînă aproape că strigă.

Dar Denis era deja prea departe ca să-l mai audă și chiar dacă nu ar fi fost, în seara aceasta mintea lui era surdă la consolări filosofice. Domnul Scogan își vîrî din nou pipa între dinți și își reluă plimbarea îngîndurată. „În orice circumstanțe”, repetă el pentru sine. Pentru început, fraza nu era prea corectă gramatical. Dar era oare adevărat? Și chiar să fie oare viața propria-i recompensă? se întrebă el. Cînd pipa arse pînă la finalul mirositor, luă o înghițitură de gin și plecă la culcare. În zece minute dormea profund și inocent.

Denis se dezbrăcase mecanic și, îmbrăcat în acele pijamale înflorate de mătase de care era atît de nejustificat de mîndru, zăcea cu fața în jos pe pat. Timpul trecea. Cînd, într-un final,

ridică privirea, lumînarea pe care o lăsase aprinsă pe noptieră arsese aproape pînă la sfeșnic. Se uită la ceas: era aproape unu și jumătate. Îl durea capul, își simțea ochii uscați și fără somn, ca și cînd ar fi fost învinețiți pe dinăuntru, iar sîngele îi răpăia zgomotos în urechi, ca o tobă arterială. Se ridică, deschise ușa, merse în vîrfurile picioarelor de-a lungul coridorului și începu să urce scările spre etajele superioare. Ajuns la etajul servitorilor, la mansardă, ezită, apoi, întorcîndu-se spre dreapta, deschise o ușă mică de la capătul coridorului. Înăuntru era o încăpere ca interiorul unui dulap întunecat, încinsă, neaerisită și mirosind a praf și piele veche. Înaintă precaut prin întuneric, pipăind cu mîinile. Din bîrlogul acesta scara urca către turnul de la apus. Găsi scara și-și deplasă picioarele pe trepte. Ridică fără zgomot chepengul de deasupra capului. Cerul luminat de lună se înălța deasupra lui, iar Denis respiră aerul răcoros al nopții. Într-o clipă ajunse pe plăcile de plumb. Privi dincolo de peisajul încețoșat și fără culoare, uitîndu-se perpendicular în jos, la terasa aflată la douăzeci de metri sub el.

De ce urcase în locul acesta atît de înalt, atît de dezolant? Ca să privească luna? Ca să se sinucidă? Nu prea știa. Moartea... Ochii i se umplură de lacrimi cînd se gîndi la ea. Nefericirea lui căpătă o anumită solemnitățe. Era purtat pe aripile unui soi de exaltare. Îl cuprinsese o stare de spirit în care ar fi putut face aproape orice lucru, oricît de nebunesc. Înaintă pînă la marginea parapetului. Acolo panta era abruptă și neîntreruptă. O săritură bună și puteai depăși terasa îngustă, ca să te prăbușești apoi încă zece metri pînă la pămîntul ars de soare de dedesubt. Se opri la colțul turnului, privind cînd în hăul întunecat de sub el, cînd spre stelele rare

și luna în descreștere. Făcu un gest cu mîna, murmură ceva, după care nu-și mai putu aminti ce anume spusese – dar faptul că rostise totul cu voce tare dădea vorbelor sale o semnificație deosebit de gravă. Apoi mai privi o dată în hău.

— Ce faci, Denis? îl întrebă o voce de undeva de foarte aproape, din spatele lui.

Denis lăsa să-i scape un strigăt înspăimîntat, de surpriză, și fu cît pe ce să se prăbușească peste parapet fără voia lui. Inima îi bătea groaznic și atunci cînd își veni în fire și se întoarse în direcția de unde se auzise vocea, era palid.

— Nu te simți bine?

În umbra adîncă ce domnea sub parapetul estic al turnului zări ceva ce nu observase mai înainte – o umbră prelungă. Era o saltea, iar cineva stătea întins pe ea. Din acea noapte memorabilă de pe turn, Mary dormise afară în fiecare seară. Era un fel de manifestare a fidelității.

— M-am speriat cînd m-am trezit și te-am văzut fluturînd din mîini și bombănind pe-acolo, continuă ea. Ce naiba făceai?

Denis rîse melodramatic.

— Chiar, ce făceam? spuse el.

Dacă Mary nu s-ar fi trezit, așa cum se-ntîmplase, ar fi zăcut în bucăți la picioarele turnului – acum era sigur de asta.

— Sper că nu mi-ai pus gînd rău! zise Mary, trăgînd prea repede concluzii.

— Nu știam că ești aici, spuse Denis, apoi rîse și mai amar, și mai artificial decît înainte.

— Ce se întîmplă, Denis?

El se așeză pe marginea saltelei și, în loc de orice răspuns, continuă să rîdă în același fel înfricoșător și de neînțeles.

O oră mai târziu își odihnea capul pe genunchii lui Mary, iar ea, cu o solitudine afectuoasă, întru totul maternă, își trecea degetele prin părul lui încâlcit. Îi povestise totul, totul: iubirea lui fără speranță, gelozia lui, disperarea lui, sinuciderea lui – care fusese împiedicată în mod providențial de intervenția ei. Promisese solemn că nu o să se mai gândească niciodată la autodistrugere. Iar acum sufletul lui plutea într-o seninătate tristă. Era alinat de compătimirea pe care Mary o revărsa asupra lui cu atîta generozitate. Nu numai faptul că era compătimit îl făcea pe Denis să-și găsească seninătatea, ba chiar și un soi de fericire, ci și acela că și el compătimea. Căci dacă el îi spusese lui Mary totul despre nefericirea lui, și Mary, drept răspuns la confidențele sale, îi spusese totul – sau aproape totul – despre propria nefericire.

— Biata Mary!

Îi părea foarte rău de ea. Totuși ar fi trebuit să-și dea seama că Ivor nu era tocmai un monument de fidelitate.

— Ei bine, trase ea concluzia, trebuie să vedem partea bună a lucrurilor.

Voia să plîngă, dar nu-și permitea să fie slabă. Urmă o clipă de tăcere.

— Crezi că, întrebă Denis ezitant, chiar crezi că ea... că Gombauld...?

— Sînt sigură, răspunse ferm Mary.

Urmă o altă pauză lungă.

— Nu știu ce să fac, spuse el în cele din urmă, foarte abătut.

— Ar fi mai bine să pleci, îl sfătui Mary. E lucrul cel mai sigur și mai rezonabil.

— Dar am aranjat să stau aici încă trei săptămîni.

— Trebuie să inventezi o scuză.

— Presupun că ai dreptate.

— Știu că am, spuse Mary, care își recăpătase toată stăpînirea de sine. Nu poți să continui în felul ăsta, așa-i?

— Nu, nu pot să continui în felul ăsta, repetă el ca un ecou.

Cu un pragmatism imens, Mary inventă un plan de acțiune. Orologiul bisericii bătuse ora trei, făcîndu-i să tresară în întuneric.

— Trebuie să mergi imediat la culcare, spuse ea. Habar nu aveam că e atît de tîrziu.

Denis coborî scara, apoi păși cu grijă pe treptele care scîrțîiau. În camera lui era întuneric: lumînarea se stinsese demult. Se urcă în pat și adormi aproape imediat.

Capitolul XXX

Denis fusese strigat de cineva, dar, cu toate că perdelele erau trase într-o parte, căzuse din nou în acea stare de moțăială, de amețală, când somnul devine o plăcere senzuală savurată aproape conștient. Ar fi putut rămîne acolo, în starea asta, încă o oră dacă n-ar fi fost deranjat de o bătaie violentă în ușa.

— Intră, murmură el fără să deschidă ochii.

Clanța păcăni, iar o mîna îl apucă de umăr și îl zgîlțîi puternic.

— Trezește-te, trezește-te!

Pleoapele i se deschiseră dureros cînd clipi și o văzu pe Mary aplecată deasupra lui, cu fața aprinsă și serioasă.

— Trezește-te! repetă ea. Trebuie să te duci să trimiți telegrama. Nu-ți amintești?

— O, Doamne!

Azvîrli așternuturile la o parte. Cea care-l chinuia se retrase.

Denis se îmbracă pe cît de repede putu și alergă pînă la oficiul poștal din sat. Satisfacția îi inunda ființa cînd se întoarse. Trimisese o telegramă lungă, care peste cîteva ore avea să declanșeze un răspuns ce-l va sili să se întoarcă

imediat în oraș – cu o treabă urgentă. Era o acțiune dusă la bun sfârșit, un pas hotărât făcut – iar el făcea atît de rar pași hotărîți! Se simțea mulțumit de sine însuși. Apăru la micul dejun cu o poftă de mîncare accentuată.

— Bună dimineața, spuse domnul Scogan. Sper că te simți mai bine.

— Mai bine?

— Aseară erai cam neliniștit în privința cosmosului.

Denis încercă să-i contracareze remarca rîzînd.

— Chiar așa? întrebă el nepăsător.

— Mi-aș dori să nu am altă grijă mai mare pe suflet. Aș fi un om fericit.

— Ești fericit numai cînd acționezi, declară Denis, gîndindu-se la telegramă.

Privi pe fereastră. Nori mari, baroci, înflorați, pluteau pe înălțimile albastre. Un vînt ușor bătea printre copaci, iar frunzișul lor fremătător scînteia și scliffea ca metalul în soare. Totul părea încîntător de frumos. Gîndul că în curînd va părăsi toată această frumusețe îl făcu să simtă un regret trecător, dar se liniști amintindu-și cît de hotărât acționase.

— Acțiune, repetă el cu voce tare și merse pînă la bufet, unde se servi cu un amestec plăcut de șuncă și pește.

Odată micul dejun încheiat, Denis ieși pe terasă și, așezîndu-se acolo, ridică masivul zid de protecție al lui *The Times* ca să se apere astfel de posibilele atacuri ale domnului Scogan, care manifesta o dorință neostoită să vorbească în continuare despre Univers. Aflat la adăpost în dosul paginilor foșnitoare, cugeta. În lumina acestei dimineți minunate, emoțiile nopții trecute păreau destul de îndepărtate. Și ce dacă îi văzuse îmbrățișați la lumina lunii? În

definitiv, poate că nu însemna mare lucru. Și chiar dacă însemna, de ce n-ar rămîne? Se simțea suficient de puternic ca să rămînă, suficient de puternic ca să fie detașat, indiferent, să fie doar o cunoștință prietenoasă. Și chiar dacă nu ar fi suficient de puternic...

— Când crezi că va sosi telegrama? îl întrebă deodată Mary, asaltîndu-l pe deasupra ziarului.

Denis tresări vinovat.

— Zău că nu știu, spuse el.

— Mă întrebam asta, continuă Mary, pentru că există un tren foarte bun la 3.27 și ar fi bine dacă l-ai putea prinde, nu?

— Al naibii de bine, încuviință el pierit.

Se simțea ca și cum ar fi făcut pregătiri pentru propria înmormîntare. Trenul pleacă din gara Waterloo la 3.27. Nu aduceți flori... Mary plecase. Nu, era pierdut dacă se lăsa expediat în Necropolă în felul acesta. Era pierdut. Vederea domnului Scogan privind afară de la fereastra sufrageriei, cu o expresie flămîndă pe chip, îl făcu să înalțe iar grăbit *The Times*. Îl ținu ridicat o bună bucată de vreme. Coborîndu-l într-un final ca să mai tragă precaut cu ochiul în jurul lui, se trezi, cu cîtă uimire!, în fața zîmbetului abia schițat, amuzat și malițios al lui Anne. Stătea în picioare în fața lui – femeia care era copac –, cu grația ei mlădioasă încremenită într-o postură care părea ea însăși o imagine a mișcării.

— De cît timp stai aici? întrebă el cînd încetă să o mai fixeze cu privirea.

— Ei, de vreo jumătate de oră, presupun, spuse ea semeață. Erai atît de cufundat în ziar – pînă peste cap –, așa că nu am vrut să te deranjez.

— Arăți minunat în dimineața asta, exclamă Denis.

Era prima dată când avea curajul să rostească o remarcă personală de acest fel.

Anne ridică mîna, ca pentru a se feri de o lovitură.

— Nu mă pocni, te rog.

Se așeză pe bancă, lîngă el. Era băiat bun, se gîndi ea, chiar fermecător, iar insistențele violente ale lui Gombauld deveneau extrem de obositoare.

— De ce nu porți pantalonii albi? îl întrebă ea. Îmi place atît de mult de tine în pantalonii tăi albi!

— Sînt la spălat, replică destul de tăios Denis.

Chestia asta cu pantalonii albi era ciudată. Tocmai se pregătea să aplice o schemă prin care să manipuleze conversația, aducînd-o pe făgașul potrivit, cînd domnul Scogan ieși năvalnic din casă, străbătu terasa cu repeziciunea unui ceasornic și se opri în fața băncii pe care stăteau așezați cei doi.

— Deci să continuăm discuția noastră interesantă despre cosmos, începu el. Sînt din ce în ce mai convins că diferitele părți ale problemei sînt fundamental discrete. Dar te deranjează, Denis, dacă te muti o idee mai la dreapta?

Se înghesui, făcîndu-și loc între ei pe bancă.

— Și dacă ai vrea să te miști și tu cîtiva centimetri mai la stînga, draga mea Anne... Mulțumesc. Discrete, cred că asta spuneam.

— Asta spuneți, aprobă Anne.

Denis rămase tăcut.

Tocmai își beau cafeaua de după-amiază în bibliotecă, cînd sosi telegrama. Denis roși vinovat în momentul cînd luă plicul portocaliu de pe tavă și îl deschise. „Întoarce-te imediat. Probleme de familie urgente.“ Era prea caraghios. De parcă ar

fi avut vreo problemă de familie! N-ar fi oare mai bine să mototolească pur și simplu hîrtia și s-o bage în buzunar fără să mai spună nimic despre ea? Ridică privirea. Ochii mari și albaștri, ca de porțelan, ai lui Mary îl fixau, gravi și pătrunzători. Roși mai puternic ca niciodată, ezitînd într-o nesiguranță oribilă.

— Ce spune telegrama? întrebă Mary cu subînțeles.

Își pierdu capul.

— Mă tem, murmură el, mă tem că trebuie să mă întorc imediat în oraș.

Se încruntă crîncen înspre telegramă.

— Dar e absurd, e imposibil! strigă Anne.

Stătuse lîngă fereastră, unde discutase cu Gombauld, dar cînd auzi cuvintele lui Denis, veni legănîndu-se din capătul încăperii către el.

— E urgent, repetă el disperat.

— Dar ești aici de atît de puțin timp! protestă Anne.

— Știu, rosti el, nefericit la culme.

Of, dac-ar fi putut înțelege! Se presupune că femeile au intuiție.

— Dacă trebuie să plece, asta e, trebuie, interveni ferm Mary.

— Da, trebuie.

Privi din nou telegrama, ca să capete curaj.

— Înțelegi, sînt probleme de familie urgente, explică el.

Priscilla se ridică de pe scaunul ei, întru cîtva emoționată.

— Am avut un presentiment clar în privința asta noaptea trecută, spuse ea. Un presentiment clar.

— O simplă coincidență, fără îndoială, spuse Mary, măturînd-o pe doamna Wimbush din conversație. Există un

tren foarte bun la 3.27.

Se uită la ceasul de pe polița șemineului.

— Ai timp suficient să-ți faci bagajul.

— Chem mașina imediat.

Henry Wimbush sună din clopoțel. În mormântarea era în plină desfășurare. Era groaznic, groaznic.

— Îmi pare foarte rău că trebuie să pleci, spuse Anne.

Denis se întoarse către ea: chiar arăta distrusă. Se abandona destinului, cu fatalism și fără nici o speranță. Acesta era rezultatul acțiunii, al unui lucru făcut cu hotărâre. Dacă ar fi lăsat lucrurile să curgă de la sine! Dacă...

— O să-mi lipsească discuțiile cu dumneata, spuse domnul Scogan.

Mary se uită iarăși la ceas.

— Cred că ar trebui să mergi să-ți faci bagajul, spuse ea.

Denis părăsi cuminte încăperea. Niciodată, își spuse în sinea lui, niciodată nu va mai face ceva hotărât. Camlet, West Bowlby, Knipswich for Timpany, Spavin Delawarr, toate celelalte gări, și apoi, într-un sfârșit, Londra. Gîndul călătoriei îl îngrozea. Și ce dracu' avea să facă la Londra cînd va ajunge acolo? Urcă obosit scările. Era momentul să se așeze în coșciug.

Mașina – dricul – era la poartă. Tot grupul se adunase să-și ia rămas-bun. La revedere, la revedere. Cu un gest mecanic, Denis lovi ușor barometrul care atîrna pe terasă. Acul zvîcni vizibil înspre stînga. Un zîmbet brusc îi lumină chipul lugubru.

— Chiar pute și sînt gata de plecare, spuse el, citîndu-l pe Landor¹ într-un moment teribil de adecvat.

Își mută rapid privirea de la un chip la altul. Nimeni nu observase. Denis urcă în dric.

1. Walter Savage Landor (1775-1864), scriitor englez cunoscut pentru caracterul său dinamic, exuberant, dar și pentru temperamentul violent. Cele mai faimoase scrieri ale sale sînt cele cinci volume în proză de *Conversații imaginare* și poemul „*Rose Aylmer*“ (n.r.).